RADU TEODORESCU

A FI CINSTIT ÎNTR-UN MEDIU SOCIAL VICIAT ŞI MÂRŞAV

Cugir 2025

CUPRINS

Introducere
1. Cinstea este o virtute de periferie a lumii de azi
2. Curajul şi nevoia de a fi cinstit
3. De ce lumea de azi are nevoie să fim cinstiţi?
4. Mârşăviile sunt din ce în ce mai des întâlnite în lumea noastră
5. Mârşăvia ca pervertire a umanului
6. Mârşăvia ca imoralitate
Concluzii

INTRODUCERE

Expresia din zilele noastre *a fi sărac dar cinstit* este una care îşi găseşte din ce în ce mai puţini aderenţi. Aceasta fiindcă se poate vedea că tendinţa lumii din jur este de a devenii cât mai bogată indiferent de metode şi mijloace. Ei bine în această carte vom face apologia la ceea ce înseamnă să fi cinstit în zilele noastre mai ales într-un mediu social în care se poate vedea că lumea este din ce în ce mai mârşavă. Este nevoie să fim cinstiţi chiar dacă acest lucru nu ne avantajează aşa cum am voii noi.

Cinstea este o virtute de căpătâi a moralei creştin ortodoxe. Omul cinstit însă a ajuns să fie considerat în zilele noastre unul periferic şi desuet. Omul cinstit este un om care de cele mai multe ori nu îşi are locul în mediile sociale ale lumii noastre. Cinstea este în zilele noastre considerată una potrivită pentru

- netoţi,
- fraieri
- şi neadaptaţi social.[1]

Ei bine în aceste rânduri vom demonstra de ce este nevoie să fi cinstit. Aceasta fiindcă dacă ajungi să duci un mod de viaţă necinstit ei bine la un moment dat o să începi să ai mari probleme cu conştiinţa. În Ardealul începutului de secol XX se cunoaşte cazul unui om de la ţară care a ucis doi oameni. Au trecut 15 ani de la momentul comiterii crimelor şi el nu a fost prins de poliţie. După 15 ani a mers şi s-a predat singur fiindcă conştiinţa nu îl mai lăsa în pace.

Mustrările conştiinţei sunt unele care ne spun că facem un mare rău dacă

- exploatăm pe cei din jur,
- ne îmbogăţim pe nedrept
- şi ajungem să fi necinstiţi.[2]

Despre acest duh al confuziei şi al necinstei din lumea noastră părintele Iustin Pârvu spunea: „*Spune Sfânta Scriptură: „Cei lipsiți de povățuitori cad ca frunzele". Care sunt sfătuitorii lumii noastre? Care e calitatea povățuitorilor vremii noastre? Câți dintre ei sunt falși povățuitori?*

În perioada aceasta, în care s-au introdus idei de-a valma în capetele creştinilor, în care lucrurile grave sunt puse la un loc cu cele facile, ca să-l buimăcească pe om şi să nu mai ştie ce e serios pe lumea asta şi ce nu, aproape nu mai ştii cum să socoţi calea pe care merge omul.

"Dacă omul ar asculta glasul intim al lucrurilor…"

Oamenii nu mai ştiu ce să înţeleagă din ce li se întâmplă, sunt sub vremi, speriaţi şi nu ştiu pe cine să creadă, pe cine să asculte între vocile care îi ademenesc cu tot felul de oferte care mai de care mai goale de conţinut şi de satisfacţie morală. Omul e neîncrezător total în tot ce are în faţă. De ce? Pentru că s-a obişnuit să-i decidă altul soarta, nu să şi-o decidă el singur, s-a obişnuit să-i spună alţii ce să facă, cât să muncească, unde, omul nu mai are viaţa lui şi intimitatea lui, nu mai are rugăciunea lui, s-a îndepărtat de tot ce ţine de libertatea lui interioară. Nu mai citeşte, nu mai visează, nu mai comunică, nu mai are spirit de analiză ca să înţeleagă de unde vine şi ce are de făcut, ce e bine şi ce-i rău. Că nu tot ce se întâmplă în jur îi e bine menit. Lipseşte spiritul critic asupra a tot ce se întâmplă. Fuga după timp e doar o iluzie, căci timpul nu poate fi domolit. Oamenii citesc ziare, se hrănesc cu ele, dar acestea sunt pline de ce vrei şi de ce nu vrei, dacă te iei după ele îţi pare că pe lumea asta numai vrăjmaşul mai lucrează. Doar câte un articol pe ici, acolo, rătăcit prin pagini care mai spune ceva adevărat, profund, în rest totul pare a fi caricatura vieţii pentru care ne-a lăsat Dumnezeu. În lume, la televiziune, în presă, lucrează mai mult inspiraţia vrăjmaşului care are la cheremul lui toate mijloacele ca să lupte împotriva moralei creştine. Civilizaţia n-a pregătit omul să se confrunte şi cu roadele tari ale civilizaţiei şi de asta omul pare rătăcit în mijlocul lucrurilor pe care tot mintea omenească şi impulsul lui Dumnezeu le-au pus la cale. Dacă omul ar asculta glasul intim al lucrurilor, dacă nu s-ar îndepărta de sinele său speriat şi chiar îngrozit de ce vede, altfel ar controla realitatea. Omul, dragul meu, nu s-a schimbat de la începutul lumii până azi, s-au schimbat numai contextele, au evoluat condiţiile."[3]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că nu avem mai nimic de pierdut dacă facem un efort susținut să fim sinceri. Avem nevoie să fim sinceri şi cinstiţi fiindcă numai în acest mod în cele din urmă ne vom realiza ca persoane.

---

[1] A se vedea Radu Teodorescu, *Omul bisericos în confruntarea cu dalectica derizoriului lumesc* (Cugir, 2025).

[2] A se vedea Christian Chavagneux *Cele mai faimoase escrocherii din istorie* (Iaşi, 2020).

[3] Iustin Pârvu, https://doxologia.ro/omul-cinstit-este-cel-care-stie-rostul-adevarat-al-societatii (accesat pe 27.06.2024).

Cu toţii voim să ne realizăm ca oameni însă ceea ce nu ne dăm seama este că nu orice metodă este şi bună pentru a realiza acest lucru. Cinstea este un lucru posibil şi nu este dincolo de puterile noastre. Trebuie să fim siguri de acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai multe abdicări de la cinste.

Cinstea prin urmare trebuie să ştim că poate îmbrăca mai multe forme:

- onestitate,
- sinceritate,
- veridicitate
- şi la fel de bine morală.

Omul cinstit este un om moral în timp ce omul fără de cinste trebuie să ştim că nu se poate spune că umblă pe căile moralităţii. Cinstea prin urmare este un lucru pe care trebuie să îl urmăm şi pe care trebuie să îl avem în vedere mai ales în vremurile noastre când sunt din ce în ce mai mulţi bogaţi care nu ţin cont de nimic din jurul lor şi calcă peste cadavre pentru a îşi atinge scopurile mârşave.

Ceea ce spun cei necinstiţi este că cu cinstea ajungi să nu fi nimic mai mult decât un muritor de foame. Realitatea este alta. Se poate vedea că ceea ce îi stăpâneşte pe cei necinstiţi este o iraţională lăcomie de a avea şi a fi cât mai sus pe scara socială.

Necinstea înfloreşte mai ales în societăţile decadente în care tot ceea ce contează pentru om este propria persoană şi propriul interes şi nimic altceva.[4]

Avem nevoie de cât mai mulţi oameni cinstiţi fiindcă ei ne fac viaţa mai frumoasă şi mai plăcută. Omul necinstit de cele mai multe ori este un farisei şi un prefăcut care niciodată nu are prieteni ci mai mult numai interese de profit.

Profilul profitorului trebuie să ştim că este unul din ce în ce mai des întâlnit în zilele noastre. Am ajuns să ne vedem unii pe alţii ca un fel de animale de pradă în care voim să profităm cât mai mult şi la maxim de semenii noştri.

Evident că o astfel de situaţie nu poate să fie decât degradantă şi eronată. Părintele Iustin Pârvu spunea cât se poate de bine şi frumos în acest sens: „povăţuitorii? Povăţuitori sunt profesorii în şcoală, povăţuitori sunt părinţii, povăţuitori sunt ziariştii, scriitorii, intelectualii în general. Povăţuitori sunt bătrânii pentru tineri, cei care ştiu pentru cei care nu ştiu. Povăţuitori sunt şi politicienii, atâta timp cât mai au ideea de morală, aşa cum aveau politicienii de pe vremuri şi aici mă refer numai la cei care au slujit patria şi şi-au făcut din asta ţel absolut, mod de viaţă. Fiecare dintre povăţuitori va da seama, mai apoi, pentru cât de cinstiţi au fost cu cei pe care i-au învăţat. Când înveţi pe altul, când povăţuieşti, arunci o sămânţă. Dacă sămânţa e mincinoasă, ea va rodi pe măsură.

"Minciuna este o industrie foarte bogată şi rentabilă"

- Sfânta Scriptură spune că „în cuvânt este putere". Care e puterea cuvântului în relaţiile dintre oameni? S-a degradat cuvântul în epoca noastră?

Adevărat…! Omul este măsura a ceea ce spune. Îmi amintesc, legăturile acestea, realizate prin cuvânt, între oameni, erau totul în satele noastre, în aşezările noastre din alte vremuri. Buna vecinătate era ca o fixare temeinică a omului pe pământ, între ceilalţi oameni. Acum, la bloc, oamenii nu mai comunică, nu se cunosc între ei, necunoscându-se nu se mai iubesc şi nu se mai preţuiesc unii pe alţii. Lipsa de comunicare îi face nefericiţi, nesociabili, nu se mai influenţează unii pe alţii în bine, să aibă unul ruşine faţă de celălalt, să aibă respect tânărul faţă de bătrân.[5]

Necinstea înfloreşte acolo unde sporeşte necredinţa. Aceasta fiindcă un om care are credinţă în Dumnezeu nu are cum să fie necinstit. Se poate vedea că în lumea noastră există diversitate şi ceea ce trebuie să ştim este că lipsa fricii de Dumnezeu este un lucru care ne face să fim cât se poate de necinstiţi.[6]

Prin urmare o carte despre apologia cinstei în lumea de azi credem că nu este un lucru eronat şi greşit. Aceasta fiindcă sunt nevoie de astfel de cărţi care să ne aducă la cunoştinţa şi conştiinţa nevoii de a fi cinstiţi. Dacă suntem cinstiţi trebuie să ştim că viaţa noastră este una

- de succes,
- împlinită,
- frumoasă
- şi morală.

Sfinţii creştin ortodocşi sunt cele mai mari dovezi de cinste pe care le avem şi lor trebuie să le urmăm în mediul social în care trăim.

---

[44] https://www.svnews.ro/despre-cinste-necinste-si-ticalosie/142604/ (accesat pe 09.05.2025).

[5] Iustin Pârvu, https://doxologia.ro/omul-cinstit-este-cel-care-stie-rostul-adevarat-al-societatii (accesat pe 27.06.2024).

[6] A se vedea Grigorie Sandu, *Mântuitoarea frică de Dumnezeu* (Bucureşti, 2008).

Sfinții sunt unii care au luat cinstea în serios şi lor trebuie să le acordăm mai multă atenţie. Gânditorul Petru Lenchiţian spunea în acest sens: „cinstea este una dintre cele mai importante atribute ale omului care tinde și dorește să fie cât mai perfect din punct de vedere al caracterului, calitate care-i conferă unei persoane statutul de OM. Este o calitate morală care se evidențiază în raporturile cu alți oameni, îndreptându-i să-și îndeplinească obligațiile sociale, să respecte adevărul și dreptatea și să se comporte sincer și corect în societate, cu onestitate, probitate și omenie. Această valoare morală este fundamentată în orice societate civilizată.

Omul cinstit nu înșeală pe nimeni, nu umblă cu tertipuri și cu vicleșuguri, nu măsluiește și nu răstălmăcește. Și nici nu fură în niciunul dintre nenumăratele feluri în care se fură astăzi în România, de la cântar până la codru. El nu vrea să aibă decât ce este a lui și a dobândit pe drept. În ultima vreme, în conștiința colectivă, tot mai mult s-a impus certitudinea originii necinstite a unor averi - DNA-ul supraaglomerat și ecranele televizoarelor tot mai încărcate cu astfel de cazuri, printre ele o grămadă de politicieni, care freacă menta continuu prin Parlament."[7]

Doi moralişti discutau într-o zi.

- Este foarte greu să îi convingi pe oameni să fie cinstiţi.
- De ce?
- Fiindcă mai toţi îşi găsesc justificări pentru necinste.
- Asta aşa este.
- Şi ce este de făcut?
- Trebuie să ştii că nu există om sănătos la minte care să nu ştie ce este cinstea.
- Şi atunci de ce sunt aşa de puţini oameni cinstiţi?
- Sunt aşa fiindcă nu vor să asculte de conştiinţă.
- Cum aşa?
- Îţi voi spune.
- Te ascult.
- Este vorba de o întâmplare adevărată.
- Spune.
- Un arab creştin a cumpărat de la un turc o cămilă. Când scoaseră şeaua de pe cămilă, copiii arabului găsiră sub ea o pungă cu aur. Se bucurară şi ziseră tatălui:
- Iată ce-am găsit: de acuma suntem bogaţi!
- Tatăl le răspunse aşa.
- Ce
- Aţi cumpărat şi această pungă de la turc?
- Nu …
- Atunci ea nu este a noastră, ci a turcului. Mergeţi aşadar şi duceţi-i-o, căci aşa-i cinstit şi frumos
- Copiii ascultară şi duseră turcului punga cu aur. Turcul le mulţumi, zicându-le aşa:
- Cu adevărat mare este Dumnezeul căruia vă închinaţi voi.
- Frumos.
- Şi dădu fiecăruia, câte un dar.
- Şi mai frumos.
- Aşa este.
- Deci cinstea este un lucru care ajunge să ne facă să fim unii care să ştim în ce direcţie să mergem atunci când lucrurile devin rele şi grele.
- Aşa este.
- Omul cinstit este un om care este ca un far de lumină.
- De ce?
- Fiindcă îl el străluceşte lumina morală a lui Hristos.
- Sunt de acord.
- Oamenii necinstiţi în primă instanţă sunt fericiţi.
- Da?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă se bucură imediat de roadele necinstei lor.

[7] Petru Lechinţan https://www.cuvantul-liber.ro/321138/nevoia-de-cinste/ (accesat pe 27.06.2024).

- Aşa este.
- Dar pe termen lung trebuie să ştim că ei ajung să fie unii maceraţi de propria lor necinste.
- Adică?
- Vor ajunge cu timpul să nu mai fie fericiţi.
- De ce?
- Fiindcă harul lui Dumnezeu şi necinstea nu pot coexista în aceiaşi persoană.
- Cred că ai dreptate.
- Iată de ce trebuie să lucrăm pentru cinste.
- Chiar dacă este mai greu?
- Este mai greu dar nu imposibil.
- Da sunt mulţi care consideră că cinstea este un lucru imposibil.
- Nu este aşa.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă Dumnezeu nu ne cere imposibilul.
- Dar totuşi ne cere lucruri grele uneori.
- Da.
- Vezi?
- Sunt şi situaţii în care a fi cinstit este mai greu.
- Dar acum ai spus nu este imposibil.
- Aşa este.
- Este bine să ştim că cinstea nu este un lucru imposibil.
- Evident.
- Fiindcă sunt mulţi care cred că cinstea este imposibilă.
- Se înşeală.
- Şi cum să îi convingi?
- Cel mai mult exemplu sunt sfinţii creştin ortodocşi.
- Da, ei au fost modele de cinste.
- Din toate punctele de vedere.
- Sunt de acord.
- Cinstea este un lucru frumos în cele din urmă.
- Aduce multă pace sufletului.
- În ce sens?
- Sufletul are nevoie să ştie că a făcut binele.
- Şi dacă nu îl face?
- Atunci el se tulbură.
- Îmi dau seama.
- Sunt mai multe stări de disperare şi anxietate care vin în om fiindcă el nu este cinstit.
- Pot merge lucrurile chiar aşa departe?
- Da.
- Nu ştiam.
- Cu cât eşti mai cinstit cu atât mai mult ai linişte sufletească.
- Este bine de ştiu acest lucru.
- Da.
- Deci cinstea este un fel de balsam pentru suflet?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- O să meditez mai mult asupra cinstei.
- Aşa să faci.
- Cum să nu.
- Toate cele bune.[8]

[8] http://www.parohiapoparusu.ro/?p=34070 (accesat pe 09.05.2025).

Că se poate vedea că climatul social şi politic al vremurilor noastre nu este unul al cinstei ne-o spunea gânditorul Petru Lenchițan: „autoritatea legilor constrânge foarte puțin pe indivizii (politicieni, funcționali publici) care nu au respect pentru semenii lor și în cinismul lor chiar tind a-și afirma predilecția pentru fals și minciună, pentru parvenire prin orice mijloace, într-o vreme când principiul macheavelic „scopul scuză mijloacele" pare a căpăta o valoare de lege, într-o țară răvășită de cinisme și răutăți; spun „pare", fiindcă toate lucrurile obținute prin mijloace necinstite nu pot aduce fericirea decât temporar, așa după cum și lenea plătită cu sărăcie împiedică prosperitatea și bunăstarea.

„Nababul" fabricat în tranziția din România spune cu dezinvoltură „Nu mă dau jos din pat pentru doar 50.000 de euro"! El are etalonul său. Cum îndrăznești tu, un „oarecare", să nu-l respecți? Acești indivizi fără scrupule nu au nici un sentiment moral, proba de cinism și răutate, produsul acestor tipuri post-revoluționare, neobrăzare, lipsa de cuviință și impertinența. Necinstea înseamnă corupție. Pentru populație, cauza principală a corupției se transformă într-un complex de factori situați la nivel sistemic, adică legi prost făcute și pe deasupra încălcate în mod sistematic de către chiar cei care ar fi trebuit să vegheze la aplicarea lor, clientelism și clici în competiție pe resurse.”[9]

CAPITOLUL 1

CINSTEA ESTE O VIRTUTE DE PERIFERIE A LUMII DE AZI

Când a decis să scriem această carte am ştiut că ne asumăm un mare risc: acela de a nu fi de interes. Oamenii nu sunt interesaţi de cinste ci mai mult de modalităţi

- rapide
- şi eficiente

de a se îmbogăţii.

Iată de ce ne dăm seama că cinstea nu este o virtute populară în lumea noastră. Aceasta fiindcă se poate spune că ea merge în sens invers de cum este mersul lumii de azi.

Părintele Iustin Pârvu era conştient de acest lucru când spunea:

- *„Baza societăţii noastre e minciuna?*

Baza societăţii noastre…? Nu. Să ştiţi că eu n-aş putea să spun că baza este minciuna, doar pentru că cei care sunt şi au răspunderea unui popor sunt mincinoşi…! Nu. Mincinosul minciună vorbeşte. Ca şi hoţul… Hoţul de furt se teme. Omul cinstit este cel care ştie rostul adevărat al societăţii. Dar, vedeţi, oamenii s-au influenţat unii pe alţii, adică eu te şicanez pe tine ca să obţin ceva, ca să-mi plăteşti cinstea. La rândul tău tu vei şicana pe altul, pe care îl obligi să fie necinstit. Oamenii s-au obişnuit, în societatea noastră, că cinstea se cumpără, ca orice marfă. Ca şi adevărul. Societăţile de acest tip, în care cinstea e dispreţuită, sunt jalnice. Dar până şi ţăranul nostru, altă dată cu frică de Dumnezeu şi de lege, a devenit şi el aşa, duplicitar, mincinos şi asta pentru că intelectualul l-a învăţat. Vina grea şi povara grea revine şi în acest caz intelectualului…

Îmi pare rău că spun lucrul acesta, dar cei care au divorţat primii de valori, de cinste, spre părerea de rău a mea, au fost oamenii învăţaţi ai satului şi ai oraşului. În 1947 –1948, când s-a schimbat programa şcolară, după preluarea puterii de către comunişti, nu au venit alţi învăţători în şcolile noastre, aduşi de cine ştie unde… Nu! Acelaşi învăţător, în locul rugăciunii „Tatăl nostru”, cu care începea o zi la şcoală pe trimestrul întâi, a intrat în clasă pe trimestrul al doilea şi a spus copiilor: Să începem ziua cu „Internaţionala”! Ei, icoana a fost spartă de pe perete, a fost scoasă şi nu de către cineva străin, ci chiar de învăţătorii care vorbeau de semnificaţia ei cu ceva vreme înainte. Băieţi, există Dumnezeu? întrebau tot ei, după ce cu puţină vreme înainte spuneau că respectăm, cinstim, ne închinăm, urmăm învăţătura bisericii noastre. Au întors-o cu 180 de grade.

Şi-atuncea când mai spune adevărul?, se întreabă ţăranul nostru. Ce ne-a spus până acuma, sau ce ne spune de aici încolo, că nu există Dumnezeu…? Că astea sunt poveşti ale trecutului, că Dumnezeu a murit, că Dumnezeu este o înşelăciune a burgheziei şi multe alte lucruri, încât omul, săracul, a fost complet dărâmat. Ca şi un copil în casă, când tata îi spune una, mama îi spune alta, la frăţiorul cel mare vede alta, copilul acesta nu ştie ce să mai facă. Ei bine, de atunci merge poporul ăsta în minciună. Şi crede minciuna, o caută, se lasă minţit…”[10]

[9] Petru Lechinţan https://www.cuvantul-liber.ro/321138/nevoia-de-cinste/ (accesat pe 27.06.2024).

[10] Iustin Pârvu, https://doxologia.ro/omul-cinstit-este-cel-care-stie-rostul-adevarat-al-societatii (accesat pe 27.06.2024).

Una dintre cele mai mari forme de necinste din zilele noastre este minciuna.[11] Aceasta fiindcă pentru a realiza necinstea mai nimeni nu se foloseşte de adevăr. Trebuie să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care mint pentru a îşi realiza scopurile.

Ceea ce este sigur este că necinstea este una care se manifestă la mai multe nivele:

- social,
- politic,
- economic,
- diplomatic
- sau spiritual.

Una dintre cele mai răspândite forme de necinste este corupţia. Avem din ce în ce mai mulţi funcţionari guvernamentali care sunt corupţi şi care nu vor să urmeze

- bunului simţ
- şi binelui comun.

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Petru Lenchiţan: „oamenilor nu le mai pasă atât de mult de ideologie cât de performanța guvernării. Guvernarea nu este o „afacere" de stânga sau de dreapta, este bună sau rea, eficientă sau ineficientă, cinstită sau nu. O zicală din popor spune: „Nimic altceva nu-i mai scump decât cinstea. Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde". Aceasta dovedește că poporul nostru, cu toate greutățile prin care a trecut, a fost preocupat în permanență de a promova în alte virtuți morale, de a pune la mare prețuire cinstea, onestitatea și corectitudinea. Parafrazându-l pe domnul Ion Iliescu, acum putem spune: „Mai bine sărac și curat, decât bogat și murdar", care arăta fără nici o îndoială acest atribut în viața unui om, cu atât mai mult a celor care ne conduc. De ce oare loialitatea, onoarea, buna credință, omenia multora au dispărut, fiind înlocuite de ură, minciună, lașitate?

Nimeni nu trebuie să fie lipsit de ceea ce societatea dă membrilor săi, dorință ca fiecare om să se bucure de binefacerile societății, indiferent de aptitudini sau poziție socială. Nu putem construi o societate prosperă și omenoasă fără cinste, cu personaje care legiferează legea junglei! „A trăi cinstit este totuna cu a trăi corect și drept" (Platon)."[12]

Prin urmare trebuie să ştim că avem mai multe motive de ordin

- moral
- şi spiritual

pentru a fi cât se poate de întemeiați că în cele din urmă cinstea este un lucru în care se merită să investim după cum se vorbeşte în zilele noastre.

În sens moral am spus că cinstea poate să îmbrace mai multe forme dintre care cele mai cunoscute sunt

- onestitatea
- şi sinceritatea.

Nu ai cum să fi un om cinstit dacă nu eşti onest. La fel de bine nu ai cum să fi cinstit dacă nu eşti sincer şi urmăreşti să spui adevărul.

Gânditoarea Andreea Hefco spunea în acest sens: „putem şti absolut sigur că ceea ce spunem aduce cu adevărat un bine, nu răneşte şi este de ajutor? În unele ocazii, poate mult mai frecvente decât am putea crede, acest răspuns rămâne o necunoscută, chiar şi în faţa celor mai bune intenţii, motiv pentru care se cer folosite cel puţin două ajutoare de seamă. Să cântărim cu atenţie cuvintele rostite şi să le îmbrăcăm în blândeţe, pentru că putem transmite acelaşi mesaj în moduri foarte diferite. Deci, să nu folosim sinceritatea ca scuză pentru a-l lovi pe celălalt şi să nu uităm că dacă alegem să rănim, se pierde mult din ce am vrut cu adevărat să spunem. Al doilea ajutor, care este de fapt mereu primul, este rugăciunea. Înainte să rostim ceva despre care credem că ar putea avea un efect important în celălalt, să spunem o rugăciune scurtă. Nu sunt căi dificile, dar ne devin cu adevărat utile numai dacă alegem să le folosim frecvent, făcându-le un mod de viaţă."[13]

Cinstea ajunge să facă o lume mai frumoasă care se aseamănă raiului. Aceasta fiindcă ştim că în rai nu este loc pentru necinste. Nu trebuie să uităm acest lucru în zilele noastre când din ce în ce mai mulţi vor să ne ţină legaţi şi strânşi numai de viaţa de aici şi de această lume.

Creştinismul ortodox profesează credinţa în lumea de dincolo şi prin urmare destinaţia şi sensul nostru final trebuie să ştim că sunt în rai. Pentru ca să ajungem să intrăm în rai evident că avem nevoie de cinste.

---

[11] A se vedea Radu Teodorescu, *Creştinul ortodox ca slujitor al adevărului* (Cugir, 2025).

[12] Petru Lechinţan https://www.cuvantul-liber.ro/321138/nevoia-de-cinste/ (accesat pe 27.06.2024).

[13] Andreea Hefco https://doxologia.ro/onestitatea-ca-mod-de-viata (accesat pe 27.06.2024).

Tot gânditoarea Andreea Hefco spunea cât se poate de frumos în acest sens: „la o discuție la care am asistat, în care s-a vorbit despre onestitate, s-a spus că ea înseamnă a fi cinstit, corect şi incoruptibil, calităţi raportate la baza de principii în care credem şi la care aderăm. S-a spus că este o calitate morală de mare preţ, ce presupune judecată dreaptă şi un acord între ceea ce simţim, spunem şi facem. Poate presupune durere şi o renunţare la binele personal, în virtutea a ceea ce credem. Este o trăsătură de caracter lucrată de-a lungul vieţii, nu moştenită genetic şi, deşi noţiunile se pot uşor confunda, este cumva diferită de sinceritate. Afirmaţia aceasta poate contraria, dar cunoaştem probabil situaţii de viaţă în care am fost oneşti, chiar alegând să nu fim total sinceri, cel mai adesea ca să nu rănim. Am fost oneşti faţă de principiul nostru de a pune binele celuilalt pe o treaptă importantă a valorilor pe care le respectăm.

Să nu folosim sinceritatea ca scuză pentru a-l lovi pe celălalt

Onestitatea foloseşte sinceritatea, dar e mai mult decât atât. Sinceritatea poate fi privită astfel şi ca o alegere, care diferă cu situaţiile şi relaţiile care o generează, pentru că există limite până la care o putem folosi. Aceste limite sunt date natural de răspunsul la întrebările: dacă alegând sinceritatea totală urmăresc un bine, un ajutor sau îmi rănesc aproapele? Deci sinceritatea poate avea feţe, dar onestitatea este una singură. Feţele sincerităţii şi limitele până la care o putem folosi nu sunt întotdeauna uşor de distins. Poate pentru aceasta Dostoievski afirma că "nu există lucru mai greu decât sinceritatea".”[14]

Cinstea este o noţiune în criză în lumea noastră fiindcă sunt din ce în ce mai mulţi care nu vor să ştie de ea. Totuşi ei îşi dau seama că necinstea ajunge să ne coboare la un nivel inferior al existenţei asemenea

- interlopilor,
- delicvenţilor,
- hoţilor,
- infractorilor
- şi corupţilor.

De mai multe ori trebuie să ştim că cinstea trebuie să fie un fel de axă în jurul căreia ajungem să gravităm chiar dacă nu ajungem deplin în centrul ei. Se ştie din istoria românilor o întâmplare inedită care ne spune că de multe ori şi intenţiile noastre bune contează: „la Focşani s-a ridicat o statuă lui Nicolae Filipescu. Teodor Enibace din Putna a luat iniţiativa. Dar n-a apucat să ajungă dezvelirea monumentului, înainte de moarte scrie în testamentul său următoarele : „presimt că Dumnezeu nu-mi va îngădui să rostesc eu însumi elogiul lui Nicolae Filipescu, de care au fost legaţi cei mai frumoşi ani ai vieţii mele politice... De sigur, este neobişnuit lucru, ca la o solemnitate de felul acestuia să se audă şi ce gândea unul din aceia care au făcut marea şi ultima călătorie... Când se vor citi cele ce scriu aci, de multă vreme eu nu voi mai fi printre voi, — şi poate totuşi că voi fi, cu sufletul care este nemuritor, şi poate că împreună cu mine va fi aici şi sufletul Iui Nicolae Filipescu...”

Aceste cuvinte fură citite în Nov. 1928 de fiul lui Enibace la dezvelirea monumentului marelui patriot.”[15]

Cinstea este un lucru care defineşte pe orice creştin ortodox autentic. Aceasta fiindcă şi în materie de religie trebuie să ştim că cinstea are un loc şi un rol important.

Necinstea în materie de religie se manifestă prin mai multe lucruri:

- erezii,
- schisme,
- minciuni
- sau inovaţii dogmatice.

Toate aceste lucruri trebuie să ştim că fac mult rău cinstei în probleme de religie. Gânditoarea Andreea Hefco spunea cât se poate de bine în acest sens: „s-a spus că onestitatea duce la Dumnezeu. Sau că o dată cu apropierea noastră de Dumnezeu, gradul de onestitate creşte. Această calitate morală funcţionează ca un far în întuneric, luminând realist, atât calităţile, cât şi defectele noastre, arătând dureros dimensiunile nebănuite ale faptelor noastre.

Onestitatea se învaţă. În timp, o dată cu maturizarea noastră, parcurgem un drum în care alegem ceea ce este important pentru noi şi mai apoi alegem poate ca asta să primeze. Doar de pe această bază putem trăi onest, în primul rând cu noi şi apoi cu ceilalţi.”[16]

Ceea ce învăţăm de la sfinţii părinţi creştin ortodocşi este că deşi calea cinstei este de mai multe ori mai grea ceea ce este sigur este că cu cât suntem mai cinstiţi cu atât mai mult suntem mai aproape de Dumnezeu.

---

[14] Andreea Hefco https://doxologia.ro/onestitatea-ca-mod-de-viata (accesat pe 27.06.2024).

[15] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

[16] Andreea Hefco https://doxologia.ro/onestitatea-ca-mod-de-viata (accesat pe 27.06.2024).

Acest lucru este un fapt pe care multă lume îl uită şi nu vrea să ştie de el. Aceasta fiindcă este evident că există mai multe beneficii ale cinstei de care trebuie să ţinem cont.

Cinstea ne face să nu mai fim pe placul demonilor dar ne aproprie de Dumnezeu şi ne face să fim unii care să voim să trăim cu El şi pentru El. tot gânditoarea Andreea Efco spunea în acest sens: „onestitatea e o calitate uneori neînţeleasă, ori folosită în mod greşit. Uneori, din această cauză, deşi folosită cu intenţii bune, poate provoca răni precum o armă. Vă prezentăm două mărturii privitoare la experienţa onestităţii.

E. "Prietenii m-au considerat întotdeauna o persoană sinceră, chiar dureros de sinceră, pentru că obişnuiam să spun "marile adevăruri" într-un mod tranşant, obiectiv, cu "sânge rece". Credeam că trebuie să privim lucrurile în faţă, oricât de dură ar fi realitatea, pentru că adevărul este un principiu esenţial în viaţă. Acum mă întreb, oare pentru care adevăr am luptat? Pentru adevărul obiectiv sau pentru propriul meu adevăr, oglindirea propriilor mele neputinţe, frustrări, supărări? Mă întreb asta pentru că îmi doresc o viaţă autentică şi onestă şi cred că asta ar însemna să mă întorc, mereu şi mereu, în interiorul meu, să îmi reamintesc că am de dus o luptă cu mine şi cu neputinţele mele, nu cu cei din jur. Am observat că atunci când reproşam cuiva că este, spre exemplu, agresiv, ascundeam frica de a fi rănită şi propria mea agresivitate mascată cu grijă sub ironie, bariere invizibile şi siguranţă aparentă. La fel, dacă criticam o atitudine delăsătoare, o lipsă de iubire, sancţionam de fapt propria mea indiferenţă faţă de suferinţa altora şi egoismul manifestat în anumite situaţii. Am înţeles treptat aceste lucruri şi acum cred că sinceritatea nu e întotdeauna ceea ce pare a fi şi că onestitatea faţă de propria persoană, descoperirea resorturilor interioare care ne determină să gândim şi să acţionăm într-un anumit fel, sunt mai importante."[17]

Doi istorici discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Ce?
- Nu există scrisă o istorie a oamenilor cinstiţi.
- Dar nici a celor necinstiți.
- Aşa este.
- De ce?
- Fiindcă oamenii nu vor să ştie de cinste prea mult.
- Asta am observat şi eu.
- Dar ei uită un lucru fundamental.
- Care?
- Dacă vrei să fi pe placul lui Dumnezeu trebuie să fi cinstit.
- Sunt de acord.
- Cinstea este un lucru care dacă este cultivată te duce chiar la Dumnezeu.
- În ce sens?
- Te face să fi cumva imbatabil.
- În ce sens?
- O să îţi spun printr-un exemplu?
- Ce exemplu?
- Din istorie.
- Te ascult.
- Regele Dariu al Perşilor avea — între alţii — zece mii de soldaţi, cari formau *legiunea* zisă şi: *„nemuritoare."*
- De ce?
- Numirea aceasta nu provenea de la faptul că soldaţii nu ar fi murit, ci de la faptul cum era susţinută.
- Adică?
- Dacă un soldat căDea pe câmpul de luptă sau murea în alt chip, locul lui era numai decât completat, astfel că numărul de zece mii era totdeauna completat.
- Interesant.
- Omeneşte se poate spune că Dariu a voit să facă un fel de nemurire, dar încercarea a trecut peste puterile lui.
- Darius se voia cumva nemuritor?

[17] Andreea Hefco https://doxologia.ro/onestitatea-ca-mod-de-viata (accesat pe 27.06.2024).

- Da.
- Au fost mai multe cazuri de acest fel în istorie.
- Aşa este.
- Dar ceea ce este cert este că avem nevoie cinste în istorie.
- La ce te referi?
- Mă refer la faptul că trebuie să fim credincioşi adevărului istoric.
- Este adevărat.
- De multe ori istoria este falsificată.
- Din nefericire.
- Oamenii vor mai mult propria versiune a istoriei.
- Şi falsifică adevărul istoric?
- Da.
- Acest lucru l-am putut vedea şi eu.
- Îmi dau seama.
- Trebuie să ştim că adevărul istoric este o datorie morală.
- De ce?
- Fiindcă sunt mai multe documente şi vestigii care nu pot să fie ignorate sau trecute cu vederea.
- Probele istoriei?
- Da.
- Aşa este.
- Deci trebuie să ştim că o dovadă de necinste este falsificarea istoriei.
- La fel cum se pot falsifica banii?
- Da.
- Ştiu că s-a şi scris o carte despre jocul periculos al falsificării istoriei.
- Da.
- Istoria ajunge să fie una care este scoasă de pe traiectoria ei şi dusă în ce direcţie vor mai mulţi dictatori sau tirani.
- Aşa este.
- A fost interesant acest exemplu pe care mi l-ai spus despre legiunea nemuritoare a împăratului persan Darius.
- Aşa este.
- Aceasta fiindcă sunt din ce în ce mai mulţi care nu vor să ştie de adevărul istoric.
- De ce?
- Fiindcă ei consideră că tot ceea ce contează este prezentul.
- Dar totuşi contează şi prezentul nu?
- Da.
- Aşa cred şi eu.
- Evident.
- Istoria este frumoasă.
- Atâta vreme cât este făcută cinstit nu?
- Da.
- Nu credeam că există o legătură dintre istorie şi cinste.
- Există.
- Acum am devenit conştient.
- Mă bucur.
- Adevărul istoric se leagă foarte profund de cinste.
- Da.
- Mă bucur că mi-ai spus aceste lucruri.
- Plăcerea a fost de partea mea.
- Îţi mulţumesc.[18]

[18] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea despre cinste şi adevăr tot gânditoarea Andreea Hefco: „C. spune: "Mă gândesc la onestitatea cuvântului. Ce facem în situaţiile în care, deşi cu intenţii bune, din dorinţa de a fi sincer, rănesc totuşi pe celălalt? Pot spune: "ei, adevărul doare" sau "dacă l-a deranjat atât, înseamnă că el are o problemă, eu mi-am făcut datoria". Mă gândesc la cuvintele părintelui Rafail Noica "minciuna este tot ce nu este dumnezeiesc" şi spun că deci, adevărul este tot ce-i dumnezeiesc. Ori asta nu poate să doară, nu poate să rănească. Atâta timp cât eu am rănit prin cuvântul meu, n-am fost în Duhul lui Dumnezeu, am minţit. Rănirea celuilalt în numele sincerităţii este o formă de minciună. Şi chiar dacă am făcut acest lucru şi-l văd pe celălalt întristat, plângând, fapta mea mincinoasă (chiar dacă e fără intenţie), poate fi îndreptată, pentru că sunt responsabil de tot ce provoc în sufletul aproapelui meu în numele unei așa-zise sincerități: mă rog la Dumnezeu să-mi dea cuvinte-leac pentru fratele meu ca să-i vindec rana provocată de minciuna sincerităţii mele prin onestitatea Adevărului Lui."[19]

Omul cinstit a ajuns să fie o raritate în lumea de azi când şmecheriile şi înşelăciunea au ajuns să fie la modă şi o monedă curentă. Omul de azi evident că are motive să vrea să o ducă mai bine dar contează prin ce

- metode,
- mijloace
- şi forme

ajunge să facă acest lucru.

Ne-am propus să facem în paginile acestei cărți o apologie a cinstei fiindcă deşi mai toată lumea ajunge să o aprecieze sunt din ce în ce mai puțini cei care o pun în practică. Acest lucru se poate vedea mai ales din viaţa socială şi politică din jurul nostru. Sunt foarte mulţi care vor să ajungă în vârful piramidei sociale şi o fac călcând peste cadavre în jurul lor.

Că a fi cinstit înseamnă să slujeşti adevărului ne-o spunea părintele Paul Siladi: „adevărul e povara și libertatea noastră. Suportarea poverii adevărului este calea care duce la libertate. Este prețul plătit pentru a ajunge la libertate și semnul autenticității ei. Nu poți intra în libertate fără să jertfești ceva. Libertatea costă, iar miza ei este veșnicia. Adevărata libertate nu este aceea de a alege între două tipuri de covrigi de pe raft. Libertatea fără miză și fără preț nu este libertate. Ea se leagă de adevăr, este imposibilă în afara lui. Fără adevăr suntem prizonierii unei lumi volatile, cusute din iluzii și minciuni. O lume a fantasmelor fascinante. Și nu e deloc ușor să te desprinzi din lanțurile transparente, dar atât de reale și de tari ale iluziilor. Mai ales iluziile despre sine. Să fii cinstit cu cei din jur este onorabil, sănătos și admirabil. Și totuși, nu-i nici pe departe atât de greu pe cât este să fii cu totul onest cu tine însuți. Când ai reușit să te privești nefardat în oglindă, când au căzut și s-au sfărâmat toate măștile, să fii cinstit față de ceilalți nu mai este chiar o aventură imposibilă.

Nu minimalizez câtuși de puțin importanța pe care o are cinstea între oameni. Suntem cu toții legați de natura comună pe care o împărțim. În felul acesta suntem uniți fie că vrem, fie că nu; conștienți sau nu. Nu ne putem desface din strânsoarea aceasta.”[20]

Am ajuns să fim oameni care de mai multe ori apreciem în viaţa de azi:

- incultura,
- subcultura
- şi contracultura

fiindcă nu voim să facem un efort şi să ne ridicăm la o înțelegere mai profundă a adevărului şi a sensului vieții noastre.[21]

Cinstea ajunge de mai multe ori să fie considerată o problemă periferică a lumii noastre fiindcă oamenii sunt preocupaţi de multe ori ne nimicuri şi de lucruri uşuratice.

Este evident că trebuie să facem din cinste şi modul de a fi cinstit un lucru mult mai actual şi mai profund. De ce? Fiindcă este bine să ne dăm seama că ne facem nouă un bine. Dacă ajungem să fim conduşi de oameni

- nesinceri,
- neserioşi
- şi necinstiți

ei bine acest lucru va ajunge să ne afecteze la un moment dat mai mult sau mai puţin. De ce?

---

[19] Andreea Hefco https://doxologia.ro/onestitatea-ca-mod-de-viata (accesat pe 27.06.2024).

[20] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/fii-cinstit-fata-de-tine-169795.html (accesat pe 27.06.2024).

[21] A se vedea Radu Teodorescu, *Simulacrele culturii: contrafacerea culturii în contracultură, subcultură şi incultură în plan creştin ortodox* (Cugir, 2025).

Fiindcă este în firea lucrurilor să fim oameni cinstiți.

Sunt mulți oameni care sunt cinstiți dar care nu au nici un efect pe scara socială fiindcă nu sunt băgați în seamă. De ce? Fiindcă societatea din jur se poate vedea că de mai multe ori are cu totul alte priorități. Tot părintele Paul Siladi spunea în acest sens: „în plus, suntem conectați unii cu alții voluntar prin încredere. Cuvântul dat se materializează și are greutate. Pentru ca aceste legături voluntare să reziste, cinstea este fundamentală. De aceea nu există decât puține gesturi mai abominabile decât trădarea și necinstea. Nu sunt păcate ori simple greșeli, ci acte care dezumanizează.

Sinceritatea față de sine este domeniul cel mai delicat. Adâncimile noastre ultime ne sunt adesea necunoscute. „Omul cel tainic al inimii" (I Petru 3, 4) se lasă văzut cu mare greutate. Asceza are ca scop să ne descopere adevărul nostru ultim, pe care să îl punem înaintea lui Dumnezeu.

Există două paliere ale nesinceritățiifață de sine: lașitatea și neputința. Uneori nu vrei să te privești în oglindă pentru că îți este frică. Alteori, însă, se poate întâmpla să privești cu obstinație în oglindă și totuși să nu vezi nimic.

În ambele cazuri, asceza este centrală. Te întărește și îți aduce luciditatea smereniei, singura lentilă prin care te poți privi cu sinceritate. Apoi să fii cinstit cu cei de lângă tine devine de la sine înțeles."[22]

Este clar că societatea ajunge să aibă de suferit atunci când necinstea ajunge să domine mediul social. De ce? Fiindcă este bine să știm că lipsa cinstei ajunge să ne contamineze

- moralitatea,
- integritatea
- și caracterul.

Omul necinstit este unul care crede că este în firea lucrurilor să se ridice social prin minciună şi mârşăvie. El nu ține cont de cei din jur ci numai de propria persoană și de propriile interese meschine. Este adevărat că nu toți poți să fie sfinți încă când cineva ajunge să acceadă la o funcție socială sau politică mai mare ei bine trebuie să fim siguri că acea persoană este totuşi mai multe calități morale.

În societatea noastră de azi este la modă şi a devenit o obişnuinţă ca mari demnitari să fie prinşi furând sau înşelând. Deşi aceştia au salarii rezonabile când vine vorba de a duce o viaţă decentă ei bine ei nu sunt cinstiți şi vor mai mult. Aşa se face că avem din ce în ce mai mulți corupți care ajung să îşi însuşească din banii publici sau a celor săraci şi oropsiți.

Sfântul Ioan Gură de Aur a fost cât se poate de concludent când a spus: „dacă încă mai întrebi: De unde vine răul?, îți voi spune: din trândăvie, din însoțirile cu cei răi, din disprețuirea virtuții. De aici vine și răul, și întrebarea ce și-o pun unii: De unde vine răul? Nici un om care săvârșește fapte bune, care alege o viață cinstită și curată nu-și pune această întrebare. Și-o pun cei care săvârșesc păcate; ei împletesc pânză de păianjen, voind ca prin aceste învățături greșite să izvodească o mângâiere neroadă purtării lor stricate."[23]

Necinstea este o formă a răului şi ceea ce este mai trist este că poate să fie o formă letală. Ajung mai multe ramuri ale economiei şi a vieţii sociale să fie paralizate fiindcă oamenii ajung să nu mai ţină cont de cele mai elementare reguli ale bunului simţ.[24]

Cinstea şi comportamentul cinstit trebuie să fie unele care

- să ne inspire
- şi să ne motiveze

dintr-un motiv cât se poate de evident: sunt pe placul lui Dumnezeu. În toată Biblia şi în vieţile sfinţilor ei bine se poate vedea că Dumnezeu a iubit şi a fost alături de oamenii cinstiți.

Ce recomandare poate să fie mai mare pentru noi decât acea de a fi cinstiți fiindcă este un lucru pe placul lui Dumnezeu?

Sunt mulți care obiectează că de fapt şi în cele din urmă lui Dumnezeu nu îi pasă dacă suntem cinstiți sau necinstiți fiindcă El este părintele nostru iubitor din cer şi ne iubeşte indiferent ce am face. Această părere este eronată. Dacă Îl iubim pe Dumnezeu trebuie să mergem după legile lui.

Este adevărat că uneori este greu să fi cinstit fiindcă ofertele necinstei din jur sunt mari şi tentante. Totuşi nu este imposibil să fi cinstit. De ce? Fiindcă trebuie să ştim că cinstea ne duce la Dumnezeu sau mai bine spus ne apropie de El.

---

[22] Preot Paul Siladi, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/fii-cinstit-fata-de-tine-169795.html (accesat pe 27.06.2024).

[23] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, omilia LIX, III, în Părinți și Scriitori Bisericești (1994), vol. 23, p. 687.

[24] A se vedea Radu Teodorescu, *Bunul simț: trăsătură de caracter a creștinului ortodox* (Cugir, 2018).

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Vasile cel Mare: „mă minunez, însă, cum nu se înspăimântă de ei înșiși aceștii oameni, când sunt purtați de mintea lor să rostească niște blasfemii atât de neîngăduite!

Nu este, deci, un gând binecredincios să spui că răul este făcut de Dumnezeu, pentru că nimic din cele contrarii nu vine de la contrariul său; nici viața nu naște moarte, nici întunericul nu este început al luminii, nici boala nu aduce sănătate; în schimbările stărilor sufletești schimbările se fac de la contrarii la contrarii; dar la nașteri, cel născut nu se naște din cineva care are o natură potrivnică lui, ci din cei de aceeași natură. Dar pot fi întrebat:

- Dacă răul nu este nici nenăscut, nici făcut de Dumnezeu, de unde își are existența? Că nimeni din cei ce viețuiesc nu va spune că răul nu există! Ce să spunem?

- Răul nu are o existență vie și însuflețită, ci este o stare sufletească potrivnică virtuții, din pricină că cei care nu sunt cu luare aminte asupra vieții lor se depărtează de bine.

Nu căuta, dar, răul în afară de tine și nici nu-ți închipui o natură care să fie cauza răului, ci fiecare să se recunoască pe el însuși cauza răului care este în el.

Din relele care ni se întâmplă în viață, pe unele ni le aduce firea noastră omenească, de pildă: bătrânețea și bolile; altele sunt datorită întâmplării, de pildă: faptele, care, în afara gândului nostru, au cauze străine, adeseori dureroase sau vesele, de pildă: când găsești o comoară săpând o fântână sau când, ducându-te în piață, îți iese în cale un câine turbat; alte rele depind de noi, de pildă: a-ți înfrâna poftele sau a da frâu liber plăcerilor, a-ți stăpâni mânia sau a bate pe cel care te-a supărat, a spune adevărul sau a minți, a fi blând și măsurat sau îngâmfat și mândru. Peste toate acestea tu ești stăpân! Nu căuta începuturile lor în afară de tine, ci cunoaște că răul ia început din căderile cele din voia ta. Dacă răul ar fi fără voia noastră și nu cu voia noastră, atunci n-ar atârna asupra celor ce fac rău atâta frică de legi și nici n-ar fi atât de nemiloase pedepsele date de tribunale pe măsura faptelor săvârșite de răufăcători."[25]

După cum am spus trebuie să facem din traiectoria vieţii noastre una care să fie dominată de cinste fiindcă sunt mult prea mulţi agenţi ai răului în lumea noastră care nu vor să aibă de a face cu ea. Aceşti oameni după cum am spus în primul rând ajung să îşi fac rău lor fiindcă nu mai ţin cont de faptul că se îndepărtează de Dumnezeu. Ce rău mai mare poate să fie în această lume decât îndepărtarea de Dumnezeu? Evident că nici unul. Omul necinstit este unul care crede că poate fenta şi înşela pe oricine şi poate să meargă cu acest lucru atât de departe că nu se mai opreşte din calea lui.[26]

Prin urmare este bin să ne dăm seama că cinste este un lucru care aduce de cele mai multe ori numai beneficii şi ne face să fim unii care să avem o viaţă duhovnicească aleasă şi frumoasă. Teologul Nicuşor Deciu spunea foarte bine în acest sens: „nu trebuie deloc să fii un tip pesimist ca să observi că societatea omenească contemporană nu prezintă un parcurs tocmai luminos, ci pare că merge din rău în mai rău. Prin tot ceea ce vedem şi auzim ni se înfăţişează un tablou foarte clar, nu doar al problemelor, ci şi al semnelor care vestesc dezintegrarea civilizaţiei moderne. Nu doar la noi se întâmplă aceasta, ci peste tot în lume. E un proces global. Presa abundă de ştiri rele, deprimante, dezgustătoare chiar. Relaţiile dintre oameni, în loc să devină mai frumoase, mai calde, mai liniştite, ajung fie să din ce în ce mai absurde. Simplul fapt de a căuta să-ţi duci traiul cât de cât omeneşte presupune o deosebită încordare, un deosebit consum fizic şi emoţional. Viaţa te provoacă nu doar la o ostenitoare mobilizare, aptă să-ţi asigure reuşita scopurilor subzistenţei cotidiene, – care ne aduc un oarecare confort psihic şi ne înlesnesc pornirea spre un nou obiectiv, – ci te mai supune şi unei sâcâitoare dileme, cum să mai fii om în condiţiile acestei lumi? Sau cum să-ţi mai pui problema izbăvirii sufletului într-un asemenea mediu? Cum să n-o iei razna, domnule? Perspectiva lumii este una sumbră, nu e cazul să ne facem iluzii. Este un spaţiu din ce în ce mai ostil pentru o viaţă cinstită şi morală.

În acest context, există pericolul ca omul sătul de oferta societăţii să adopte şi să cultive o anumită inadaptare la lume, care să devină premisa unei izolări egoiste, autosuficiente şi prin urmare ineficiente pentru propria lui existenţă. Iar la rândul ei această inadaptare poate crea suficiente probleme psihologice, care să ne facă viaţa de nesuferit. Şi astfel să se producă un fel de conflict lăuntric, deoarece lumea e rea, iar noi, dimpotrivă, ne dorim cu toată fiinţa binele, pe care vedem că nu-l putem impune în societate. Dar asta e lumea şi într-un fel sau altul trebuie să trăim în ea pentru că alta nu există."[27]

---

25 Sfântul Vasile cel Mare, Omilii la Hexaemeron, omilia a II-a, IV-V, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1986), vol. 17, pp. 90-91.

[26] Una dintre cele mai cunoscute comedii engleze îl are ca autor pe Oscar Wilde şi se intitulează: Importanţa de a fi onest şi a fost publicată de 1895.

[27] Nicuşor Deciu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/patristica/lumea-si-instaurarea-binelui-112592.html (accesat pe 27.06.2024).

Cinstea este bine să fie cultivată fiindcă după cum am spus ea aduce cu sine liniştea conştiinţei. Cu toţii voim să avem o conştiinţă împăcată şi liniştită. Vom ajunge să facem acest lucru dacă cultivăm în mod sistematic cinstea. Trebuie să voim să facem acest lucru fiindcă ne este benefic şi ne aduce numai mulţumire şi împlinire.[28]

Doi filosofi discutau într-o zi.

- Ce părere are filosofia despre faptul de a fi cinstit?
- Una bună.
- Ştiu asta.
- Şi atunci?
- Dezvoltă.
- Cinstea este un lucru care trebuie să îl caracterizeze pe orice filosof.
- De ce?
- Fiindcă ea alină conştiinţa.
- Se poate acest lucru?
- Da.
- Cum?
- Omul care nu este cinstit are o conştiinţă veşnic perturbată.
- Înţeleg.
- Prin urmare este important să fi un om cinstit.
- Cred.
- Aceasta fiindcă sunt mulţi care au o scară a valorilor cu susul în jos.
- În ce sens?
- Citeam zilele acestea următorul lucru.
- Ce anume?
- Dacă punem alături clădirile morţilor cu locuinţele celor vii, vom vedea între ele o mare deosebire.
- Care?
- Adăpostul pentru vii este aproape totdeauna un bordei şubred, pe care vremea sau o întâmplare ne-norocită, lesne o nimiceşte.
- Înţeleg.
- Lăcaşul de veci însă, trebuie să fie după credinţa acestor oameni, de o trăinicie care să înfrunte puterea distrugătoare a vremii, precum şi primejdia de tot felul.
- Interesant.
- Casa în care îşi ducea viaţa putea să fie şi vremelnică aşa ca viaţa, dar mormântul trebuia să fie durabil, veşnic, ca şi viaţa de după moarte.
- De fapt mormântul primitiv, — dolmenul, peştera, gropniţa boltică, — cu pereţi de piatră ascunşi în pământ e o întrupare a veşniciei.
- Nu ştiam.
- Sub înrâurirea credinţei religioase, s-a dezvoltat în chipul acesta arhitectura, în epoca neolitică.
- Frumos.
- Prin urmare trebuie să ştim că oamenii de multe ori văd lucrurile distorsionat.
- Îmi dau seama.
- Ceea ce pare cât se poate de bine şi de frumos pentru unii nu este deloc aşa.
- Sunt de acord.
- Trebuie să vedem lucrurile cât se poate de bine şi de corect.
- Cinstea este o formă de corectitudine nu?
- Fără doar şi poate.
- Aşa credeam şi eu.
- Cu cât eşti mai corect cu atât mai multe te apropii de cinste.
- Aşa este.
- Trebuie să fim cinstiţi fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să facem o lume mai bună.
- Este interesant că toţi oamenii vor o lume mai bună.
- Însă nu toţi sunt dispuşi să lucreze la facerea ei.

[28] A se vedea Nichifor Crainic, *Sfinţenia: împlinirea umanului* (Iaşi, 1993).

- Asta aşa este.
- Nu este destul să spui Doamne, Doamne ci trebuie să faci voia lui Dumnezeu.
- Ştiu asta.
- Este din Biblie.
- Aşa este.
- Este un sentiment frumos faptul că cinstea este un lucru căutat în lumea noastră.
- De ce?
- Fiindcă oamenii atunci ştiu care sunt adevăratele priorităţi.
- Aşa este.
- Trebuie să ne dăm seama că sunt mai multe lucruri de care trebuie să ţinem cont.
- Cum ar fi?
- Cinstea aduce pace conştiinţei.
- De ce?
- Fiindcă numai dacă avem conştiinţa împăcată în cele din urmă suntem fericiţi.
- Acesta este un aspect mai mult psihologic.
- Se poate spune.
- Prin urmare este bine să ştim care sunt implicaţiile sufleteşti ale cinstei.
- La acest aspect nu m-am gândit.
- Cinstea ne face să fim unii care să vedem partea bună a lucrurilor.
- Sunt multe lucruri rele în jurul nostru.
- Aşa este.
- Dar fiindcă suntem cinstiţi ne centrăm mai mult pe frumos şi bine.
- Da.
- Este bine să ne dăm seama de tot ceea ce implică cinstea pe termen lung.
- În ce sens?
- Aparent necinstea aduce satisfacţie.
- Şi nu este aşa?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă omul necinstit este unul care îşi face rău cu mâna lui.
- Cum?
- Crede că este aproape de Dumnezeu dar în realitate nu este.
- Aşa este.
- Deci trebuie să ne dăm seama de tot ceea ce implică cinstea.
- Pe termen lung?
- Da.
- Aşa este.
- Acum eşti convins?
- Da.
- Şi lămurit?
- Se poate spune.
- Necinstea este numai o aparentă fericire.
- De ce?
- Fiindcă ea nu ajunge să te facă fericit.
- Fiindcă te mustră conştiinţa?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- A fost un dialog frumos.
- Foarte bine.[29]

[29] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Teologul Nicuşor Deciu vorbea şi el despre importanţa cinstei în lumea noastră: „Însă cum să abordăm datele lumii noastre astfel încât să nu ne aflăm într-un impas continuu? O însemnătate foarte mare are aici felul în care gândim şi înţelegem lumea şi viaţa. Pentru un creştin, de pildă, lumea aceasta şi viaţa terestră au o importanţă relativă, nu constituie scop în sine. Lumea poate fi bună sau rea, nu-i esenţial acest lucru pentru el; esențial este faptul că oricum ar fi, lumea reprezintă spațiul lucrării mântuirii. În acest sens, creştinul nu este chemat să schimbe lumea în bine, ci pe sine. Dar schimbarea lui poate însemna în acelaşi timp şi schimbarea unei mici părţi din lume. De asemenea, există acea percepţie a lumii şi a vieţii ca arenă, înfăţişată de Apostolul Pavel (cf. *1 Cor.* 9, 24-27), în care creştinul îşi duce lupta pentru dobândirea vieţii celei netrecătoare. Din această perspectivă sesizăm ideea că nu-i importantă arena, cât de strălucitoare este, ci ceea ce izbutim să facem înlăuntrul ei. Importanţa momentului cade pe luptă, iar nu pe cadru. Sensul vieţii omului este mântuirea în cadrul actual al lumii. De aceea, atâta vreme cât Domnul ţine în existenţă lumea noastră, ea reprezintă spaţiul ideal al lucrării şi al salvării noastre, *independent de calitatea ei*.

Dar ce facem cu bunăstarea, cu binele lumii noastre? Aici ar trebui subliniat că instaurarea binelui în lume este un deziderat care nu-i este propriu omului şi nici nu stă în puterea lui; acesta nu se regăseşte între poruncile Scripturii, nici în sfaturile Sfinţiilor Părinţi, ci este darul lui Hristos de la sfârşitul lumii, adică aparţine eshatonului. Aşadar, instaurarea deplină a binelui, nu doar ca mod de a fi ci inclusiv ca *topos*, coincide exclusiv cu venirea Împărăţiei lui Dumnezeu.”[30]

CAPITOLUL 2

CURAJUL ŞI NEVOIA DE A FI CINSTIT

În lumea noastră se vorbeşte din ce în ce mai mult despre *curajul de a fi cinstit*. Aceasta fiindcă oamenii sunt unii care au ajuns să se obişnuiască cu necinstea. Este cumva firesc pentru unii ca pentru a ajunge la o mare demnitate socială sau politică să o faci în mod meschin şi necinstit.

Poţi să ajungi să te îmbogăţeşti şi să fie un om puternic politic făcând acest lucru prin mijloace neortodoxe dar problema este că acest lucru nu te apropie de Dumnezeu. Istoric şi experimental ei bine Dumnezeu a fost de partea:

- văduvelor,
- a orfanilor,
- a celor nedreptăţiţi
- ţi oropsiţi.

Acest lucru a incomodat foarte mult în antichitate pe păgâni. De ce? Fiindcă păgânismul mergea pe legea junglei în care domina cel mai puternic. De fapt trebuie să ştim că acest lucru a fost preluat şi de adepţii darwinismului şi a teoriei evoluţioniste care susţine că în natură supravieţuiesc cei mai puternici şi restul sunt meniţi pierzaniei.[31]

Este evident că trebuie să vedem lucrurile cât mai profund şi mai bine fiindcă în cele din urmă a fi cinstit nu este o dovadă de curaj dar evident că într-un mediu mârşav lucrurile se schimbă. Aceasta fiindcă este bine să ne dăm seama că sunt mulţi în jurul nostru care au ajuns să fie seduşi de rău şi de răutate. Ei nu mai suportă cinstea şi în faţa lor trebuie să avem mult curaj pentru a le face cunoscut ce înseamnă de fapt cinstea.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spunea în acest sens: „(...) Iadul este orice păcat, întrucât face sufletul stăpânit de el, întunecat, fără formă şi corupt.”[32]

Opinia creştin ortodoxă este cât se poate de clară: cinstea ne apropie de rai şi necinstea ne apropie de iad. Ei bine dacă nu ar exista iad evident că nu ar fi trebuie să ne facem mai nici o problemă cu privire la necinste. Aceasta fiindcă ne putem da seama că necinstea este un lucru care ne duce spre iad. Nimeni nu vrea să ajungă în iad dar sunt puţini cei care vor să fie cinstiţi cu adevărat.

Nu trebuie să uităm aceste lucruri fiindcă în cele din urmă ele ajung să ne facă să fim unii care să vedem lucrurile în sens creştin ortodox.

Creştinul ortodox din cele mai vechi vremuri a fost unul care s-a apropiat de cinstea şi s-a îndepărtat de necinste.

---

[30] Nicuşor Deciu, Ziarul Lumina https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/patristica/lumea-si-instaurarea-binelui-112592.html (accesat pe 27.06.2024).

[31] A se vedea Ioan Vlăducă, *Argumente ştiinţifice contra evoluţionismului* (Editura Axa, 2010).

[32] Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, partea a doua, 146, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1983), vol. 80, p. 326.

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Grigorie de Nyssa: „(…) patimi sau simțăminte, nu toate au fost date vieții omenești ca un rău de obște (căci în cazul acesta Ziditorul ar fi Cel care ar purta vina relelor, dacă nevoia de a păcătui ar fi fost sădită de El în însăși firea noastră), ci, după felul cum întrebuințăm voința noastră liberă, astfel de porniri ale sufletului devin niște unelte fie ale virtuții, fie ale răutății, după cum tot așa și fierul, când este turnat după cum vrea fierarul, ia forma dorită de meșter și imaginată în gândul său, devenind fie sabie, fie vreo unealtă oarecare de plugărie. Deci, dacă gândirea, care este cea mai aleasă parte a firii noastre, ar pune stăpânire peste toate aceste simțăminte strecurate una câte una în noi - precum a arătat-o sub formă tainică atunci când Cuvântul Scripturii a poruncit ca judecata omului să împărățească peste toate făpturile necugetătoare (Facerea 1, 28) -, atunci nici una din aceste porniri nu ne-ar sluji spre păcat."[33]

Curajul de a fi cinstit trebuie să ştim că în unele situaţii i-a făcut pe sfinţi să plătească cu viaţa. Unul dintre cele mai cunoscute este cazul Sfântului Ioan Botezătorul care ştim că l-a mustrat pe rele Irod că tăria cu femeia fratelui săi în timp ce fratele lui încă trăia. Deşi a ezitat în cele din urmă Irod în va decapita pe Sfântul Ioan. Se poate vedea că sunt şi situaţii în care

- a lupta,
- a te nevoii
- şi a milita

pentru cinstea poate să fie fatal.

Mai multe zeci de mii de creştini au fost uciși în arenele romane fiindcă au mărturisit credinţa într-un singur Dumnezeu în faţa politeismului decadent păgân.[34]

După Sfântul Maxim Mărturisitorul trebuie să ştim că a fi cinstit înseamnă a ne folosii după fire capacităţile duhovniceşti: „(...) dacă sufletul se va folosi bine de puterile sale şi potrivit cu scopul lui Dumnezeu, străbătând cu înțelepciune lumea sensibilă prin rațiunile duhovnicești din ea, va veni la Dumnezeu cu înțelegere; dar dacă se va folosi rău, privind lumea prezentă contrar rațiunii cuvenite, nu e greu de înțeles cum, căzând în patimi de necinste, va fi aruncat în viitor, după cuviință, din slava dumnezeiască, luând ca osândă înfricoşată pentru veacuri nesfârşita înstrăinare de Dumnezeu. Iar primind-o pe aceasta nu va putea zice că nu e dreaptă, având ca pârâşă dispoziția sa care a dat suport inexistenței şi pe care niciodată nu o va putea ignora."[35]

A fi cinstit prin urmare poate să fie un act de curaj fiindcă ştim că sunt mulţi care ajung să fie înrăiţi şi să persiste în rău încât nu mai vor să iasă din rău.

Nu are rost să le spunem

- interlopilor,
- criminalilor.
- şi infractorilor

că este bine şi este nevoie de să fim cinstiţi.

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Dorian Galbinski: „se spune că fiecare om are prețul lui. În funcție de poziția pe care o ocupă, de caracterul său, de circumstanțe, etc., etc. Și că nimeni nu este 100% incoruptibil. Trebuie doar să-i găsești punctul slab. La unii este dorința de îmbogățire, la alții vanitatea, la alții slăbiciunea pentru femei frumoase. Cum spunea Oscar Wilde: pot rezista la orice cu excepția tentației.

Cel mai vechi prieten al meu din Anglia, Max, a lucrat zeci de ani ca Chief Executive la diverse primării din Londra. Odată, când i-am povestit de corupția din România, mi-a răspuns că nu crede că românii sunt mai corupți decât englezii, de exemplu. "Faptul că în Marea Britanie sau în SUA corupția nu este atât de răspândită ca în România, Rusia, Bulgaria sau alte țări, nu se datorează onestității cetățenilor lor, ci numeroaselor niveluri de control la care sunt supuși. La mine la primărie", continua el, "adjunctul meu abia așteaptă să comit vreun act de favoritism sau să arăt vreo preferință pentru vreuna din companiile la care comandăm lucrări publice, ca să poată să-mi ia locul. Avem controale permanent, la toate nivelurile. Și când cineva este prins cu vreo infracțiune, este imediat sancționat, concediat sau dat în judecată, în funcție de gravitatea actului"."[36]

Este evident că trebuie să ajungem să fim unii care să vedem lucrurile aşa cum este. Vom face acest lucru dacă ne vom raporta la Dumnezeu în toate acţiunile noastre. Cinstea şi necinstea sunt unele care sunt aşa cum sunt raportat la voinţa lui Dumnezeu.

---

[33] Sfântul Grigorie de Nyssa, *Dialogul despre suflet și înviere*, Preliminarii, în Părinți și Scriitori Bisericești (1998), vol. 30, p. 368.

[34] A se vedea Nicolae Corneanu, *Origen contra Celsus. Confruntarea creștinismului cu păgânismul* (București, 1999).

[35] Sfântul Maxim Mărturisitorul, Ambigua, partea a doua, 83b, în Părinți și Scriitori Bisericești (1983), vol. 80, p. 222.

[36] Dorian Galbinski https://www.contributors.ro/sunt-cinstit-%C8%99paga-e-prea-mica/ (accesat pe 27.06.2024).

Despre cum era privită cinstea de părinții deșertului egiptean ne-o spune Patericul egiptean: „unii au povestit că, odată, avva Pimen și frații săi lucrau fitile de lampă, dar nu sporeau, fiindcă nu aveau cu ce să cumpere in. Un prieten de-al lor i-a povestit unui negustor de încredere cum stăteau lucrurile, dar avva Pimen nu voia să ia nimic de la nimeni, ca să nu aibă necazuri. Negustorul însă, vrând să-l ajute pe bătrân, prefăcându-se că are nevoie de fitile, și-a adus cămila și le-a luat. Când fratele a venit la avva Pimen și a auzit ce făcuse negustorul, a spus, ca să-l laude:

- La drept vorbind, avva, el nu le-a luat fiindcă avea nevoie, ci ca să ne ajute.

Auzind avva Pimen că-i luase fitilele fără să aibă nevoie, i-a zis fratelui:

-Du-te, plătește o cămilă și adu-le înapoi, iar dacă nu le vei aduce, Pimen nu vei mai stă aici cu voi. Căci nu pot să-l înșel pe un om care, neavând nevoie, își face pagubă luând câștigul meu.

Fratele a plecat și, cu multă trudă, a adus totul înapoi, altfel bătrânul i-ar fi părăsit. Când a aflat însă că totul a fost adus înapoi, s-a bucurat de parcă ar fi găsit o mare comoară."[37]

Se poate vedea aici cât de multă preț puneau pe cinste părinții deșertului dintre care îl avem aici exponent pe ava Pimen.

Cinstea trebuie să fie un lucru care să ne facă să ajungem la o conștiință a binelui și a frumosului. Acest lucru fiindcă trebuie să știm că a fi cinstit este un lucru care implică de multe ori mai multe greutăți.

Este foarte ușor să ajungi să faci rău și să nu îți pese deloc de acest lucru. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur: „cu milostenia și cu credința se curăță păcatele. Iar milostenie socotesc nu pe cea adunată din silnicia și din jaful altuia, că aceea nu este milostenie, ci cruzime și neomenie. Că ce folos este a dezbrăca pe unul și a îmbrăca pe altul? Chiar și toată averea altuia de vom da, de nici un câștig nu ne este nouă. Și dovadă este Zaheu care, atunci când își făcea rugăciunea la Dumnezeu, a zis: „Voi întoarce împătrit celor ce i-am năpăstuit". Iar noi, de mii de ori năpăstuind și apucând, socotim că ne rugăm lui Dumnezeu; dar, oare, nu-L mâniem pe El, încă și mai mult?

Că, spune-mi mie, dacă ai fi adus la altar un cal mort, trăgându-l din răspântiile drumului, oare nu toți te-ar fi gonit pe tine, că pe un spurcat și un ieșit din minte? Deci, de ce nu te-aș mustra? Că, dacă este adunătură din jafuri, nu este numai precum calul cel mort, ci cu mult mai rău."[38]

Am spus că în sine a fi cinstit nu este un act de curaj dar el ajunge să fie unul care să ne facă să fim persoane care să ne deschidem spre Dumnezeu.

Dacă Dumnezeu ne vrea cinstiți – și acest lucru se subînțelege din mai toate poruncile Decalogului lui Moise – ei bine trebuie să facem voia lui Dumnezeu mai mult decât voia noastră.

Voia lui Dumnezeu din cele mai vechi vremuri a fost să iubim cinstea și să detestăm necinstea. Toți mari sfinți părinți creștin ortodocși au fost unii care au mers pe această cale. Ei bine și noi trebuie să facem la fel.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne avertiza în acest sens: „și tu același lucru faci, când, prin cuvintele tale, făgăduiești lui Dumnezeu că te vei depărta de rele, iar, prin obiceiurile cele rele, ajutorezi din jafuri pe cei ce n-au și, așa, îți aduci jertfa ta la altar. Dar acum, nu este numai această singură greșeală, ci și una mai cumplită decât aceea, că necinstești, adică, sufletele sfinților. Că altarul, masa aceasta, este de piatră sau de lemn, și se sfințește și se curățește, iar acele suflete pe Însuși Hristos îl poartă și tu îndrăznești a trimitea acolo, în ele, o necurăție că aceasta.

Dar el îmi răspunde, că nu dă ajutor din avuția aceea, ci din altă avere curată. De râs sunt aceste cuvinte și glume. Oare nu știi că dacă intru averea ta cea multă va cădea și averea nedreaptă, aceasta pe toată o necinstește. Precum și într-un izvor curat cineva aruncând gunoaie, tot izvorul îl face necurat, așa și lăcomia, intrând în bogăție o strică pe ea. Pentru că, iată, s-a zis: „Din această pricină mai bine este a nu milui". De vreme ce și Cain mai bine era să nu fi adus jertfă nicidecum, decât aducând jertfă proastă, să mânie pe Dumnezeu.

Iar cel ce ajută, din cele străine, cum nu-l va mânia pe Domnul? Că zice Dumnezeu: „Jefuirea altuia este jefuirea Mea, iar nu din averea ta. Acela este stăpânul averii aceleia, chiar dacă de mii de ori o vei ține tu pe ea. Eu ți-am poruncit, zice Domnul, să nu jefuiești, iar tu cu jafuri Mă cinstești". Și oare nu-ți va zice ție: „Tu gândești fărădelegea, că Eu sunt asemenea ție. Mustra-te-voi și-ți voi pune înaintea feței tale păcatele tale". Să ne depărtăm deci, de cele nedrepte și cele drepte să le facem, pentru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia se cuvine slava, acum și pururea și în vecii vecilor! Amin."[39]

Avem curajul de a fi cinstiți atunci când într-o lume destul de strâmbă aducem mărturie despre adevărul lui Hristos. Aceasta fiindcă lumea noastră are nevoie de cinste la fel cum are nevoie de Iisus.

---

[37] Pateric, ediția Polirom, 2005.

[38] Sfântul Ioan Gură de Aur https://ortodoxiatinerilor.ro/milostenie-necinstita/ (accesat pe 27.06.2024).

[39] Idem.

După cum am spus trebuie să ne dăm seama că ajungem să fim oameni responsabili dacă luptăm pentru cinste în jurul nostru. Cinstea este un lucru care se leagă de dreptate. Aceasta fiindcă în justiţie ştim că se fac mai multe lucruri care pot să nu ducă la dreptate. Dreptatea este un lucru pe care trebuie să îl slujim şi de care trebuie să ne legăm.[40]

Doi antropologi discutau într-o zi.

- Este clar că antropologia ne spune că oamenii diferă unii de alţii.
- Nu numai antropologia.
- Dar mai ce?
- Psihologia, sociologia, cultura etc.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Mă gândeam zilele astea la ceva.
- Ce?
- Unde ai situa tu faptul de a fi cinstit?
- Antropologic?
- Da.
- În nevoia inerentă a omului de sens şi fericire.
- De ce?
- Fiindcă omul are nevoie de ele.
- Crezi?
- Da.
- Nu te înţeleg.
- Omul simte nevoia de sens în viaţa lui.
- Asta o ştiu.
- Dar de mai multe ori se împiedică de lucruri efemere.
- În ce sens?
- O să îţi spun o întâmplare adevărată din istorie.
- Te rog.
- Alexandru Cel Mare întrebă pe ghicitorul Maxim aşa.
- Ce?
- De unde izvorăşte râul Nil?
- Şi ce i-a răspuns ghicitorul Maxim?
- S-a mirat.
- Cum?
- Acest lucru vrei să îl ştii de la mine? a răspuns Maxim.
- Da.
- Tu care eşti împărat?
- Da.
- Nu este demn de tine.
- De ce?
- De la un împărat mă aşteptam să întrebi ceva despre origina omului şi cele ce vor urma după moarte.
- Nu aceste lucruri nu mă preocupă.
- Şi care este morala?
- Că adevăr nemurirea ar trebui să preocupe mai mult şi pe creştini.
- Aici ai dreptate.
- Şi la fel de bine ar fi mult mai bine să fim preocupaţi de faptul de a fi cinstiţi.
- Acest lucru nu produce mult entuziasm în zilele noastre.
- Aşa este.
- Dar de ce?
- Fiindcă oamenii sunt mult prea centraţi pe ei înşişi.

[40] A se vedea Radu Teodorescu, *Dreptatea între speculaţie religioasă şi relativism moral. O analiză creştin ortodoxă* (Cugir, 2013).

- Şi?
- Dacă tot ceea ce vezi este numai propria persoană ajungi să crezi că absolutizarea propriei persoane este un lucru bun.
- Şi?
- Urmează că nu mai contestă diferenţa dintre a fi cinstit şi a fi mârşav.
- Aşa este.
- Necinstea ajunge să producă multă suferinţă celor din jur.
- Sunt conştient de acest lucru.
- Poate cel mai concludent caz de acest fel a fost cel al regelui Ahab şi a viei lui Nabot.
- Parcă am auzit.
- Este un caz menţionat în Vechiul Testament.
- Regele Ahab îi confiscă via săracului Nabot?
- Da.
- Vezi că reţin.
- Trebuie să ne dăm seama de importanţa de a fi cinstiţi.
- Fără nici o îndoială.
- Cinstea este un lucru care îl face pe om virtuos.
- Şi în ridică la Dumnezeu.
- Da.
- Este o plăcere să ai de a face cu un om cinstit.
- De ce?
- Fiindcă cel necinstit te poate fura şi înşela imediat.
- Sunt de acord.
- Omul necinstit este unul care nu crede în bine.
- De ce?
- Fiindcă i se pare mult prea greu de realizat.
- Este adevărat că de multe ori este greu să fi cinstit.
- Sfinţii însă au realizat cinstea în viaţa lor.
- Şi ei ne sunt exemple?
- Da.
- Este bine să ai modele care să te inspire.
- Aşa este.
- La fel de bine sfinţii au făcut un fel de cale pentru noi.
- Ce cale?
- Ei sunt deschizători de drumuri.
- Drumul spre a fi cinstit?
- Da.
- Pentru cei care cred că a fi cinstit este imposibil ei bine eu cred că sfinţii sunt un exemplu care demonstrează contrariu.
- Nici nu se poate contesta.
- Ai dreptate.
- Deci cinstea este un lucru în care se merită să investim?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă aşa vom ajunge să fim plăcuţi lui Dumnezeu.
- Şi cred că acest lucru este cel mai important.
- Da.
- Mă bucur că ai împărţit aceste cuvinte cu mine.
- Mi-a făcut plăcere să discutăm.
- Şi mie.[41]

[41] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Că omul necinstit ajunge *să calce peste cadavre* pentru a îşi realiza scopul ne-o spune gânditorul Vavila Popovici: *„Valoarea ta stă în ceea ce eşti, nu în ceea ce ai."* – Thomas Edison

„Un om lipsit de scrupul este cel care se comportă sau acționează fără a ține seamă de niciun considerent moral în atingerea unui scop.

Dicționarul explică și expresia „*a călca sau a trece peste cadavre"*: „a lupta pentru atingerea unui scop rău în mod crud, neomenos, fără a ține seamă de nimic; a fi lipsit de scrupule", ca atare aceste două expresii sunt asemănătoare. De multe ori am văzut, sau ne-am lovit în viața noastră de oameni care având un interes propriu, nu țin cont de nimeni și de nimic, și fac tot posibilul pentru a-și atinge scopul. Ei acționează rapid, nu se uită nici în dreapta, nici în stânga, acționează de parcă ar fi ghidați de cineva, cineva care nu are nici un Dumnezeu în sufletul lui, nici un regret. De multe ori, de teamă, te dai în lături din calea lor, ca nu cumva să fii și tu, cel care asiști naiv la acțiunea lui, pentru a nu fii și tu călcat."[42]

Ceea ce este evident este că societatea noastră are nevoie de oameni cinstiţi. Aceasta fiindcă cinstea este o virtute în timp ce mârşăvia este un viciu care ne face să mergem pe căi străine de Dumnezeu şi de bine. Omul cinstit este în acest sens un om

- responsabil
- şi integru.

Cinstea este un lucru care ne face să fim asemenea lui Hristos care ştim că a fost răstignit în urma unei mârşăvii: acea că ar fi vrut să i-a tronul de rege la evreilor.

Oamenii sunt unii care au ce să înveţe de la cei care sunt cinstiţi aceasta fiindcă ei sunt oameni cu adevărat serioşi.[43]

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Vavila Popovici: „Nicolae Iorga îi numea pe locuitorii din toate timpurile ai spațiului carpato-ponto-dunărean „oamenii pământului" (deosebindu-i de „oamenii mărilor" și de „oamenii stepelor"). Adică oameni ce trebuie să iubească pământul pe care calcă, să respecte caracterul sincretic al spiritualității. Sunt filosofii de o viață, sunt credințe, rituri și ritualuri, aparținând acestui popor, dar nu numai lui, ci și tuturor popoarelor, etniilor și comunităților religioase cu care am venit în contact, direct sau indirect, de-a lungul timpului. Sunt rituri legate de „ciclul vieții omului", de la Naștere, Botez, Cununie și până la Înmormântare, și care trebuie luate în seamă, respectate. Mai mult – sunt legi care te opresc de la ne-iubire a pământului, a oamenilor care îl populează, a cadavrelor care au fost în el înhumate.

Iată că am dat și eu, cea care scriu acest articol, peste o astfel de întâmplare. Cu ani în urmă au fost înmormântați soțul și părinții mei, în Cimitirul Sf. Gheorghe din Pitești, România. La plecarea mea în Statele Unite, am lăsat o criptă cu osemintele celor dragi în interiorul ei. Treceau prietenii care i-au cunoscut, printre ei mulți medici și pacienți ai fostului meu soț, Dr. Anghel Popovici, cel care a fost deținut în Penitenciarul din Pitești, penitenciar despre care scriitorul Aleksandr Soljeniţîn – laureat al Premiului Nobel pentru literatură – a scris că experimentul de la Pitești care a fost făcut în acel Penitenciar, a fost „*cea mai teribilă barbarie a lumii contemporane"*, iar istoricul François Furet, membru al Academiei Franceze, a considerat „Fenomenul Pitești" *„una dintre cele mai cumplite experiențe de dezumanizare pe care le-a cunoscut epoca noastră"*. După eliberare, tot din dragoste de țară și oameni, și-a onorat profesia cu dăruire exemplară, la Spitalul Județean Argeș. La înmormântarea lui, curtea bisericii a fost neîncăpătoare pentru cei veniți să-l însoțească pe drumul spre cimitir, coroanele au acoperit cripta din cimitir, din considerație și regret pentru pierderea unui om prețuit.."[44]

Prin urmare trebuie să ştim că avem nevoie să îi recunoaştem pe cei cinstişi şi să

- îi apreciem,
- să îi onorăm
- şi să îi urmăm.

Nevoia de oameni cinstiţi este una inerentă în societatea noastră fiindcă oamenii sunt unii care vor propăşii numai prin cinste. Aceasta fiindcă cinstea este calea plăcută lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu iubeşte cinstea trebuie să ştim că şi noi avem nevoie să facem acest lucru.

În lumea din jurul nostru de mai multe ori există un fel de

- cult
- şi piedestal

[42] Vavila Popovici https://www.vavilapopovici.com/wp/lipsa-de-scrupule/ (accesat pe 27.06.2024).
[43] A se vedea Radu Teodorescu, *Seriozitatea în sens laic, moral și ecclesial* (Cugir, 2018).
[44] Vavila Popovici https://www.vavilapopovici.com/wp/lipsa-de-scrupule/ (accesat pe 27.06.2024).

pentru cei care sunt certaţi cu legea şi care fac multe nedreptăţi. Există chiar şi o subcultură a infractorului care este

- violent,
- agresiv,
- vulgar,
- certăreţ
- şi borfaş.

Tot gânditorul Vavila Popovici spunea în acest sens: „Simțim cu toții cum valorile morale veritabile sunt discreditate şi nu ne împotrivim. Rușinos!

Pentru un ateu, sau pentru unul necunoscător al respectului datorat persoanelor decedate, dragostea, amintirea și considerația pentru cei plecați din lumea noastră nu contează, totul este materie, doar niște oase amestecate… (pe care de fapt el, individul le-a amestecat și din trei saci a pus doi în cealaltă criptă).

Scria cineva că pentru un om lipsit de credință în Dumnezeu, dacă ai un copil și el îți moare, nu trebuie să plângi, fiindcă nu este nici o diferență între un copil și un leptop; la ce atâtea lacrimi? Dar sunt și oamenii cu credință și cu frică de Dumnezeul dreptății, oameni care simt că dragostea umană este altceva decât materia, că viața are un sens, și dau sens vieții prin ceea ce fac. Și aceștia sunt mulți români care păstrează tradițiile creștine și respectă legile statului.

Oare dorim să devenim un popor fără o scară de valori morale şi spirituale? Un popor hrănit doar cu lozinci reducţioniste (Actele vorbesc!) Dar actele sunt scrise de oameni și oamenii pot greși, iar noi suntem datori să căutăm greșeala și să o înlăturăm omenește, cu aplecare spre înțelegere, respect.

Cred că acest proces de secătuire spirituală stă la baza tuturor neajunsurilor pe care le trăim, căci, prin forţa lucrurilor, societatea decade când indivizii se degradează, când indivizii îşi pierd spiritualitatea.

Mâine, poimâine persoana respectivă își va umfla pieptul de mândrie și se va lăuda că și-a rezolvat problema… Dar cum?

- Călcând peste cadavre!”[45]

Prin urmare este evident că această cale a cinstei este grea dar nu este imposibilă. De mai multe ori omul cinstit se confruntă cu multe greutăţi dar el le poate

- învinge
- şi depăşii

dacă vrea cu adevărat.[46]

Sfântul Maxim Grecu spunea foarte inspirat despre necinste: ”nu poate pom rău să facă roade bune. Au doară vor culege din spini struguri? sau din ciulini, smochini?” (Mt. 7, 18; 16). Astfel, pierzând frica de Dumnezeu şi pierind lumina care îi dezvăluia patimile sufleteşti, el urmăreşte cu agerime numai curăţia exterioară care nu are nici o însemnătate. Se străduieşte să-şi păstreze întotdeauna mâinile curate spălându-le cu săpun de murdăria exterioară, dar de faptul că ele se murdăresc permanent prin cămătăria urâtă de Dumnezeu nu îi pasă deloc. Când se întâmplă să îi curgă sânge din gură consideră că este imposibil pentru el să se apropie de Sfintele Taine, dar pentru faptul că limba lui se murdăreşte de nenumăratele vorbe murdare, urâte de Dumnezeu, nu se învinuieşte deloc. Când i se întâmplă în somn o pângărire fără voie, atunci socoteşte umilitor chiar să se atingă de haine, dar cu cele ce au provocat-o, cu bucatele gustoase, băuturile şi somnul lung, se îmbuibă până la saturaţie, fără înfrânare. Se fereşte miercurea şi vinerea să guste vin şi untdelemn, respectând învăţăturile Sfinţilor Părinţi, dar îi ameninţă fără să tremure pe oameni, jignindu-i prin defăimări şi cleveteli nemaiauzite. Cu limba îi ponegreşte în ascuns fără de milă, dar în faţă le arată în mod făţarnic, prietenie. Se sfădeşte puternic cu rivalii săi şi, neavând împotriva lor dovezi puternice, însă dorind să-i acuze pe deplin, cere voie judecătorilor să-şi rezolve disputa pe câmpul de luptă cu arma. Și atunci, deși e poruncit să se împace imediat cu dușmanii săi și să nu se mai împotrivească asupritorului, ci să arunce totul la gunoi, el, pentru un petic mic de pământ şi adesea nu pentru al lui, se luptă cu rivalul său, vai!, cu arma fără să tremure deloc nici chiar în faţa lui Dumnezeu şi nici în faţa martorilor, adică a îngerilor înaintea cărora a ales viaţa fără câştig. Nu tremură şi nu se ruşinează de făgăduinţele lui prin care singur s-a afierosit lui Dumnezeu. După ce a păcătuit aşa de rău, el se gândeşte să ajungă desăvârşit, însă acesta este semnul nebuniei definitive.”[47]

---

[45] Vavila Popovici https://www.vavilapopovici.com/wp/lipsa-de-scrupule/ (accesat pe 27.06.2024).

[46] A se vedea Ioan C. Teșu, *Teologia necazurilor și a încercărilor* (Editura Sfântul Mina).

[47] Sfântul Maxim Grecul**,** *Viața și cuvinte de folos*, Editura Bunavestire, Galați, 2002, pp. 91-92 apud https://doxologia.ro/nu-poate-pom-rau-sa-faca-roade-bune (accesat pe 27.06.2024).

Lipsa cinstei se poate spune că ajunge să producă în societatea noastră

- un gol,
- un vid
- şi un vacuum

moral fiindcă nu mai ştim pe cine să credem. În mediul viciat al necinstei ei bine ajungem să fim unii care să nu mai ştim ce să facem şi cum să ne comportăm cu semenii noştri fiindcă trăim cu frica evident că vom fi înşelaţi.

„Cu mult timp în urmă românii îi numeau „oameni cinstiți" numai pe aceia ale căror cuvinte se acordau cu faptele lor în tot ce-i privea ca cetăţeni, soldaţi, magistraţi, muncitori, ţărani, părinţi, fii, soţi sau prieteni; căci, în patriarhala lor înțelepciune, ei aveau inocența de a cugeta că omul cinstit trebuie să se mențină nestrămutat în principiile justiției şi ale virtuții, nezicând una şi făcând alta.

Omul cinstit era considerat după curajul ce-l întrebuința în superba luptă a adevărului, nu numai prin vorbe, ci prin fapte vizibile, prin protecția oferită celui neajutorat, prin puritatea moravurilor, prin conduita vieții, prin actele şi sentimentele sale, căci românii ar fi râs în hohote sau ar fi privit cu scârbă văzând că un ministru sau cei din jurul lui fură, că un părinte risipeşte averea, că un fiu sau fiică sunt ingraţi şi nerecunoscători, că un judecător dă sentinţe contrare adevărului, că un ins îşi trădează ţara, că un cetăţean este neglijent şi vicios şi că toți şi-ar fi însuşit numele de oameni cinstiți.

În timpurile acelea de demult, modestia omului cinstit era naturală, gravitatea neprefăcută, cugetarea curată şi neîntinată de nici o umbră de interes; căci onorurile şi recompensele naționale nu erau scopul acțiunilor sale, fiind convins că e dator a servi patria şi omenirea fără nici o speranță de câştig şi chiar fără nici o dorință de glorie."[48]

O altă formă de necinste este în zilele noastre tupeismul. Aceasta fiindcă se consideră că a avea tupeu este un act de curaj. Tupeistul este unul care merge pe creştetele la toţi pentru a ajunge cât mai sus pe scara socială şi crede că acest lucru este bun şi drept.

Tupeistul este necinstit fiindcă el nu ţine cont decât de propria persoană.[49]

Necinstea prin urmare este o maladie socială din ce în ce mai răspândită pe care trebuie să o combatem şi de care trebuie să ne descotorosim. Aceasta fiindcă nu avem mai nimic de câştigat de pe urma ei.

„În schimb, în zilele noastre, perfidia se numeşte prudenţă, insolenţa bravură, imprudenţa sinceritate, viclenie isteţime, stupiditatea inocenţă, hoţia chiverniseală. Acum toţi sunt "oameni cinstiţi!".

Unii descind din fotolii ministeriale sau din funcţii mari pe plan judeţean sau local, obosiţi de zgomot, de putere şi de avere; se retrag în viaţa privată, plătind datoriile restante, câteodată colosale; cumpără moşii, zidesc palate, călătoresc şi se zbenguiesc în cele mai grozave staţiuni turistice de pe tot cuprinsul pământului, mai fac câte un act de caritate pentru nişte amărâţi ai soartei, ca apoi să se răsfeţe de bucurie şi orgoliu, auzind împrejurul lor murmurând: "Ce oameni cinstiţi!".

Alţii, după un serviciu de câţiva ani, cu salarii de bugetar, îşi mărită fetele cu zestre de milioane de euro, după care îşi trimit celelalte progenituri în capitalele ţărilor lumii, în care, chipurile, vor reprezenta România furată şi abandonată în şandramaua Uniunii Europene şi aflată în preajma intrării într-un război nimicitor care nu este al nostru, după care ies la şosea cu cele mai scumpe maşini din lume, admiraţi şi salutaţi de toţi gură cască care se înclină zicând: "Ce oameni cinstiţi!"."[50]

Necinstea este un lucru care ne duce în jos spre căile demonilor. Aceasta fiindcă ştim că demonii nu sunt fiinţe cinstite. Cei care le urmează – sub o formă sau alta – la fel de bine nu sunt cinstiţi.

Necinstea este un lucru care ajunge să corupă pe cât mai mulţi fiindcă ea promite o stare de bunăstare imediată.

Se fură fiindcă se crede că acest lucru ajunge să te facă să fi unul mai bogat şi mai fericit. Totuşi la un moment dat lucrurile se vor dovedii că nu sunt chiar aşa.

De ce? Fiindcă necinstea nu este un lucru pe placul lui Dumnezeu şi noi trebuie să facem ceea ce este pe placul lui Dumnezeu.

Trebuie să fim oameni responsabili şi să ne dăm seama că dacă suntem permisivi cu necinstea ei bine ea va ajunge să ne facă să fim unii care să avem o societate bolnavă şi stricată.

Cinstea prin urmare este un lucru de care trebuie să ne legăm şi pe care trebuie să o cultivăm dacă voim să fim unii care să fim fericiţi. Aceasta fiindcă este bine să ştim că cinstea ne aduce cu sine o pace a conştiinţei care pe termen lung duce la fericire.

---

[48] https://www.crainou.ro/2023/02/02/oameni-cinstiti/ (accesat pe 27.06.2024).

[49] A se vedea Radu Teodorescu, *Bunul simț: trăsătură de caracter a creştinului ortodox* (Cugir, 2018).

[50] https://www.crainou.ro/2023/02/02/oameni-cinstiti/ (accesat pe 27.06.2024).

„Ceilalţi îşi abandonează soţiile şi copiii în favoarea unor pipiţe agăţate în cluburi de noapte, pe care le-au cinstit în prealabil cu o şampanie de 4.000 de euro litrul, după care risipesc toată averea, corupând inocenţa, înşelând prietenia, trădând şi profanând ospitalitatea, tăgăduind orice datorie faţă de cei abandonaţi, cântă, petrec şi fac spirit în aclamaţiile companionilor care strigă: "Ce oameni cinstiţi!".

Însă mai presus de toţi se înalţă tipul "omului cinstit" fără meserie, fără casă, fără masă, fără loc şi fără foc, fără cultură, dar cu un doctorat plagiat, care posedând virtuţile cameleonului azi e alb, mâine negru, poimâine roşu, susţinând toate opiniile, toate partidele, în fine, toate manifestările care mai mult sau mai puţin, direct sau indirect îi pot servi la restabilirea unui echilibru financiar pe o anumită perioadă. Iar după câteva "tunuri" date, sunetul vocii sale ia proporţii homerice: patrie, virtute, onoare, suveranitate etc. sunt vorbe cu care se serveşte în public, pe când mulţimea aprinsă strigă cu entuziasm, admirându-l: "Ce om cinstit!"."[51]

Doi sociologi discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Ce?
- În mediile sociale viciate există o nostalgie după cinste.
- În ce sens?
- La fel cum în toate religiile există o credinţă în nemurirea sufletului.
- Cum?
- Ştii de ce mumificau egiptenii trupurile faraonilor?
- Nu.
- Fiindcă le credeau nemuritoare.
- Înţeleg.
- La fel de bine ştii de ce egiptenii au construit piramide?
- Nu.
- Fiindcă voia ca să fie dovezi ale nemuririi.
- Ale trecerii lor prin istorie?
- Da.
- Interesant.
- Şi acest lucru se poate vedea şi la indieni.
- De ce?
- Ei cred că metempsihoză.
- Ce înseamnă?
- Că după moarte sufletul nu moare.
- Dar ce face?
- Trece în altă trup sau alt animal ori plantă.
- Înţeleg.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Şi zoroastrienii credeau în nemurirea sufletului.
- Cum?
- După Zendavesta perşilor vechi, sufletul celor drepţi trece după moarte peste o punte îngustă şi înaltă, care duce deasupra unei prăpăstii adânci, din lumea deşertăciunilor în livezile minunate ale lui Ormuzd.
- Interesant.
- Şi dacii au crezut în nemurirea sufletului.
- Strămoşii noştri?
- Da.
- Parcă ei se considerau nemuritori nu?[52]
- Da.
- Deci tu spui că la fel cum în istoria lumii oamenii au tânjit după nemurirea sufletului la fel de bine în mediile viciate se simte un fel de dorinţă după cinste?

[51] https://www.crainou.ro/2023/02/02/oameni-cinstiti/ (accesat pe 27.06.2024).

[52] A se vedea Virgil Gheorghiu, *Poporul nemuritorilor* (Bucureşti, 2015).

- Da.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Acum îmi dau seama.
- Mă bucur.
- Există în noi o sete de cinste.
- Da?
- Da.
- Cum?
- Fiindcă voim ca lucrurile să fie corecte şi drepte.
- Îmi dau seama ce spui.
- Mă bucur.
- Suntem cinstiți fiindcă este în firea lucrurilor să fie aşa.
- Se poate spune că necinstea este un lucru nefiresc?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă voim să fim unii care să fim cât se poate de bine pregătiți moral.
- Omul are o nostalgie după cinste când este viciat.
- Da.
- Mi-am dat seama.
- Cinstea este un lucru care ne face să fim unii care să mergem pe căile lui Dumnezeu.
- Şi ce poate să fie mai frumos nu?
- Da.
- Aşa este.
- Totuşi sunt mai mulți care fac reclamă necinstei.
- De ce oare?
- Fiindcă ei sunt unii care nu cred în puterea binelui.
- Aşa este.
- Sunt mai mulți care s-au vândut pe sine răului.
- Sub o formă sau alta?
- Da.
- Ai dreptate.
- Nu ai cum să îi spui unui om vândut răului să fie cinstit.
- Fiindcă el nu va fi?
- Da.
- Aşa este.
- Evident.
- Cinstea prin urmare poate să fie şi un fel de nostalgie?
- La cei care au ajuns să meargă pe căile răului.
- Devin nostalgici?
- Da.
- Dar totuşi această nostalgie nu îi schimbă?
- Nu.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Au fost foarte folositoare cuvintele care mi le-a spus.
- Mă bucur.
- M-am folosit mult.
- Şi eu.
- Te las cu bine.[53]

[53] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

„Onestitatea oamenilor variază în funcție de țară, au descoperit cercetătorii britanici, însă asta nu e tot. Implicaţiile corectitudinii morale s-ar putea să se răsfrângă inclusiv asupra prosperităţii economice a regiunii.

Peste 1.500 de voluntari din mai multe colțuri ale lumii au luat parte la două testări online pentru evaluarea onestității, organizate de experții de la Universitatea din Anglia de Est. Experimentul a cuprins 15 țări: Brazilia, China, Grecia, Rusia, Japonia, Turcia, SUA, Elveția, Danemarca, Regatul Unit, Portugalia, India, Coreea de Sud, Africa de Sud și India.

În urma rezultatelor, locuitorii Regatului Unit ar putea fi desemnaţi ca fiind cei mai cinstiți, după ce au ocupat primul loc în topul celor mai oneste ţări la primul experiment și locul al doilea, la următorul test.

Pentru primul experiment, toți participanții au fost rugați să arunce o monedă în aer și să spună pe ce parte a căzut: cap sau pajură. Dacă era cap, ei primeau o recompensă de trei sau cinci dolari, fapt ce le putea da voluntarilor un motiv să mintă. A fost stabilit că nivelul de onestitate dintr-o regiune era scăzut dacă mai mult de jumătate dintre respondenții dintr-o țară afirmau că în urma testului monedei le-a picat cap. „Această paradigmă permite estimarea onestității la nivel agregat, prin diferența privind proporția care răspunde cap din orice grup, iar o proporție de 50% este așteptată dacă toți spun adevărul", scriu autorii participanți la studiu. Totodată, ei punctează că metoda a fost folosită anterior și în alte demersuri științifice."[54]

DE CE LUMEA DE AZI ARE NEVOIE SĂ FIM CINSTIȚI?

Este bine să ştim că nu toate mediile noastre sociale sunt unele viciate şi mârşave. Sunt comunităţi în care oamenii sunt harnici şi oneşti şi îşi văd de viaţa lor. În această carte ne-am propus să vorbim mai mult despre situaţiile în care unii ajung să trăiască într-un mediu social viciat şi trebuie să aibă curajul de a mărturisii pentru cinste. Aceasta fiindcă trebuie să ştim că atunci lucrurile sunt mult mai

- grele,
- dificile
- şi provocatoare.

„La cel de-al doilea test, voluntarii au primit un set de întrebări din domeniul muzicii, iar trei dintre acestea au fost alese pentru a fi „foarte dificile pentru aproape oricine". Răspunsurile la aceste trei întrebări grele puteau fi foarte ușor aflate printr-o simplă căutare pe internet, însă participanţilor li s-a cerut în mod expres să nu recurgă la această metodă. În plus, cercetătorii le-au promis și de această dată o recompensă financiară în cazul în care răspundeau corect la toate întrebările. „Astfel, s-au confruntat cu o ispită: puteau să trișeze, căutând răspunsurile, și puteau minți prin bifarea căsuței de confirmare că nu au făcut acest lucru", scriu autorii. Pentru a stabili dacă participanții au trișat, experții au stabilit că cei care răspund corect la mai mult de o întrebare dificilă au încălcat regula privind folosirea motoarelor de căutare online.

De această dată, cei mai cinstiți respondenți au fost cei din Japonia, urmați de cei din Regatul Unit. Pe de altă parte, cei mai puțin oneşti participanți au fost cei din Turcia."[55]

Necinstitul este un om care nu crede în Dumnezeu. De ce? Fiindcă el nu crede că Dumnezeu ne poartă de grijă ci mai mult că el trebuie

- să răzbească,
- să se ridice
- şi să îşi croiască

un drum şi o cale prin viaţă.

Este bine să ştim că logica necinstei este în cele din urmă una care merge pe absurd. De ce? Fiindcă omul nu mai ține cont de legile firescului lăsat de Dumnezeu ci mai mult se aventurează spre ceea ce nu ştie şi ceea ce este iraţional.[56]

„Studiul a oferit și o perspectivă interesantă cu privire la corelația dintre nivelul onestității locuitorilor unei țări și creșterea economică din respectiva regiune. Astfel, în țările bogate, gradul de corectitudine morală este mai ridicat, iar în cele sărace este mai scăzut.

„Cred că relația dintre onestitate și creșterea economică a fost mai slabă în ultimii 60 de ani și există puține dovezi pentru o legătură între actuala creștere și onestitate. O explicație este că atunci când instituțiile și tehnologia sunt subdezvoltate, onestitatea este importantă ca substitut pentru aplicarea formală a contractului.

[54] https://semneletimpului.ro/social/tara-cu-cei-mai-cinstiti-locuitori.html (accesat pe 27.06.2024).
[55] Idem.
[56] A se vedea Radu Teodorescu, *Metode de înfrângere a absurdului sau despre originile demonice ale absurdului* (Cugir, 2013).

Țările care dezvoltă culturi ce pun mare valoare pe onestitate sunt capabile să culeagă beneficii economice", a declarat autorul studiului, dr. David Hugh-Jones.

Încă un detaliu interesant a reieșit în urma cercetării. Experții i-au rugat pe voluntari să aprecieze gradul de onestitate la testul cu moneda, atât în cazul compatrioților lor, dar și în cazul celorlalți participanți, din alte regiuni. Majoritatea se așteptau ca grecii să trișeze cel mai mult la experiment. Ironia face însă ca Grecia să se afle pe locul doi în topul celor mai cinstite țări la testul monezii.

Mai mult, respondenții s-au arătat pesimiști cu privire la onestitatea compatrioților lor, iar situația a fost remarcată în special în Grecia și China. „O explicație pentru acest lucru ar putea fi că oamenii sunt mult mai expuși la știrile legate de lipsa de onestitate din țara lor decât din altele", punctează dr. Hugh-Jones.

În final, însă, autorii precizează faptul că rezultatele trebuie „interpretate cu precauție" și sugerează că acestea nu pot fi generalizate. Pe viitor, pentru cercetări similare, ei propun folosirea unor instrumente de măsură, dar și a unei modalități de alegere a participanților mai bine. „Respondenții nu au fost cu adevărat un eșantion aleatoriu al populațiilor naționale, iar cele două măsuri experimentale ale onestității sunt doar slab corelate la nivel de țară", scriu experții în studiul respectiv."[57]

Necinstea prin urmare este un lucru pe care trebuie să îl combatem. La nivel politic trebuie să știm că ea se manifestă cel mai mult prin

- corupție,
- mită
- și înșelăciune.

Oamenii sunt liberi să facă răul însă problema este că acest rău ajunge să ne afecteze și pe noi și atunci nu mai putem fi indiferenți cu corupția.[58]

Gânditorul Vavila Popovici spunea în acest sens: *„Niciodată un om cinstit nu se poate apăra cu atâta înverșunare, ca mincinosul care a fost prins." – Nicolae Iorga*

„Valorile morale care au îmbogățit cu adevărat viața omului, valori care s-au dovedit a fi de încredere, sunt utile și importante pentru societate. În zilele noastre ele cunosc un declin semnificativ.

De când există omul pe pământ, acesta s-a călăuzit după diferite legi întocmite, pentru ca binele să-l călăuzească în viață. Cinstea și alături de ea onoarea și corectitudinea au fost și rămân calități morale apreciate și considerate mai presus decât celelalte virtuți ale omului. Ele îi obligă pe oameni să-și îndeplinească datoria socială, să respecte adevărul și dreptatea, și să se comporte sincer și corect în societate. Sunt valori morale fundamentale pentru oricare societate civilizată. Când ele își pierd din calitate, este vădit că societatea se degradează.

Cinstea este una dintre cele mai complexe virtuți, tocmai pentru că, la rândul ei, sintetizează multe alte virtuți. Omul cinstit nu minte, nu denaturează realitatea – spunând că făcut ceea ce nu a făcut – și nici nu tăinuiește despre sine o realitate care, aflată de către ceilalți, l-ar putea leza. Iar când e vorba despre ceilalți, nu-i lingușește, dar nici nu ascunde eventuala lor fraudă sau abuz: omul cinstit nu e complicele nimănui, indiferent de prețul pe care l-ar avea de plătit pentru gestul respectiv. Nu este fățarnic sau duplicitar, nu defăimează pe cineva și nici nu răspândește informații false. Nu înșeală, nu umblă cu tertipuri, cu viclesuguri, nu măsluiește, nu răstălmăcește, nu fură, din modestie el vrea să aibă doar ce este a lui, și ceea ce a dobândit pe drept, nu încalcă drepturile nimănui, Își vede de munca lui, pe care o face cu sârguință, dăruire, seninătate și bucurie."[59]

Necinstea este o cale plăcută numai din exterior fiindcă în interior ea este

- putredă,
- puroioasă,
- stricată
- și cangrenată.

Trebuie să știm acest lucru în zilele noastre când sunt foarte mulți care cred că omul necinstit este un adevărat model social. Aceasta fiindcă lui îi merg toate din plin în timp ce cei cinstiți sunt săraci și desconsiderați. Sunt din ce în ce mai mulți care susțin că trebuie să te ridici prin orice metode din sărăcie și să ajungi să fi celebru și faimos.

---

[57] https://semneletimpului.ro/social/tara-cu-cei-mai-cinstiti-locuitori.html (accesat pe 27.06.2024).

[58] A se vedea Bartolomeu Anania, *Corupția spirituală. Texte social-teologice* (Cluj-Napoca, 2012).

[59] Vavila Popovici https://www.svnews.ro/despre-cinste-necinste-si-ticalosie/142604/ (accesat pe 27.06.2024).

Lucrurile nu sunt chiar aşa. Există un Dumnezeu sus care ştie mult mai bine ceea ce este bun şi potrivit pentru noi. Tot gânditorul Vavila Popovici spunea în acest sens: „Corectitudinea este virtutea care se naște din înțelepciune, tot pentru binele omului. Se bazează pe încredere și este hrănită cu iubire și respect. Dumnezeu este corectitudine, precizie și iubire, și din iubirea Lui ne-a creat, și iubire și precizia timpului ne-a dat. Corectitudinea reflectă, în primul rând, atitudinea omului față de sine și apoi de ceilalți, determină relații civilizate între oameni, pune în evidență sinceritatea, seriozitatea și consecvența cu care sunt îndeplinite îndatoririle umane. Omul corect nu este lingușitor și nu aduce laude nejustificate, nu admite falsitatea vorbelor. El apreciază adevărul fiindcă slujește dreptatea. Oamenii corecți sunt prețioși pentru societate. Natura întreagă ne dă lecții de corectitudine, respectând cu precizie vremea nașterii – răsăritul –, maturității – perioada lucrului bine făcut – și apusului – moartea. Este scris în Biblie: *„Cel ce umblă în neprihănire şi vorbeşte fără vicleşug, cel ce nesocoteşte un câştig scos prin stoarcere, cel ce îşi trage mâinile înapoi ca să nu primească mită, cel ce îşi astupă urechea să n-audă cuvinte setoase de sânge şi îşi leagă ochii ca să nu vadă răul, acela va locui în locurile înalte; stânci întărite vor fi locul lui de scăpare; i se va da pâine, şi apa nu-i va lipsi”* (Isaia 33:15-16).”[60]

În lumea academică ei bine necinstea se manifestă prin mai multe lucruri dintre care unul dintre cele mai cunoscute este plagiatul. Se plagiază

- teze de doctorat,
- lucrări de licenţă,
- lucrări de seminar
- sau lucrări de diplomă.

Toate aceste lucruri fiindcă omul a ajuns să fie unul care să creadă că este

- deştept
- şi inteligent.

Un caz cunoscut în acest sens a fost în România secolului XX cel al soţiei dictatorului Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu care se prezenta pe ea ca un chimist de talie mondială. În realitate lucrările ştiinţifice ale Elenei Ceauşescu erau plagiate făcute de alţii.[61]

Despre legătura dintre onoare şi cinstea gânditorul Vavila Popovici spunea: „onoarea înseamnă să ai înțelepciune, înseamnă să-ți respecți cuvântul dat (de aici și expresia: *„Pe cuvântul meu de onoare”* sau *„pe onoarea mea”*); înseamnă să eviți certurile, să ierți insultele, să fii drept și bun, să fii smerit și cu temere de Dumnezeu. Jurnalistul, filologul american Henry Louis Mencken (1880-1956) spunea că *„Onoarea este pur şi simplu moralitatea oamenilor superiori”*.

Necinstea este definită ca incorectitudine, corupție, escrocherie, hoție, șarlatanie, ipocrizie, viclenie, trădare. A fi necinstit înseamnă totodată a fi incorect, lipsit de onoare, a prefera minciuna în locul adevărului, înseamnă să-ți accepți sieși dreptul de a fura, adică a nu respecta nici această poruncă a Divinității, să-ți placă să înșeli și să induci în eroare, în vreun fel, pe cei din jurul tău. *„Vai de tine pustiitorule, care totuşi n-ai fost pustiit; care jefuieşti şi n-ai fost jefuit încă! După ce vei sfârşi de pustiit, vei fi pustiit şi tu, după ce vei isprăvi de jefuit, vei fi jefuit şi tu.”* (Isaia, cap. 33).

Omul necinstit ascultă pe la uși, scormonește, provoacă, născocește, minciuni ticluiește. Este lipsit de integritate – componentă esențială în structura ADN-ului personal. Un renumit baschetbalist american spunea că „*Nu există o testare mai bună a integrităţii unui om decât comportamentul acestuia atunci când greşeşte”,* explicând că omul integru depune toate eforturile pentru a îndrepta greșeala, sau a-i micșora efectele negative. Integritatea sau lipsa ei o putem constata observând și analizând acțiunile, credințele, metodele, măsurile și principiile sale, toate zugrăvindu-i caracterul.

Necinstea incubă trădarea, despre care scriitorul francez Victor Hugo spunea că este *„Biserica iadului”*. Unii politicieni s-au dovedit a fi trădători ai intereselor țării, ascunzând faptele lor reprobabile. Dramaturgul nostru Ion Luca Caragiale, cel care a ilustrat magistral specificul și mecanismele parvenirii, în piesa „O scrisoare pierdută” are un dialog între Farfuridi și Brânzovenescu, primul exprimând: *„Da, aşa, dacă e trădare, adică dacă o cer interesele partidului, fie!”*, și Brânzovenescu exprimându-și pretenția: *„Dar cel puţin s-o ştim şi noi”*.”[62]

O altă formă a necinstei trebuie să ştim că este trădarea. Sunt mai mulţi care trădează fără să aibă nici un fel de remuşcare. Este uşor să spui una şi să faci alta. Aceasta fiindcă acest lucru este cât se poate de facil.

---

[60] Idem.

[61] A se vedea (autor colectiv), *Etică şi integritate academică* (Bucureşti, 2018).

[62] Vavila Popovici https://www.svnews.ro/despre-cinste-necinste-si-ticalosie/142604/ (accesat pe 27.06.2024).

Trebuie să evităm trădarea fiindcă şi ea este o formă crasă de necinste. Trădătorul este unul care ajunge să se infiltreze pe lângă noi dându-se ca fiind prietenul nostru dar în realitate el vrea să ne lovească acolo unde ne doare cel mai mult. Trădarea este o formă de necinste indiferent cât de mult ar încerca mai mulţi să ascundă.[63]

Doi academicieni discutau într-o zi.

- De ce plagiază oamenii?
- Fiindcă vor să fie mai deştepţi decât sunt.
- Crezi?
- Da.
- Avem din ce în ce mai multe cazuri de plagiere în societatea noastră.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Oamenii de cele mai multe ori nu sunt ceea ce par.
- Adică *aparenţele înşeală?*
- Da.
- Mi-am dat seama.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Plagiatorul este unul care cred că nu va fi prins.
- Păi da.
- El crede că poate fenta sistemul.
- Şi nu o face?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă va venii momentul să îşi pună în aplicare cunoştinţele sale.
- Şi atunci se va da de gol?
- Da.
- Aşa este.
- Nu ai cum să pilotezi un avion dacă nu ai făcut şcoala de aviaţie.
- Mi se pare logic.
- În problema plagiatului ei bine totul pleacă din suflet.
- În ce sens?
- Sufletul este unul care ajunge să fie corupt.
- Cum aşa?
- Sufletul este centrul energetic al propriei noastre persoane.
- Nu înţeleg.
- Sufletul este nemuritor.
- Am mai auzit acest lucru.
- Şi cum putem să demonstrăm acest lucru?
- Cum?
- Un învăţător explică elevilor săi nemurirea sufletului în felul următor.
- Cum?
- Desfăcu înaintea lor ceasornicul său, separând cutia ceasornicului de mecanismul lui.
- Frumos.
- Apoi le spuse elevilor.
- Ce?
- Vedeţi, le zise el, mecanismul funcţionează mai departe, chiar dacă i se ia îmbrăcămintea. Astfel şi sufletul poate trăi mai departe şi fără îmbrăcămintea sa, fără de trup.
- Foarte frumos.
- Aşa este.
- Mă bucur că eşti de acord.

[63] A se vedea Julien Benda, *Trădarea cărturarilor* (Bucureşti, 1993).

- Cum să nu fiu?
- Prin urmare oamenii plagiază fiindcă pun de fapt mare preţ pe cunoaştere.
- Se poate spune.
- Numai că ei nu vor să facă efort.
- Ce efort?
- Cunoaşterea adevărată înseamnă efort.
- Dar cunoaşterea te duce la progres nu?
- Da.
- Dar şi progresul înseamnă efort.
- Şi uneori un efort susţinut.
- Aşa este.
- La fel de bine elevii şi studenţii ajung să copie la examene şi lucrări de control.
- Este şi aceasta o formă de necinste.
- Şi încă una care apare destul de timpuriu.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Necinstea este un mare viciu.
- Se poate spune.
- Ea afectează foarte mult societatea noastră.
- La mai multe nivele.
- Evident.
- Trebuie să luptăm împotriva necinstei.
- Cum?
- Unindu-ne.
- Se poate acest lucru?
- Da.
- În ce sens?
- Dacă suntem mai mulţi adepţi ai cinstei ei bine trebuie să ne adunăm la olaltă.
- Şi să fim uniţi?
- Da.
- Da, este bine să fim cât mai mulţi care să credem în cinste.
- Aceasta fiindcă ea este o valoare.
- Şi ce mare valoare.
- Una foarte mare.
- Cinstea este mai tot timpul o noţiune de criză.
- Fiindcă oamenii nu vor să o ia în serios.
- De ce oare?
- Fiindcă cei mai mulţi dintre noi suntem superficiali.
- Acest lucru îl pot şi eu remarca.
- Dacă eşti superficial nu ai cum să crezi în cinste.
- Fiindcă ea este o virtute a oamenilor serioşi?
- Da.
- Sunt de acord.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Dacă lucrăm pentru cinste lucrăm pentru propria noastră mântuire.
- În ce sens?
- Nu se poate să ne mântuim dacă nu suntem cinstiţi.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.[64]

[64] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Despre necinste iată ce spunea tot gânditorul Vavila Popovici: „Necinstea politicienilor generează o atmosferă de teamă, neîncredere, declin social și moral.

În orice societate există și oameni decăzuți moral – ticăloși. Dar depinde cât de mulți sunt și ce funcții ocupă. Ne este cunoscută ticăloșia a două perioade din istoria noastră: secolul fanariot (1711-1821) și jumătatea de secol comunist (1946-1989), despre care s-a scris mult.

Ticălos este denumit omul parșiv, nemernic, netrebnic, mișel, canalie. Ticăloșenia este legată de minciună; ticălosul nu-și poate apăra înșelătoria decât prin minciună, fiindcă el este un om mic sau chiar de nimic, dar vrea sa devină – mare și tare. Este răzbătător, înfigăreț sau băgăreț, obraznic, șmecher, sforar, pișicher, fățarnic și prefăcut. Râvnește la bunuri și putere. Fură, minte, stăpânește în afara oricărei legi. Este lacom, hrăpăreț, nesățios și hulpav. Pe măsură ce îi crește puterea devine trufaș, îngâmfat, cusurgiu, lipsit de bun simț, mârlan, bădăran, neam prost. În general îi plac femeile, știe să le ademenească și să le folosească. Foarte curând devine și răzbunător. Vrea, în orice chip, să învingă, să stăpânească. Dacă dreptatea i se opune, o cumpără și timorează adversarii. Știm că *„Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde”,* dar ticăloșia este cea care se poate cumpăra și se poate vinde ușor. Ticălosul lucrează de obicei în cârdășie cu oameni de aceeași teapă, pentru a se putea acoperi unii pe alții, mințind și denaturând adevărul. Ticălosul este asemenea caracatiței – animalului marin cu brațe puternice prevăzute cu ventuze – , lacom, apucător, hrăpăreț.”[65]

Cinstea este o cunună de mare preţ pe care o avem dacă voim. Ceea ce este mai trist este că sunt din ce în ce mai mulţi care nu vor să meargă pe căile cinstei. Aceasta fiindcă li se pare că este mult mai

- facil,
- uşor,
- şi bine

să nu fie cinstiţi. Am vorbit de faptul până şi în lumea academică – o lume corectă în mod esenţial – sunt mai multe lucruri necinstite dintre care cel mai des întâlnit este plagiatul.

Este adevărat că nu trebuie să generalizăm lucrurile şi să ne dăm seama că sunt şi oameni cinstiţi. Totuşi este bine să fim realişti. Necinstea este de mare anvergură în zilele noastre când tot ceea ce contează este

- propria persoană,
- propriul scop
- şi propriul interes.[66]

Omul necinstit are o lungă istorie şi ea este una tragică din nefericire. Aceasta fiindcă necinstea este un lucru care de mai multe ori a ajuns să se extindă la cote alarmante. În acest sens sunt mai multe războaie care sunt cât se poate de necinste. Ţări mai mari ajung să le exploateze pe ţări mai mici.

Gânditorul Vavila Popovici spunea în acest sens: „trăim între ticăloși, pe unii i-am lăsat să ne conducă, să-și facă mendrele (a-și satisface interesele), cum se spune în popor, sau am fost orbi? Când și cum vom redresa totul? Adevărat, este greu de luptat cu ticăloșii, întrucât ei se apără *„cu înverșunare”.*

Și totuși, supraviețuirea umanității va depinde de morală, de felul în care ne vom comporta. Iisus Hristos rostind cuvinte de binecuvântare, pe muntele Fericirilor, în auzul ucenicilor Săi și al mulțimii, printre ele a rostit și o cugetare despre valoarea morală universală – *Regula de Aur* – care sună frumos și pe înțelesul tuturor: *„Faceți pentru alții tot ce ați vrea să facă ei pentru voi”* (Matei 7:12). Dacă un om moral ar greși la un moment dat, el ar dori ca ceilalți să-i aplice pedeapsa pentru îndreptare. Ca atare, dacă unii din ceilalți au greșit, au ticăloșit, noi va trebui să cerem pedeapsa pentru ticăloșiile lor făcute.

Să nu ne mirăm de atâtea citate, fiindcă *„respectarea legilor se face după maxime morale”,* spunea filosoful german Immanuel Kant (1724-1804), unul dintre cei mai mari gânditori din perioada iluminismului.

Pentru supraviețuirea noastră, pentru fericirea pe care ne-o dorim, ar trebui să fim conștienți de defectele societății în care trăim, să dezvăluim necinstea și ticăloșia unora și să mergem pe drumul drept, chiar dacă el are cărări ademenitoare ale rătăcirii. *„Raţiunea nu aprobă fericirea, dacă nu este unită cu demnitatea de a fi fericit, adică cu purtarea morală”,* ne spune tot Immanuel Kant, în „Critica raţiunii pure”.”[67]

Cei care nu sunt cinstiţi trebuie să ne dăm seama că sunt unii care Îl contestă într-un anume fel pe Dumnezeu. Aceasta fiindcă ei nu mai vor să recunoască faptul că trăim într-o lume guvernată de Dumnezeu. Ei ajung să îşi facă propriul set de legi care nu merg după cele ale lui Dumnezeu. Acesta este motivul pentru care

---

[65] Vavila Popovici https://www.svnews.ro/despre-cinste-necinste-si-ticalosie/142604/ (accesat pe 27.06.2024).

[66] A se vedea Louis Dumont, *Eseu asupra individualismului* (Bucureşti, 1996).

[67] Vavila Popovici https://www.svnews.ro/despre-cinste-necinste-si-ticalosie/142604/ (accesat pe 27.06.2024).

necinstea ne face să ne îndepărtăm de Dumnezeu. Nu ai cum să fie necinstit şi în acelaşi timp să fi în comuniune cu Dumnezeu.

Cei care sunt necinstiţi trebuie să ştim că sunt obsedaţi de sărăcie. Aceasta fiindcă ei consideră că nu pot să trăiască fără de huzur. Se poate trăi şi mai modest financiar dar ei nu vor să recunoască acest lucru. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Nicolae Velimirovici: „îmi scrii că eşti pierdut. Prietenii te-au părăsit. Unii îşi întorc capul când te văd, alţii râd de tine. Numai credința în Dumnezeu te ține să nu înnebunești ori să îți faci ceva rău. Așa îmi scrii.

E pierdută averea, nu eşti pierdut tu. E pierdut comerciantul: asta nu înseamnă, deocamdată, că e pierdut omul. Bogăția nu s-a născut cu tine; s-a lipit de tine pe calea vieții; la sfârșitul vieții ea trebuie să se dezlipească de oricine. Ea s-a dezlipit de tine, însă, mai înainte de sfârșitul vieții tale, și acest lucru te amărăște – dar el tocmai că multora le-a slujit spre cea mai mare fericire: fiindcă **dezlipindu-se de bogăția putredă a pământului, au avut mai multă vreme să își îmbogățească sufletul cu Dumnezeu**.

Iar pentru cei ce leapădă povara bogăției tocmai în ceasul când leapădă și povara trupului, poate să fie prea târziu pentru tot, și să fie totul pierdut. Ai muncit cinstit, îmi scrii. **Păi, cinstei i s-a făgăduit răsplată veșnică, nu vremelnică. Din munca cinstită omul se poate îmbogăți, poate și sărăci; dar precum bogăția nu-l face pe cel cinstit mai om, nici sărăcia nu-l face mai puțin om.** Cine gândește altfel, acela nu trăiește în era creștină, ci în cea veche, păgână, în care valoarea omului se măsura pe cântar cu greutăți de aur.

De asta S-a și dat Hristos să fie răstignit pe Golgota: ca să desființeze dintre oameni acest etalon barbar și să-l înlocuiască prin altul, duhovnicesc și moral. **După etalonul lui Hristos, ceea ce face valoarea trainică în om nu afluează din bogăție, nici nu refluează din sărăcie**, ci din dragostea mai puternică sau mai slabă față de legea lui Dumnezeu depind fluxul și refluxul acestei valori trainice, care nu se pogoară în mormânt împreună cu trupul."[68]

La fel de bine necinstea este o desconsiderare a semenilor noştri. Aceasta fiindcă cel necinstit ajunge să facă mult rău în jurul lui.

- Jafuri,
- hoţii,
- furturi,
- înşelăciuni
- sau minciuni

sunt cu toate unele care fac mult rău semenilor noştri.

Acesta este motivul pentru care după cum am spus societatea noastră are nevoie de oameni cinstiţi care să meargă după legea lui Dumnezeu şi care să fie responsabili.[69]

Despre puterea de seducție a banului în lumea noastră gânditoarea Alina Maria Propon spunea: „să ai bani și să faci cu ei tot ce îți dorești, fără să dai socoteală nimănui, este ceea ce visează foarte mulți tineri. Pentru unii, a avea suficient de mulți bani înseamnă să ai case, mașini și să te distrezi cât mai mult cu prietenii, să bei și să mănânci în localuri la modă. Pentru alții, să călătorești în diferite colțuri ale lumii, de preferat în țări cât mai exotice.

Astfel, personajul principal din viața fiecăruia dintre noi tinde să devină banul. Ca să obții tot ceea ce vrei, însă, trebuie fie să ai o slujbă foarte bine plătită – dar asta este cam greu, pentru că dorințele sunt extrem de costisitoare –, fie să te împrumuți la bancă – dar nimeni nu vrea să rostogolească un împrumut uriaș, care se întinde pe o perioadă foarte lungă de timp –, fie să alegi calea (aparent) mai simplă, a jocurilor de noroc.

Cred că, la un moment dat, oricine a visat să câștige o sumă foarte mare de bani fără să facă nimic pentru asta. De obicei, generația tânără este cea mai vulnerabilă și cade pradă foarte ușor unei astfel de iluzii."[70]

Toţi cei care nu sunt cinstiţi ştiu că fac un lucru rău dar ceea ce are loc este că ei sunt seduşi de căile necinstei. Aceasta fiindcă pur şi simplu ei nu mai ajung să vadă lucrurile

- clar,
- bine
- şi frumos.

---

[68] Sfântul Nicolae Velimirovici, *Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi*, Editura Sofia, pp. 15-16 apud https://doxologia.ro/poti-sa-te-imbogatesti-din-munca-cinstita (accesat pe 27.06.2024).

[69] A se vedea C. A. Popescu, *Pentru adevăr şi cinste. Încercare asupra patologiei noastre sociale* (Michigan, 1906).

[70] Alina Aline Maria Propon https://doxologia.ro/tinerii-jocurile-de-noroc (accesat pe 27.06.2024).

Cinstea este un lucru care se poate spune că ne deschide uşile raiului. Aceasta fiindcă nu ai cum să fie un om necinstit şi să ajungi în rai fiindcă acolo nu este loc pentru oameni necinstiţi. Trebuie să vedem lucrurile în perspectivă şi facem acest lucru numai dacă ne raportăm la Dumnezeu şi la viaţa de apoi. Necinstea a ajuns să fie una care seduce din ce în ce mai mulţi tineri. Tot gânditoarea Alina Maria Propon spunea: „există persoane care au câștigat la diverse jocuri de noroc sume însemnate. Li s-a făcut publicitate la televizor și a aflat despre ei toată lumea. Dar ceea ce nu se știe este că, până în acel moment, al câștigului, pierduseră foarte mulți bani. Așadar, nu interesează pe nimeni cât de mare este suma pierdută, ci doar rezultatul final.

Îngrozitor este faptul că tinerii sunt atrași de acest miraj al banilor dobândiți fără muncă și, fiindcă mulți sunt mult prea mici de vârstă și nu au voie, potrivit legii, să joace, îi roagă pe părinții lor să o facă în numele lor. Am întâlnit astfel de situații și trebuie să recunosc că m-am întristat mult pentru că noi, adulții, trebuie să fim modele pentru copiii noștri. Oare ce fel de mesaj le transmitem când îi susținem să joace? Nu este în regulă să le încurajăm astfel de vicii care nu oferă siguranță financiară, și mai mult decât atât, le vor otrăvi sufletele mult prea tinere și nevinovate.

Datoria noastră este să îi educăm corect și să îi ferim de ispitele din jur, **să îi pregătim pentru o viață normală, în care banii se câștigă prin muncă cinstită**. Doar astfel vom avea o generație de oameni responsabili, nu una care să-și croiască viața la întâmplare, în funcție de noroc."[71]

Cinstea este un lucru care copii îl învaţă în familie. Trebuie să ne dăm seama că dacă deşi copii sunt trimişi la şcoală dar nu sunt învăţaţi de părinţi să fie cinstiţi ei bine ceea ce are loc este mai mult decât orice este o contradicţie în termeni şi copii vor face ceea ce au văzut la părinţii lor.

Necinstea este o mare maladie socială care ne face să nu mai ştim cum să facem viaţa mai frumoasă. Aceasta fiindcă viaţa nu devine mai frumoasă prin necinste. Prin necinste trebuie să ştim că viaţa este mai mult un surogat şi un simulacru al fericirii.

Părintele Arhimandrit Mihail Danieluc spunea în acest sens: „conținutul **Evangheliei din Duminica a XII-a de după Rusalii** lămurește atitudinea Mântuitorului Hristos față de bogați și bogăție. Un tânăr evlavios și înstărit vine la Hristos, rugându-L să-i lămurească o dilemă existențială: ce să facă pentru ca „să moștenească viața veșnică" (Matei 19, 16). Înțelegem din atitudinea lui că omul nu este doar o ființă biologică, ci și una teologică. Bogatul din Evanghelie avea de toate care ar fi putut să-l mulțumească: bani, putere, vigoarea vieții. Mulți râvnim la ele și credem că ne-ar aduce fericirea, dar pe el se vede că nu-l satisfăceau. Îi mai lipsea ceva, doar că acel ceva era esențialul: certitudinea veșniciei fericite. Deci, un tânăr serios, responsabil, preocupat de viața de aici, însă îndeosebi de cea de dincolo, conștient de efemeritatea bunurilor pământești. De aceea nu s-a lăsat furat de mirajul prosperității materiale, căutând adevărata fericire și avuție. Nu-l încânta siguranța conferită de bani și demnități lumești, ci îl preocupa viitorul său etern.

Impresionat de aspirațiile acestuia, Mântuitorul îi amintește **poruncile** pe care trebuie să le împlinească. Dialogul devine și mai interesant când interlocutorul Domnului confirmă că pe toate le-a păstrat, le-a respectat de când se știe. Cunoscându-i inima și taina vieții, Hristos completează: „dacă voieşti să fii desăvârşit, du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor şi vei avea comoară în cer; după aceea, vino şi urmează-Mi" (Matei 19, 21). Auzind îndemnul categoric al Învățătorului, bogatul s-a întristat: strânsese multe averi, venindu-i greu să se dezlipească de ele; îl preocupa veșnicia, dar nu se putea detașa de cele materiale. În interiorul lui se ducea o luptă: conștientiza că adevărata bogăție pentru om o reprezintă urmarea lui Dumnezeu, însă bunurile lumești îi țineau sufletul încătușat. De aceea a plecat întristat. Domnul nu a insistat, respectându-i libertatea, dar și dificultatea dilemei sale. Evanghelia nu ne spune ce s-a întâmplat cu acel tânăr. Doar sentința rostită de Mântuitorul ne rămâne înfricoșătoare: „cât de greu vor intra în Împărăția lui Dumnezeu cei ce au averi". Şi totuşi o nădejde se naşte din cuvintele de final ale Domnului, ca răspuns la întrebarea celor de față: „Doamne, atunci cine se poate mântui?": „La oameni aceasta e cu neputinţă, la Dumnezeu însă toate sunt cu putinţă" (Matei 19, 26). Bogatul evlavios, dar, se pare, zgârcit, a plecat contrariat: Hristos nu-i lămurise dilema, ci îi problematizase și mai mult existența."[72]

Este adevărat că necinstea a prins cote alarmante în zilele noastre dar trebuie să ştim că sunt şi mulţi oameni cinstiţi care fac voia lui Dumnezeu şi care de cele mai multe ori merg pe drumul cel bun şi drept. Nu trebuie să uităm acest lucru fiindcă nu se cade să generalizăm şi să spunem că de fapt necinstea este singura realitate a lumii noastre.

---

[71] Alina Aline Maria Propon https://doxologia.ro/tinerii-jocurile-de-noroc (accesat pe 27.06.2024).

[72] Arhimandrit Mihail Daniliuc https://doxologia.ro/hristos-bogatii (accesat pe 27.06.2024).

Când am purces la scrierea acestei cărți evident că am voit să combatem necinstea și să arătăm care sunt motivele pentru care ea nu este un lucru ce trebuie să fie încurajat. Aceasta fiindcă știm că în jurul nostru se fac mai multe escrocherii și furtișaguri. Gânditorul Virgil Iordache spunea în acest sens: „valorile noastre sunt altele, ele sunt legate de munca cinstită. O muncă de un fel anume. Dacă lucrăm la stat cu o grămadă de timp pierdut nu e nici o problemă, nu furăm nimic, e ceva natural (important e să fim mici șefi locali, să comandăm cuiva, să ne rezolve și nouă una alta), dacă plagiem de la student până la Profesor universitar și Prim ministru e în firea lucrurilor (declarăm că nu există conform standardelor inventate de noi). Dacă suntem incapabili să producem pe plan științific la standarde internaționale și luăm banii cetățenilor ca să ne lăudăm între noi prin comisii, iarăși nu e nici o problemă (avem știința noastră dacică, suntem geniali, neînțeleși de restul planetei, profeți în țara noastră). Dacă nu suntem capabili decât să taxăm și să redistribuim ca guvernanți fără alte servicii publice folositoare, totul e ok (după noi potopul). Dacă le concesionăm foștilor securiști și cetățenilor străini prin lunca Dunării teritorii agricole uriașe care rezistă doar cu subvenții tot de la stat, blocând orice proiecte ecologice de restaurare pentru avantaje pe termen scurt și cotizații la partid, nu ne frământă nimic pe nici unul dintre noi (dezvoltarea durabilă e dezvoltarea găștii noastre care parazitează statul, e dezvoltarea "sistemului")."[73]

Doi filosofi discutau într-o zi.

- Este cinstea un lucru care ţine de moralitate?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ea ne face să fim unii care să mergem pe calea dreaptă în viaţă.
- Acest lucru este important.
- Este foarte important.
- Aşa este.
- Dar de ce sunt prigoniţi oamenii cinstiţi în zilele noastre?
- Fiindcă lumea a ajuns să aprecieze mai mult răul decât binele.
- Aşa este.
- Vezi?
- Prin urmare este bine să fi ancorat în cinste?
- Da.
- De ce?
- O să îţi spun o întâmplare din filosofie.
- Care?
- Din viaţa lui Socrate.
- Ce este cu el?
- La un moment dat Socrate ştii că a fost condamnat la moarte.
- De ce?
- Fiindcă prin filosofia lui s-a ridicat mult peste nivelul păgân al vremurilor.
- Înţeleg.
- Socrate a fost adus în faţa tribunalului.
- Şi ce a spus?
- A spus aşa.
- Ce?
- „Acuzatorii mei mă pot omorî şi îmi pot chinui trupul după placul lor, dar asupra sufletului, care e nemuritor, nu pot exercita nici o putere".
- Socrate credea în nemurirea sufletului?
- Da.
- Ce frumos.
- A fost totuşi unul dintre cei mai mari filosofi ai lumii.
- Aşa este.
- Prin urmare este bine să ştim că necinstea nu poate domina pe omul cinstit.
- Chiar dacă se încearcă?

[73] Virgil Iordache https://www.contributors.ro/cinstit-inainte-de-toate/ (accesat pe 27.06.2024).

- Da.
- Cinstea este una care te face să dormi cu conştiinţa împăcată.
- În ce sens?
- Omul necinstit numai dacă este bolnav psihic este un om care are o conştiinţă împăcată.
- Fiindcă îl mustră?
- Da.
- Nu era conştient de acest lucru.
- Mustrarea conştiinţei este una extrem de periculoasă.
- De ce?
- Fiindcă te face să nu mai ştii care este viaţa liniştită.
- Aşa este.
- Avem nevoie ca sufletul nostru să fie liniştit.
- Sunt de acord.
- Ori dacă eşti necinstit sufletul nu este liniştit.
- Ce poate fi mai frumos decât pacea sufletului?
- Omul necinstit adevărul este că nu acordă nici o atenţie sufletului.
- De ce?
- Tot ceea ce contează pentru ei sunt plăcerile trupului.
- Totuşi suntem şi trup.
- Aşa este.
- Şi atunci?
- Sufletul trebuie să conducă trupul.
- Se poate acest lucru?
- Da.
- Cum?
- Dacă omul devine conştient că nu este numai trup ci şi suflet.
- Aşa este.
- Vezi?
- Este trist că nu sunt multe scrieri filosofice cu privire la cinste.
- Aceasta fiindcă oamenii cred că sunt cinstiţi din firea lucrurilor.
- Şi nu este aşa?
- Nu.
- De ce?
- Cinstea nu este o stare inconştientă.
- Ci una conştientă?
- Da.
- Deci trebuie să vi în conştient?
- Dacă vrei să fie cinstit cu adevărat.
- Aşa este.
- Cinstea este o stare de atenţie faţă de răul din jurul nostru.
- Şi sunt multe lucruri rele în jur.
- Din nefericire.
- Trebuie să avem cinstea mai tot timpul în vedere.
- De ce?
- Fiindcă oricând putem cădea în necinste.
- Dacă nu suntem atenţi?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- Pentru nimic.[74]

[74] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Este de amintit aici că tânărul bogat care a venit la Iisus să Îl întrebe ce să facă pentru ca să moştenească viaţa veşnică după un an de la acea întâlnire a devenit unul dintre cei 70 de ucenici ai lui Iisus. Acest lucru ni-spune părintele Mihail Daniliuc: „tradiția spune că tânărul, după un an de frământări și răstigniri ale lăcomiei și egoismului, s-a schimbat: a împărțit averile și L-a urmat pe Hristos devenind unul din cei 70 de ucenici ai Domnului. Relatând aceeași întâmplare, Sfântul Evanghelist Marcu adaugă un detaliu, aparent nesemnificativ: **Hristos l-a privit „cu dragoste"** pe tânăr. După Sfinții Părinți, acesta nu era chiar un adolescent, ci un bărbat în puterea vârstei: reușise să-și facă un rost în viață, să acceadă într-o funcție, să-și agonisească avere. Aș zăbovi asupra unui amănunt: Domnul l-a privit cu dragoste, pentru i-a plăcut întrebarea adresată de el. Cum am spune astăzi, i-a ridicat mingea la fileu. Și cum să nu-i fie dragă întrebarea, de vreme ce a fost întrebată Viața despre viață, Mântuitorul despre mântuire, Învățătorul despre cea mai importantă învățătură a Sa, Adevărul despre adevărata cale către Cer, Desăvârșirea despre desăvârșire?!

Aidoma tânărului din Evanghelie, poate că unii dintre noi se vor tulbura și întrista regăsindu-se oarecum în pielea lui: păzesc poruncile Domnului de când se știu; postesc, merg la Biserică, trăiesc moral și echilibrat, au o brumă de avere strânsă pentru zile negre. Oare ce le-ar spune lor Hristos? Să împartă tot ce au săracilor? Să-și lepede toate responsabilitățile sociale, profesionale, apoi să-I urmeze Lui?

Ca să înțelegem de ce Domnul i-a cerut așa ceva bogatului din Evanghelie, trebuie să zăbovim asupra lămuririlor date de sfinții tâlcuitori ai textului biblic: Mântuitorul, prin acest răspuns ferm – o adevărată poruncă –, îl cercetează, ca să vadă dacă este numai un avânt trecător sau e ceva statornic în dorința lui de a afla calea cea dreaptă. Împlinirea prescrierilor legii, deja respectate, nu a presupus un efort prea mare: ce-1 ispitea pe el să fure, când avea de toate, sau să facă vreo altă nelegiuire, când nu avea nici un necaz cu nimeni? Însă Hristos prin răspunsul: *dacă voieşti să fii desăvârşit*, a arătat în chip dumnezeiesc libera voinţă a omului. În om stă alegerea, iar Dumnezeu este Cel Care dă celor ce caută, celor ce cer şi deschide celor ce bat (Luca 11, 9)."[75]

CAPITOTUL 4

MÂRŞĂVIILE SUNT DIN CE ÎN CE MAI ÎNTÂLNITE ÎN LUMEA NOASTRĂ

Mârşăviile sunt prezente în mai toate epocile istoriei. Aceasta fiindcă din nefericire au fost oameni în toate aceste epoci care au găsit de cuviinţă să facă lucruri necinstite. Ca să ne referim la România poate una dintre cele mai mari escrocherii a fost Caritas-ul de la finalul secolului XX. Caritas-ul a fost o organizaţie în care dacă depuneai o sumă de bani în câteva luni ajungeai să o iei de opt ori mai mare. Sistemul era făcut în aşa fel ca să fie cât mai mulţi oameni care să depună mari sume de bani din care erau date la restul.[76]

Despre faptul că ajungem la desăvârşire prin cinstea părintele Mihail Daniliuc spunea: „dar ce se înțelege prin noțiunea de desăvârșire? După spusele dumnezeieștilor părinți, „desăvârșit" înseamnă deplin, exact, dezvoltat, matur, în măsură deplină, iar, atunci când face referire la o persoană, desăvârșirea presupune o persoană matură. În viziunea lui Origen, marele teolog al antichității creștine, cuvântul desăvârşire desemnează o împlinire a lucrurilor, sfârşit. Aşadar, personajului din Evanghelie îi mai lipsea o lege pentru a fi desăvârşit. Îl despărțea de această stare doar dezlipirea sufletului de bogăție.

Deci desăvârşirea omului depinde atât de **respectarea poruncilor**, cât şi de renunţarea la bunurile trecătoare şi de urmarea lui Hristos, de luarea Crucii Lui, de acceptarea şi aplicarea învăţăturii Sale. Carevasăzică, Domnul nu-i cere să se lepede de avere, să se despartă de bani, ci să izgonească din sufletul său gândurile la avuţii, dragostea de bogăţie, excesiva poftă de bani şi putere, căci ele înăbuşă sămânţa vieţii veşnice. Cum ar putea porunci Mântuitorul celor care doresc să trăiască veşnic să facă vreun lucru ce le-ar vătăma şi pângări viaţa făgăduită? N-a intrat oare Hristos în casa lui Zaheu sau a lui Matei, oameni bogaţi şi vameşi? Hristos, însă, nu i-a îndemnat să se despartă de averi, ci să se folosească în mod corect de ele, curmând orice nedreptate.

De aici rezultă că bogăția nu este rea în sine, atunci când este agonisită cu dreptate fie prin moștenire sau muncă cinstită. Rea este alipirea de ea, slujirea ei, transformarea averii în idol. De aceea Hristos ne cheamă să ne schimbăm viaţa în bine, să dărâmăm idolii lăcomiei şi mândriei ascunşi în inima noastră şi să lăsăm în locul lor să vină lumina şi iubirea Lui cea mântuitoare."[77]

---

[75] Arhimandrit Mihail Daniliuc https://doxologia.ro/hristos-bogatii (accesat pe 27.06.2024).
[76] https://ro.wikipedia.org/wiki/Caritas_(joc_piramidal) (accesat pe 13.05.2025).
[77] Arhimandrit Mihail Daniliuc https://doxologia.ro/hristos-bogatii (accesat pe 27.06.2024).

Escrocheria şi mârşăvia de cele mai multe ori nu ne interesează. Totuşi ajungem să ne dăm seama că ele ne pot afecta şi pe noi şi nu putem să fim indiferenţi cu ele. Escrocheria este una dintre modalităţile prin care se manifestă răul în lumea noastră. Aceasta fiindcă escrocheria îl loveşte pe cel din jurul nostru. Este bine să ne dăm seama prin urmare de sensul de a fi cinstit fiindcă putem chiar noi să fim victime ale necinstei.

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Virgil Iorchache: „asta este reprezentarea noastră despre munca cinstită. **Cinstit** este cuvântul care ne obsedează pe cei mai mulți, nu cuvântul muncă. În curând vom avea fiecare tricouri cu acest termen scris și pe față și pe spate. Să pui pe Che Guevara pe șapcă și pe tricou înseamnă să strigi că tu lupți pentru cinste. Reflectând de fapt vinovăția furtului mai mic sau mai mare, depresia că ne ratăm viața așteptând cu mâna întinsă mereu ce pică de la stat, ce se mai poate fura din resursele naturale și din banii împrumutați de la organizații internaționale sau dați din bugetul european, ce se mai poate stoarce de la cei care mai produc ceva valoros în țara asta, de la elita creativă exploatată a țării. Cinstit înseamnă la noi să exploatezi pe cei capabili să gândească și să producă ceva, pe colegii tăi la stat sau pe cei din firmele private, cinstit înseamnă de la fiecare după puteri, fiecăruia după nevoi.

Pentru românul brucanian este mai cinstit să fure de la stat decât să facă o afacere capitalistă, pentru că nu are puterea să o facă, dar are nevoi. Nu ești cinstit, nu poți trăi, nu ești cinstit nu ai casă, nu ești cinstit toți impostorii ți-o iau înainte (tu niciodată nu ești unul, dar de, n-ai de ales), nu ești cinstit nu-ți poți trimite copiii la universități bune. Totul trebuie câștigat doar prin muncă cinstită. Oricine trebuie să fie cinstit. Suntem captivi fostei nomenclaturi și securități nu doar economic, ci și mental. Brucan a avut cinismul să spună în față situația reală, știind că asta va aduce doar admirație din partea victimelor spălării pe creier, că va deveni un star de televiziune la care cei pe care îi disprețuiește se vor uita."[78]

La fel de bine una dintre metodele cele mai cunoscute în zilele noastre prin care se ajunge la necinste este manipularea. Ni se spune mai multe lucruri ambigue şi mai apoi sunt efectiv traşi pe sfoară. Manipularea prin urmare este un lucru care este făcut ca o formă de persuasiune prin care suntem minţiţi în mod cât se poate de subtil să facem lucruri pe care de fapt nu voim.

Sunt mai multe tehnici de manipulare care ne fac să nu mai ştim care este diferenţa dintre realitate şi minciună.

„Am fost învățați să fim cinstiți de când eram copii – spune-i mamei tale că i-ai spart din greșeală vaza preferată sau că ai mâncat în secret batonul de ciocolată din frigider când nu trebuia.

Dar pe măsură ce îmbătrânim, ne luptăm să păstrăm această virtute. Ne confruntăm cu situații și provocări mai grave și avem tendința de a ne teme de consecințele mai grave.

Dar oricât de „drept" credem și simțim că necinstea este în mai multe rânduri, trăirea unei vieți onest ne va aduce un sentiment de libertate, liniște sufletească și mulțumire.

Ne ajută să stabilim și să menținem relații semnificative, să creștem ca indivizi și să ne ridicăm viața.
Deci, dacă vă aflați la o răscruce între bine și rău, s-ar putea să doriți să vi se reamintească modul în care oamenii cinstiți se străduiesc să aleagă adevărul în toate felurile, cu aceste reguli:

1) Rămâi fidel cu tine însuți fără a fi arogant

Pentru început, oamenii cinstiți se străduiesc să rămână fideli lor înșiși. Aceasta înseamnă că ei știu și acceptă cine sunt.

Sunt siguri despre ei înșiși, își cunosc punctele forte și punctele slabe și nu își cer scuze pentru că au ales să se iubească."[79]

Preoţii creştin ortodocşi sunt chemaţi să fie unii care să fie cei care păstrează vie cinstea şi conştiinţa de a fi cinstiţi în lumea din jurul nostru. Cinstea trebuie să fie un lucru natural şi firesc în viaţa din jurul nostru.[80]

Cei mai mulţi dintre noi suntem unii care nu voim să ştim despre ceea ce este necinstea dar când ajungem să fim afectaţi de ea ei bine ne schimbăm opinia. Trebuie să vedem acest lucru aşa cum este şi să nu ne facem iluzii.

Necinstea ajunge să câştige teren în jurul nostru dacă nu suntem atenţi şi dacă ne lăsăm să cădem în ignoranţă.

Ignoranţa faţă de necinste ajunge să o lase ca ea să se dezvolte şi să fie din ce în ce mai prezentă în jurul în nostru.

---

[78] Virgil Iordache https://www.contributors.ro/cinstit-inainte-de-toate/ (accesat pe 27.06.2024).
[79] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).
[80] A se vedea Radu Teodorescu, *Preotul creştin ortodox ca exemplu moral și deschizător de drumuri duhovnicești* (Cugir, 2022).

Necinstea este una care ne priveşte pe toţi şi cu toţii avem datoria morală de a o combate şi a lua atitudine împotriva ei.

„Oamenii cinstiți le arată cu adevărat și cu încredere celorlalți cine sunt cu adevărat, dar sunt responsabili pentru acțiunile lor și pentru efectele lor asupra celor din jur.

Ei își arată adevăratul sine fără a-i suprima pe ceilalți doar pentru a se simți superiori, așa cum o fac oamenii aroganți și nesiguri.

Și a fi încrezător nu înseamnă că ei cred că sunt perfecți. Înseamnă pur și simplu că au încredere în ei înșiși să facă lucruri grele și să accepte și să crească din greșeli."[81]

Doi sociologi discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Ce anume?
- Dacă nu suntem atenți necinstea devine ca o boală contagioasă.
- În ce sens?
- Necinstea este un lucru care ajunge să se propage în jur.
- Cum?
- Pentru cei care nu i-au nici o atitudine în jurul ei.
- Înţeleg.
- Deci nu trebuie să fim unii care să fim ignoranţi în ceea ce o priveşte?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Necinstea este un lucru rău dar sunt mai multe alte lucruri şi mai rele.
- Cum ar fi?
- O să îți spun.
- Te rog.
- Un rege al Persiei a întrebat odată pe trei din cei mai de seamă înţelepţi ai ţării lui.
- Ce anume?
- Care nenorocire e mai mare pe lumea aceasta?
- Cel dintâi a răspuns aşa.
- Ce?
- Bătrâneţea, însoţită de neputinţele trupului şi de slăbiciunile minţii, de sărăcie şi de boli — e cea mai mare nenorocire.
- Şi cel de al doilea ce a spus?
- Cel de al doilea a spus aşa.
- Să fi sărac şi fără nădejde de a scăpa de sărăcie; să fi bolnav şi pe deasupra nerăbdător — e şi mai rău. Nerăbdarea este cel mai mare rău.
- Şi al treilea spus aşa.
- Ce?
- Cel de al treilea a răspuns aşa.
- Ceea ce este mai de temut, e să ai moartea în faţă şi să ştii că ţi-ai risipit viaţa veşnică. Iată cea mai mare dintre toate nenorocirile".
- Regele spuse că cel de al treilea are dreptate.
- Aşa este.
- Şi a dat poruncă să fie răsplătit cu daruri.
- Frumos.
- Aşa este.
- Deci sunt lucruri mult mai grave decât necinstea.
- Asta aşa este.
- Trebuie să fim unii care să lucrăm în mod activ la facerea cinstei în societatea din jurul nostru.
- Dacă se poate.
- Singur că se poate.

[81] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).

- Sunt multe medii sociale viciate în care nu prea este loc pentru cinste.
- Din nefericire.
- Cinstea este o trăsătură a oamenilor rafinaţi.
- De ce?
- Fiindcă este bine să ştii că un om grosier nu va aprecia cinstea.
- De ce?
- Fiindcă el crede că tot ceea ce contează este propriu ego.
- Şi nimic mai mult?
- Da.
- Nu știam că a fi cinstit implică să fi și un om rafinat.
- Mediile viciate sunt unele în care cinstea nu există.
- Dar ce există acolo?
- Borfaşi, infractori, hoți, criminali sau violatori.
- Ai dreptate.
- Pentru ei nu există cinste.
- Din nefericire.
- Cinstea este o trăsături a oamenilor culți.
- În ce sens?
- Un om cult ştie să aprecieze cinstea.
- Asta aşa este.
- Omul incult nu ştie ce să facă cu cinstea.
- Fiindcă i se pare o pierdere de vreme?
- Da.
- Noi sociologii avem datoria de a promova cinstea în societate.
- Aşa este.
- Dar în realitate nu o prea facem.
- De ce?
- Fiindcă este totuşi o luptă dintre cinste şi necinste.
- Aşa este.
- Sunt mulţi care sunt dedicaţi necinstei.
- Conştient sau inconştient?
- Conştient.
- De ce?
- Nu ajungi să faci măgării inconştient.
- Aşa este.
- Nu credeam că există prea multă legătură dintre viața socială şi cinste.
- Este adevărat că cinstea este o problemă care ține mai mult de morală.
- Dar ţine şi de sociologie?
- Da.
- Aşa este.
- Trebuie să ştii acest lucru.
- Care?
- Că acolo unde înfloreşte necinstea oamenii au de suferit.
- De ce?
- Fiindcă vom ajunge să aibă de a face cu caractere despotice şi tiranice.
- Sunt de acord.
- Şi la fel de bine necinstea poate să fie prezentă şi ideologic.
- Cum?
- Prin mai multe ideologii eronate şi greşite.
- Aşa este.[82]

[82] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

„Respectați principiile în care credeți.

Oamenii cinstiți au un set ferm de principii după care să trăiască și se țin de ele indiferent de ce.

Ei păstrează integritatea în mare atenție, așa că sunt consecvenți cu cuvintele, gândurile și acțiunile lor.

A minți pe alții nu este o opțiune, cu atât mai puțin a înșela sau a fura. Ei încearcă să fie corecți întotdeauna și să nu-i calce pe alții în beneficiul lor.

Adevărul contează cel mai mult pentru ei, așa că nu vor face nimic împotriva convingerilor lor doar pentru câștiguri superficiale și temporare.

O persoană care duce o viață integră este, de asemenea, fidelă cuvântului său, oricât de greu este să-și țină promisiunile.

Știu cât de dificil este să încerci să fii o persoană mai bună și mai cinstită în fiecare zi. Acest lucru este mai ales dacă întâmpinați lupte care vă determină să luați drumul ușor și să faceți lucruri împotriva voinței voastre.

Dar să rămâi ferm pe convingerile tale și să alegi să faci binele îți va oferi liniște sufletească fără niciun regret."[83]

Unul dintre caracterele acestei cărţi este şi motivațional. Aceasta fiindcă trebuie să fim de mai multe ori încurajați că a păşii pe calea cinstei este un lucru:

- bun,
- firesc,
- natural
- şi folositor.

Cei fărădelege şi ei ajung să îşi facă reclamă sub o formă sau alta prin diferite metode şi mojloace. Noi cei care am ales calea cinstei la fel de bine trebuie să fim unii care să fim siguri că drumul şi cales noastră sunt cele corecte şi bune.[84]

„În timp ce oamenii cinstiți tind să fie politicoși și flexibili în funcție de cine sunt, ei nu se pierd doar pentru a-i impresiona pe alții.

Ei nu pretind că sunt cineva care nu sunt și spun povești inventate și exagerate doar pentru a fi admirați de mulți.

Oamenii cinstiți vor ca ceilalți să-i aprecieze și să-i accepte așa cum sunt, așa cum o fac pentru ei înșiși și pentru ceilalți.

Se pot amesteca bine în orice mulțime pentru că știu cine sunt.

Știu că nu este ușor să fii încrezător în cine ești și să te încadrezi uneori, deoarece este un proces anevoios de a greși pe parcurs și de a te regăsi.

Principala lecție de învățat aici este, chiar dacă vrei să crești și să evoluezi, nu te pierde în acest proces."[85]

Oamenii cinstiţi au nevoie să fie mai siguri şi mai stăpâni pe calea lor fiindcă din nefericire sunt extrem de mulţi care nu vor să îi susţină şi să îi încurajeze.

Cinstea este o metodă de a devenii mai buni şi mai eficienţi în a răspândii binele în lumea noastră. Omul cinstit este întotdeauna un om sufletist şi care este deplin ancorat în facerea binelui.

Cinstea nu a dezamăgit niciodată pe nimeni dar este foarte adevărat că necinstea a făcut de mai multe ori victime

- morale,
- spirituale
- şi materiale.

Este bine să ne dăm seama de limitele şi de graninţele care există între cinste şi necisnte în zilele noastre fiindcă sunt mulţi care nu vor să ţină cont de ele.

Sunt şi oameni cinstiţi de ocazie. Ei sunt unii care când situaţia o cere sunt cinsiţi dar dacă situaţia se schmbă ei bine ajung imediat să devină necinstiţi. Ei sunt unii care sunt cum bate vântul după cum se spune în popor.

Cinstea nu a dezamăgit niciodată pe nimeni char dacă de mai multe ori ea este mai grea şi mai dificilă de a fi pusă în practică.

---

[83] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).

[84] A se vedea Radu Teodorescu, *Calea de mijloc a sfinților părinți creștin ortodocși într-o lume a extremelor* (Cugir, 2025).

[85] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).

„Oamenii cinstiți sunt mândri că lucrează din greu cu integritate, așa că nu își asumă niciodată meritul pentru munca altora.

În primul rând, este asemănător cu furtul, ceea ce este de-a dreptul inacceptabil pentru ei.

În al doilea rând, este nedrept pentru oamenii care au vărsat sânge și lacrimi pentru realizările lor.

În afară de asta, să fii lăudat pentru lucruri pentru care nu au muncit din greu nu se potrivește niciodată oamenilor cinstiți, fie că este ceva ilegal, cum ar fi copierea muncii altora sau pur și simplu atribuirea succesului unui coleg de muncă lor înșiși.

Oamenii adevărați sărbătoresc succesul altora, nu subminează munca lor grea."[86]

Ceea ce se poate vedea în zilele noastre – şi de fapt în toate timpurile istoriei – este faptul că cei cinstiţi de multe ori sunt invidiaţi dar nu sunt urmaţi. Este bine să ştim că toţi nelegiuţii ştiu că fac un lucru rău prin nelegiuirile lor. Ei îi invidiază pe cei cinstiţi şi dacă ocazia se dă le fac mult rău. Totuşi deşi ei îi învidiază pe cei cinstiţi nu vor să se schimbe.

Este de fapt o situaţie fără de ieşire în care tot ceea ce contează este propria persoană. „Oamenii care trăiesc în onestitate îi prețuiesc pe cei dragi, așa că încrederea este importantă pentru ei.

Vă puteți aștepta întotdeauna să vă spună adevărul, deoarece știu că aveți încredere în ei pentru a intra în legătură cu dvs.

Chiar dacă ceea ce au avut de spus pare incomod sau nu este răspunsul pe care îl cauți, îți vor spune cu respect.

A spune adevărul nu este întotdeauna ușor, dar este fundamentul unor relații semnificative."[87]

Este de recomandat să ne facem prietenii cu oameni cinstiţi. Aceasta fiindcă în mediul viciat şi mârşav al necinstei nu ştii niciodată cine te poate

- trăda,
- vinde,
- înşela
- sau manipula.

Cinstea este întotdeauna calea lui Hristos. Ştim că atunci când Hristos a fost dus în faţa arhiereului Caiafa cineva i-a dat o palmă fiindcă a spus că nu aşa se răspunde arhiereului. Iisus l-a întrebat de a ce a făcut-o fiindcă tot ceea ce a făcut El a fost să spună adevărul, adică să fie cinstit.

„A lăsa lucrurile să alunece pentru a evita conflictul pare cel mai bun lucru de făcut uneori.

Știu că sună contraintuitiv, dar poate genera și resentimente și înstrăinare în relații când sentimentele tale sunt blocate.

Oamenii cinstiți nu văd întotdeauna conflictele ca pe un lucru rău, deoarece știu că este unul dintre lucrurile prin care trebuie să treacă fiecare relație pentru a crește și a promova o conexiune mai puternică.

Oamenilor cinstiți nu le este frică să-i spună pe ceilalți cu respect pentru că vor să crească și să învețe.

Obișnuiam să evit conflictele cu partenerul meu. Dar când am avut o ceartă mare, ne-am dat seama că problemele noastre sunt mai grave decât păreau.

Asta din cauza tuturor lucrurilor pe care le-am îmbuteliat.

Ne-am fi putut rezolva multe dintre problemele noastre de la început dacă am fi fost sinceri unul cu celălalt."[88]

Cinstea este un lucru care deşi toată lumea îl presupune sunt foarte puţini cei care meditează şi gândesc la ea. De ce? Fiindcă după cum am spus sunt mai multe situaţii în care a fi cinstit este

- greu,
- dificil,
- problematic
- şi mai plin de încercări.

Totuşi nu este extrem de greu să ajungi să fi un om cinstit dacă asta îţi doreşti cu adevărat. Cinstea este o podoabă care încununează toate virtuţile creştine.

Omul cinstit trebuie să fie apreciat şi încurajat dar el are datoria să nu se laude şi să se mândrească cu cinstea sa. Aceasta fiindcă există şi această posibilitate. Trebuie să ne lăsăm ca alţii să ne aprecieze şi să ne laude pentru cinstea noastră.

---

[86] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).
[87] Idem.
[88]Ibidem.

„Există o linie fină între a fi sincer și lipsit de tact – alți oameni tind să spună lucruri jignitoare sub pretextul onestității, fără nici o responsabilitate pentru cuvintele lor.

Ei comentează insecuritățile tale și te fac să te simți inconfortabil.

Nimeni nu vrea cu adevărat să fie în preajma acestor tipuri de oameni.

Oamenii adevărați își spun părerea și vorbesc despre cum se simt fără a fi răutăcioși sau nepoliticoși.

Și deși pot fi puțin simpli, oamenii autentici rămân calmi, respectuoși și empatici.

Sunt fermi în privința principiilor, dar blânzi cu ceilalți, în special cu cei dragi.

Acest lucru se datorează faptului că vin dintr-un loc de bunătate și îngrijorare.

Un prieten cu probleme poate avea nevoie de o verificare a realității de la tine, dar are nevoie și de un însoțitor care să-l înțeleagă și să-l sprijine.

Ultimul lucru pe care ți-ai dori este să spui lucruri serioase care nu te vor ajuta cu adevărat."[89]

La fel de bine ceea ce trebuie să ştim este că cinstea este o formă de seriozitate. Suntem serioşi atunci când suntem cinstiţi şi există o puternică legătură dintre seriozitate şi cinste. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă omul cinstit este întotdeauna un om serios. Nu se poate că concepem seriozitatea şi cinstea ca fiind două virtuţi separate care nu au nici o legătură.

„Oamenii cinstiți nu vorbesc niciodată rău de oameni la spatele lor și răspândesc bârfe, despre un prieten sau despre cineva pe care abia îl cunosc.

Mai mult decât atât, oamenii adevărați îi prețuiesc pe cei dragi și nu îi vor răni sau trăda în mod intenționat.

Ei discută în privat problemele lor direct cu persoana implicată. Deci nu vor pierde timpul angajându-se în discuții mărunte în care persoana în cauză nici măcar nu se poate apăra.

Ceea ce cred oamenii adevărați despre tine nu se bazează pe zvonuri și acuzații fără temei pe care le aud de la alții.

Știu că poate fi distractiv să vorbești despre alți oameni, în special cu alții care îți împărtășesc sentimentele.

Oricât de clișeu ar suna, este adevărat că ceea ce ții despre ceilalți spune mai mult despre caracterul tău decât despre al lor.

Mulți le va fi greu să aibă încredere în tine dacă vorbești rău pe alții și vei fi cu adevărat nesigur și cu două fețe."[90]

A fi cinstit trebuie să ştim că este un lucru care la fel de bine ţine şi de decenţă. Este decent să fi cinstit fiindcă în cele din urmă decenţa înseamnă respect faţă de bunele moravuri.[91]

Cinstea este decenţă şi acest lucru nu este de multe ori pe placul societăţii din jur. De ce? Fiindcă avem o societate care este mult mai permisivă şi mai adaptabilă la necinste şi nedreptate.

Nu ai cum să ai dreptate în societate dacă nu pui accent pe cinste. Este un lucru de care trebuie să fim singuri și să nu avem nici o îndoială în acest sens.

„A fi sincer este o luptă de zi cu zi și toată lumea este o lucrare în desfășurare.

Oamenii cinstiți știu că nu sunt perfecți, așa că se smeresc și își recunosc greșelile.

Ei devin curați atunci când au încurcat pentru că prețuiesc relațiile și încrederea celorlalți în ele.

Oamenii cinstiți nu dau vina pe alții și își pun scuze pentru acțiunile lor.

Ei nu vor recurge la aceste comportamente pentru a-și reduce greșelile, pentru a salva o față sau pentru a evita responsabilitatea.

Ei știu că au făcut ceva greșit, așa că sunt suficient de corecți și empatici pentru a-și da seama de repercusiunile greșelilor lor."[92]

A venit vremea să ne gândim mai mult la beneficiile

- sociale,
- economice,
- culturale
- sau filosofice

[89] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).

[90] Idem.

[91] A se vedea Radu Teodorescu, *Decenţa ca mod de viaţă* (Cugir, 2020).

[92] https://blogpentrusuflet.ro/10-reguli-pe-care-le-urmeaza-oamenii-cinstiti-pentru-o-viata-mai-buna/ (accesat pe 27.06.2024).

ale cinstei în lumea noastră.

„Oamenii care trăiesc o viață de onestitate și integritate sunt responsabili și răspunzători pentru greșelile lor.

Ei încearcă să se revanșeze față de cei pe care i-au greșit și își țin promisiunea de a fi oameni mai buni.

Ei învață din greșelile lor și încearcă din greu să nu le lase să se întâmple din nou.

Recunoașterea lucrurilor greșite pe care le-ați făcut și recunoașterea lor poate fi dificil, dar merită.

Acestea vă oferă șansa de a vă corecta greșelile și de a vă lăsa pe tine și pe cei cărora i-ai greșit cu liniște sufletească.

Și deși poate fi dureros, acestea sunt experiențe de învățare cu care toată lumea trebuie să crească."[93]

Doi psihologi discutau într-o zi.

- Ştii ce mă interesează?
- Nu.
- A fi cinstit este o trăsătură înnăscută sau vine mai târziu?
- Cred că vine mai târziu.
- Deci nu se poate spune că ne naştem cinstiţi?
- Nu.
- De ce?
- Fiindcă natural nu avem nici o înclinaţie nici spre cinste şi nici spre necinste.
- Aşa este.
- Vezi?
- Se poate spune că necinstea este o dedublare?
- Da.
- În ce sens?
- Omul necinstit ajunge să îi imite de demoni.
- Cum?
- Îţi voi spune.
- Te rog.
- Este vorba de o întâmplare care am auzit-o mai recent.
- Spune.
- Un evlavios ascet locuia în Schitul Kafsokalivia. Odată, el a auzit o bătaie în uşă. Era cineva îmbrăcat ca un călugăr şi cu un rucsac în spate, plin cu pâine uscată, de care mâncau toţi asceţii.
- – Cine eşti? l-a întrebat evlaviosul părinte.
- – Sunt un duhovnic de la Sfânta Ana.
- – Dacă eşti monah şi mai ales părinte duhovnicesc, fă o închinăciune. Imediat ce străinul a auzit aceste cuvinte, a dispărut (deoarece era un demon) şi a lăsat în urma lui un miros urât, care a ţinut trei zile. Ar trebui să menţionăm aici că diavolul nu face închinăciuni, nici nu I se închină lui Dumnezeu.[94]
- Interesant.
- Cred şi eu.
- Da, demonii nu se închină lui Dumnezeu.
- Pare şi firesc nu?
- Da.
- Şi cât de multe sunt oamenii influenţaţi de demoni?
- Atât de mult cât îi lasă.
- Deci ține mai mult de propria voinţă?
- De liberul arbitru.
- Interesant.
- Oamenii se dedublează de multe ori.

[93] Idem.

[94] Arhimandritul Ioannikios, *Patericul atonit*, traducere de Anca Dobrin și Maria Ciobanu, Editura Bunavestire, Bacău, 2000, p. 170.

- Fiindcă una sunt şi alta par?
- Da.
- Aşa mă gândeam şi eu.
- Cinstea însă are un efect foarte bun.
- Care?
- Îl ţine pe om autentic.
- În ce sens?
- Dumnezeu ne-a creat persoane.
- Aşa este.
- Fiecare persoană trebuie să ştim că este unică în felul ei.
- Sunt de acord.
- Ori dacă nu eşti cinsitit ajungi să devii cumva stăpânit de puterile întunericului.
- Mi-am dat seama.
- Din povestea de mai sus din Athos?
- Da.
- Şi este important să fim autentici?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă în acest mod ne ţinem departe de miciună.
- Se minte mult în jurul nostru.
- Fiindcă se crede că nu trebuie să fi sincer.
- Da sinceritatea contează mult în privinţa cinstei.
- Sunt de acord.
- Acum ai o privire generică referitor la cinste?
- Da.
- Mă bucur.
- Îmi dau seama că la toate popoarele şi în toate timpurile oamenii de bine au apreciat cinstea.
- Aşa este.
- Fiindcă ea este una care vine firesc cu natura umană.
- Este în firesc să fi cinstit?
- Da.
- Eu cred că necinstea formează o suferinţă nu numai asupra celor din jur ci şi a propriei persoane.
- De ce?
- Fiindcă ajungi să îţi mutilezi sufletul când nu eşti cinstit.
- Se poate spune.
- Trebuie să ţinem cont şi de efectele necinstei asupra sufletului nu?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Aşa este.
- Oricum cinstea este şi o problemă psihologică.
- De ce?
- Fiindcă ea ne defineşte moralitatea.
- Aşa este.
- Acum eşti lămurit?
- Da.
- Mă bucur.
- O să studiez mai mult problema necinstei.
- Raportată la cinste?
- Da.
- Bine.[95]

[95] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Despre care este raportul dintre cinste şi necinste în formele de guvernare actuale ne-o spune gânditorul Matei Martin: „între „democraţie“ şi „capitalism“ ar trebui să existe o relaţie de interdependenţă: nici unul nu poate exista în absenţa celuilalt. Asta spune teoria. Practica îndelungată a arătat că, până la urmă, democraţia este condiţia necesară, dar nu suficientă a capitalismului, iar capitalismul nu e neapărat o condiţie necesară a democraţiei. În România, unde şi democraţia, şi capitalismul au apărut după căderea unui regim dictatorial comunist, această relaţie e şi mai greu de desluşit. Cei care din 1990 au introdus democraţia ca formă de guvernare în România sunt, în general, tot cei care au servit şi instituţiile statului. Şi tot ei au fost şi primii capitalişti: şi-au apropriat pe mai nimic vechile întreprinderi (în prag de faliment) ale statului şi le-au readus pe linia de plutire. Succesul lor nu se bazează însă atât pe ştiinţă, cât pe cunoştinţe, pe oameni bine plasaţi, cu putere de decizie politică.”[96]

Suferin de multe ori atunci când vedem că necinstea şi hoţia triumfă în lumea noastră. Totuşi ceea ce trebuie să ne dăm seama este că nu putem să fim pasii şi să nu facem nimic în acest sens. Trebuie să fim unii care să ne implicăm activ în

- promovarea,
- susținea
- şi menţinerea

cinstei în lumea din jurul nostru.

Iată ce spunea în acest sens tot gânditorul Matei Martin: „afişarea ostentativă a bogăţiei dobândite rapid şi uşor exasperează aproape la fel de tare ca faptul că averea a fost dobândită ilicit. Încă şi mai enervant este că aceiaşi oameni ne sunt prezentaţi ca „modele“, ca personaje reprezentative pentru capitalismul românesc, deşi succesul lor nu are nimic de-a face cu capitalismul real, bazat pe egalitatea şanselor, pe transparenţă şi pe concurenţă.

Ascensiunea acestui „capitalism de cumetrie“ (paternitatea termenului îi aparţine lui Ion Iliescu) ar fi fost mult mai dificilă dacă după prăbuşirea regimului totalitar ar fi existat, ca în Polonia, de pildă, nişte instituţii capabile să exercite un control moral, să aplice nişte sancţiuni celor îmbogăţiţi ilicit, peste noapte. Biserica nu a jucat niciodată acest rol, iar societatea civilă, încă fragilă, nu a găsit voci suficient de autoritare pentru a trezi conştiinţe.

Sigur, hoţul neprins e negustor cinstit. După atâţia ani de procese judecate mai mult la televizor decât în instanţă, puţini se mai aşteaptă ca marii corupţi să dispară din viaţa publică şi să ajungă după gratii. Incapacitatea justiţiei de a penaliza fraude evidente decredibilizează statul de drept şi, până la urmă, chiar capitalismul. Imaginea capitalismului e degradată mai ales pentru că lupta împotriva corupţiei nu e suficient de convingătoare. Noile elanuri stângiste şi nostalgia ceauşistă nu sunt tendinţe anticapitaliste, ci forme de manifestare a unor frustrări: ele reprezintă o formă de contestare a inechităţilor şi a nedreptăţilor, nu a sistemului în sine.”[97]

Prin urmare este bine să ştim că acolo unde necinstea lipseşte se ajunge la adevărate maladii sociale:

- criminalitate,
- infracționealitate,
- viol,
- furt,
- violență
- sau crimă.

Aceasta fiindcă toate aceste lucruri sunt unele care nu merg pe cinste şi nici nu urmează ei.

Cinstea este o noţiune în criză şi sunt mulţi care recunosc acest lucru dar nu fac mai nimic pentru a o impune şi a o susţine în societatea şi lumea din jur. Mai nou avem din ce în ce mai mulţi adepţi ai şmecheriei care cred că de fapt pot să se impună în societatea prin tot felul de jonglerii şi şmecherii. Aceste lucruri nu sunt serioase şi nici nu sunt pe măsura cinstei şi trebuie să le evităm.[98]

- Superficialitatea,
- vulgaritatea,
- obsernitatea
- şi nesimțirea

[96] Matei Martin, Dilema Veche https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/hotul-neprins-e-negustor-cinstit-argument-608954.html (accesat pe 27.06.2024).

[97] Idem.

[98] A se vedea Pretru Creţia, *Lumini şi umbre ale sufletului* (Bucureşti, 2015).

sunt cu toate lucruri care nu merg pe cinste deşi au foarte mulţi adepţi.

De multe ori trebuie să ştim că a fi cinstit înseamnă cmva să te lupţi cu morile de vânt. Iată ce spunea în acest sens gânditorul Dan Puric:

„– Dă-mi lancea, Sancho, să mă lupt, căci, iată, Vrăjitorul ne-a ieșit în cale!

– Stăpâne, nu-i nici un Vrăjitor, este doar o simplă moară de vânt!

– Ce te-nșeli, bunul meu Sancho, este chiar Vrăjitorul ce s-a deghizat în moară! Dă-mi lancea să-l înfrunt!"

Cam în felul acesta a fost dialogul dintre vajnicul Cavaler Rătăcitor Don Quijote de la Mancha, plecat în lume s-o îndrepte din reaua-i așezare și, mai presus de toate, s-o înfrumusețeze, și credinciosul său scutier, Sancho Panza. Apoi, după cum se știe, bătrânul hidalgo se repezi cu tot curajul și entuziasmul sufletului său neîntinat asupra cumplitului său inamic. Dar vai! Biata lui lance de lemn se frânse la prima atingere cu adversarul acela închipuit, iar căzătura de pe mârțoaga lui fidelă, Rosinanta, fu atât de cumplită, încât cu mare greutate reuși Sancho să-l ridice și apoi să-i oblojească rănile cum se pricepu el mai bine.

De sute de ani se amuză lumea de isprăvile ridicole și inutile ale bietului Don Quijote și, totuși, paradoxal, în intimitatea ei sufletească, ea are nevoie nu de realitatea contingentă atât de evidentă, cât de acest mare visător care și-a ratat pe rând toate visele de a-ndrepta lumea, dar nicicând vocația."[99]

CAPITOLUL 5

MÂRŞĂVIA CA PERVERTIRE A UMANULUI

Ce înseamnă pervertire credem că ştie mai toată lumea. A fi pervertit înseamnă în primul rând ceva care s-a schimbat în rău dar la fel de bine şi

- corupt,
- depravat
- sau stricat.

Lumea noastră ne învaţă că lucrurile se pot strica şi deprava destul de mult. Aceasta mai ales dacă nu suntem atenţi şi nu facem efortul de a menţine lucrurile cât se poate de corecte şi drepte.

Dan Puric spunea în acest sens: „Aici totul este invers!", exclamă Miguel de Unamuno. Căci Don Quijote poartă cu sine povara sublimă și tragică în același timp a geniului ce poate vedea înainte în timp, străbătut fiind de presimțirea primejdiei ce va să vie. Căci tu, biet Sancho, nu ești decât ochiul mulțimii ce nu vede decât clipa prezentă, fiind orbit de real. Stăpânul tău vede adevărul. Și-atunci ascultă:

„– Dă-mi lancea, Sancho, să mă lupt, căci, iată, în calea mea a apărut Vrăjitorul cel rău, crud și pervers al comunismului!

– Stăpâne, nu-i nici un Vrăjitor, ți se pare! Sunt doar zânele bune ale democrației și drepturilor omului!

– Ce te-nșeli, bunul meu Sancho! Este chiar el, cumplitul și nemilosul Vrăjitor al comunismului, ce s-a deghizat în «dragoste de oameni»! Dă-mi lancea să lupt!".

Se pare că ideile remarcabile care […] că „vin pe vârful picioarelor", adică discrete și învăluitoare, dar cu forță mare în timp, precum și cărțile de mare calitate îți creează nu numai rarul privilegiu de a-ți lămuri viața, de a-ți fertiliza mintea punând-o la lucru, dar și pe acela de a-ți mări dintr-o dată perspectiva asupra lumii, provocându-ți capacitatea asociativă la sinapse nebănuite până atunci."[100]

Prin urmare este bine să ne dăm seama că avem multe şanse să fim şi noi cuprinşi de pervertire dacă nu facem efortul de ne rupe de toate aceste lucruri.

Pervertirea vine de multe ori

- încet,
- nebăgată în seamă
- şi treptat.[101]

Toţi oamenii visează la o lume mai bună dar realitatea este că sunt puțini cei care vor să facă ceva concret în acest sens. Întotdeauna trebuie ca alţii să îţi aducă aportul la o lume mai bună şi nu tu. Ei bine o lume mai bună începe cu tine.

[99] Dan Puric https://www.viata-medicala.ro/de-la-politica-corecta-la-sufletul-cinstit-13163 (accesat pe 27.06.2024).
[100] Idem.
[101] A se vedea Fiona Ross, *Perversion: a jungian approach* (Taylor and Francis, 2018).

Nu trebuie să aşteptăm ca alţii să ne facă o lume mai bună ci noi trebuie să lucrăm pentru ea şi să o facem aşa cum trebuie.

Despre subtilităţile dintre o lume mai bună şi cultură gânditorul Dan Puric ne spunea: „Lucian Blaga observa, cu adâncă finețe a gândirii, că există epoci marcate de ceea ce se poate numi „coexistență stilistică". Și astfel ne-a dat șansa să aflăm că lumea gândirii lui Leibnitz, bântuită de *monade*, era paralelă și simultană cu *contrapunctul* muzicii lui Bach. Și că, mai târziu, în alt timp al lumii acesteia, sculptura lui Rodin, acel vibrant clarobscur în bronz, unde lumina se-ngemănează cu umbra clipind a viu, înmugurea în paralel cu acea discretă și inteligentă filosofie a nuanțelor pe care o moșea Bergson, unde granița inefabilă dintre gândire și intuiție se topea de la sine, făcând loc la ceva mai bun și profund. Iar noi, cei de azi, agățându-ne de gândirea fecundă a lui Lucian Blaga, o facem unealtă de lucru și-o punem să sape după adevăr. Căci, parafrazându-l, am putea spune că există și un alt fel de coexistență, una ce țâșnește fatal din istorie*à l'envers* și care nu era cariatidă pentru spiritul uman, ci cutremurătoare cădere în păcat și-n moarte."[102]

Ceea ce se poate vedea este că sunt foarte mulţi care nu sunt interesaţi de cinste fiindcă nu cred că este u un lucru important. Totuşi când ajung să vadă că în jurul lor lucrurile încep

- să decadă,
- să se pervertească
- şi să se strice

ei bine dintr-o dată devin interesaţi de oamenii cinstiţi.

Sfinţii creştin ortodocşi au fost oameni ai cinstei din cele mai vechi vremuri. Lor trebuie să le mulţumim şi să îi urmăm fiindcă au ajuns să fie modele într-o lume destul de relativistă moral.

Despre cum pot degenera lucrurile în istorie tot Dan Puric spunea: „Și ce coexistență mai tragică pentru omenirea secolului XX și-nceput de secol XXI poate să fie decât simultaneitatea, în planuri ontologice diferite decât cele ale culturii și spiritului, dar îndreptate convergent spre aceeași fragilă și gânditoare țintă: omul, surprins brusc între două patologii ale secolului, una în plan social – comunismul – și cealaltă în planul organic – cancerul?! Căci, iată, așa cum există dorința ca această lume să fie înălțată prin spirit întru desăvârșirea ei, există și replica nefastă a unei alte categorii de oameni ce nu suportă organic ca omenirea aceasta să se echilibreze.

Cancerul este îmbolnăvirea nu a unui singur organ, ci deprimarea întregului metabolism. Ea este boală de tip degenerativ. Se spune că celula canceroasă este nemuritoare, adică moare omul și ea nu moare! Tot astfel, printr-o analogie putem spune: comuniștii au murit, dar comunismul nu! Celula nemuritoare a comunismului trăiește și, iată, a născut alt cancer ideologic și alte biete victime! Aleargă acum celula nefastă, nestânjenită, pe corpul muribund al acestei umanități. Celula tânără rebelă a noii ideologii, țâșnită incredibil din cea defunctă, cu puteri înmiite, metastazează lumea, devastând întreaga viață și ordine a societății. Și, precum sora ei malignă, nu respectă treptele dezvoltării normale, aruncând lumea în haos, dând totul peste cap și distrugând fulgerător toate centrele de comandă. Gândită bine, ideologia neomarxistă a „politicii corecte" a fost strecurată încet, în doze homeopatice, pe terenul virgin al Americii, ca, apoi, ajunsă nestânjenită la maturitate, să fie revărsată pe corpul total lipsit de imunitate al Occidentului, iar astăzi ne pomenim cu ea agresivă, ispititoare în impostura ei vicleană, nocivă și cu efect letal în timp pentru gena normalității pe organismul sechelar al Europei de Est, cea devastată deja de ciuma comunismului, până în prispa profund creștină a acestui neam românesc, ce și-a împletit parcă într-o surdă durere cumințenia firii cu permanenta nefericire."[103]

Se poate vedea că lucrurile ajung să se pervertească mai ales la nivel politic şi sunt mai multe ideologii care deşi sunt seductive sunt de fapt

- degenerescente,
- distrugătoare
- şi nocive.[104]

Pervertirea de multe ori ne asaltează cu jocurile ei şi pentru acest lucru trebuie să ne luăm mai multe măsuri de precauţie şi să nu ajungem să îi fim victime.

Este evident că una dintre metodele prin care ajunge pervertirea să ne asalteze este prin necinste. Acolo unde apare necinstea în timp se va ajunge şi la pervertire. Trebuie să ştim acest lucru fiindcă există o puternică legătură dintre pervertire şi necinste. Necinstea este şi ea o formă latentă de pervertire care ajunge să ne contamineze şi să ne facă să suferim.

---

102 Dan Puric https://www.viata-medicala.ro/de-la-politica-corecta-la-sufletul-cinstit-13163 (accesat pe 27.06.2024).

103 Idem.

104 A se vedea Vladimir Tismăneanu, *Diavolul în istorie: comunism, fascism şi câteva lecţii ale secolului XX* (Bucureşti, 2013).

Despre legătura dintre boală şi pervertite morală tot gânditorul Dan Puric spunea: „Se ştie că, prin 1812, doctorul Jean-Louis Aliber, de la Spitalul Charles Louis din Paris, a făcut o experienţă inedită şi destul de periculoasă pentru vremea aceea: operând o tumoră malignă de la sânul unei tinere paciente, s-a gândit să facă din ea o emulsie injectabilă, pe care şi-a autoadministrat-o, cu un curaj fanatic, alături de alţi voluntari care s-au oferit să-l urmeze, curios fiind care vor fi reacţiile organismului sănătos la această cumplită agresare. În afară de o reacţie puternică de hipertermie şi de o inflamare a zonei injectabile, care a dispărut în câteva zile, nu s-a constatat nimic care să dăuneze sănătăţii întregului organism. Concluzia a fost una definitivă până în clipa de azi: cancerul nu poate intra brusc într-un corp sănătos. Şi, ca lucrul acesta să fie pe deplin confirmat, prin 1953, doctorul Weiss, de la o clinică din Chicago, a făcut acelaşi experiment, dar pe bolnavi în fază terminală. Organismul, de data aceasta, n-a mai avut nici o putere de a reacţiona, ca în cazul celui sănătos, şi boala n-a fost decât accelerată către finalul ei implacabil. Şi atunci putem spune că, în cel de-al doilea caz, cancerul găsise deja câmpul organic obosit, predispus la ceea ce se numeşte „receptivitate morbidă".

Şi, dacă tot am vorbit despre acele imprevizibile sinapse pe care o carte bună sau o simplă idee ţi le pot provoca, am putea spune că lupta împotriva pandemiei „politice corecte" constă tocmai în îngrijirea sănătăţii câmpului nostru sufletesc. În ţinerea în stare de alertă a soldaţilor ce ne păzesc imunitatea, adică a conştiinţei de veghe a neamului. Căci orice clipă de neatenţie poate fi fatală. (...)"[105]

Pervertirea este prin urmare o adevărată ameninţare a societăţii noastre în care de mai multe ori lucrurile

- se degradează,
- se strică,
- se fărâmiţează
- şi se distrug.

Iată de ce trebuie să facem o investiţie pe termen lung în cinste şi moralitate. Aceasta fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să nu fim atinşi de pervertire.

Dan Puric spunea în acest sens: „Se vrea cu orice preţ *omul cel nou*, înmormântat într-un veşnic prezent, întemniţat în cuşca instinctelor sale atavice, fărâmă de neant ce nu va privi cerul nicicând, cărămidă de vid sufletesc ce singură se va zidi în Zidul cel Mare, ridicat între om şi om, între om şi sufletul lui şi – mai cumplit – între om şi setea lui de Absolut. (...)

Diagnosis, spune grecul. Adică „a vedea prin, a cunoaşte prin"; şi nu altceva face şi excelenta echipă de „medici sociali", autorii acestui manual de conştiinţă neîntinată*. Căci ei diagnostichează cu precizie, adică *văd* şi, mai ales, *întrevăd* dincolo de pojghiţa imposturii „noii democraţii" şi de inerţia omului contemporan, anesteziat de inflaţia de „drepturi" şi lipsit de orice *îndatorire*, cauzele noii maladii sociale necruţătoare şi mai ales câmpul ei de manifestare, total nestânjenit şi atât de ocult încurajat. (...)

În faţa oceanului ideologic ce a inundat planeta, peste valurile lui pregătite să zdrobească de stânci orice conştiinţă neîntinată, se-nalţă mica barcă cu suflete cinstite, ce vâsleşte fără frică împotriva curentului, nădăjduind că, într-o bună zi, această lume naufragiată îşi va zări ţărmul mult aşteptat."[106]

Sunt mai mulţi care sunt agenţi ai pervertirii care ajung să facă mult rău prin faptul că ajung să implanteze mai multe

- ideologii,
- teorii
- şi doctrine[107]

care sunt nocive şi care sunt unele care ajung să facă mult rău mai ales la nivel sufletesc.

Pervertirea este un lucru care susţine în cele din urmă dialectica răului. Răul are o dialectică prin care ajunge de mai multe ori să se impună în lumea noastră.

„Am arătat, fraţii mei, câte taine şi câte minuni sunt în zidiri. Zidirea mărturiseşte despre slava lui Dumnezeu, căci a spus Duhul Sfânt: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu…" Ele vorbesc cu imensitatea lor, cu lărgimea lor, cu miliardele de corpuri cereşti şi minunile dintre ele.

Sfântul Vasile cel Mare o ia de la păianjen, de la furnică, de la albină şi merge până la astrele cereşti, descriind minunile lui Dumnezeu din zidiri. Şi cu cât cunoşti mai mult minunile lui Dumnezeu din zidiri, cu atât mai mult te aprinzi de dragostea faţă de Ziditorul lor şi te uneşti cu El.

---

[105] Dan Puric https://www.viata-medicala.ro/de-la-politica-corecta-la-sufletul-cinstit-13163 (accesat pe 27.06.2024).

[106] Idem.

[107] A se vedea Radu Teodorescu, *Ortodoxia existenţială într-o lume a super-teoriilor, super-ideologiilor şi super-doctrinelor* (Cugir, 2025).

Auzi ce teologie face el, ce filosofie, ce artă în cuvânt la păianjen. Zice: „Mare filosof este păianjenul!" Noi nici nu-l băgăm în seamă. Vine femeia: „Dă-l la boala de păianjen!""

Ehei! Dacă ai ști ce ai de învățat de la păianjen! Vezi păianjenul. Dacă-i micuț, își face și el o pânzișoară acolo, după puterea lui. Dacă-i mare, face una mai mare.

Cum se întinde pronia lui Dumnezeu, adică purtarea de grijă, până la păianjen? Păienjenelul cel mic, după ce a făcut o plăsuță, se retrage: „Dă-mi, Doamne, mâncare! Eu mi-am făcut datoria!". Cel mai mare, tot așa. Când îl vezi că stă, tace. L-ai auzit grăind?

O muscă o auzi bâzâind; un țânțar îl auzi, dar ai auzit păianjenul vreodată? Nu, el este filosof. El stă grămădit acolo și așteaptă ca Dumnezeu să-i trimită mâncare. Și pronia lui Dumnezeu, la cel mic, nu-i trimite o muscă mare, Doamne ferește! Dar de ce? Dac-a fi mai mare, cum pânzuța lui e prea subțire, i-o strică și n-o poate prinde, și el moare de foame. Dumnezeu, Care l-a făcut, spune la Ecclesiast: „Câte a făcut Dumnezeu, pe toate le iubește și de toate poartă grijă".

La cel mic îi dă o muscuță mică. Și el, stând ascuns, când vede că s-o încurcat, o prinde, o suge; dă mai are treabă până a doua zi, să repare înapoi acolo unde s-a rupt pânzișoara, pentru că-i trebuie și mâine mâncare. La acel mare Dumnezeu îi trimite o muscă mai mare, că are pântecele mai mare. Și acela, după ce-o prins-o, iar se apucă de treabă. Dar nu zice nimic. L-ai auzit vorbind pe păianjen? Bâzâind? Nu. Tace. Numai ce-l vezi că-i arhitect. Întinde de colo, leagă de colo și face. Nu zice nimic. Își caută de treabă."[108]

Doi moraliști discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Necinstea este o formă de nesimţire.
- De ce?
- O să îţi spun.
- Ce anume?
- Am citit în aceste zile o fabulă care m-a spus pe gânduri.
- Care?
- Un copac dintr-o pădure, tăiat şi trântit la pământ, plângea cu amar.
- De ce?
- Un tăietor de lemne trecu pe acolo şi-l întrebă de ce plânge.
- Şi?
- Arborele răspuns aşa.
- Nimic nu mă doare ca nerecunoştinţa. Acum câteva zile veni un om la mine, rugându-mă să-i dau o creangă spre a-şi face o coadă la topor. Eu i-o dădui, dar ce să vezi, abia potrivi coada la topor şi mă şi doborî la pământ cu câteva lovituri.
- Nu se poate.
- De ce?
- Fiindcă nu cred că oamenii pot să decadă aşa de mult.
- Ba da.
- Se poate?
- Din nefericire.
- De mai multe ori ajuţi un om să se ridice şi odată ce el s-a ridicat ajunge să te doboare chiar pe tine.
- Poate să meargă lucrurile aşa de departe?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă oamenii sunt de multe ori perverşi.
- Nu ştiu ce să spun.
- Să mă crezi.
- Cum se poate aşa ceva?
- Oamenii de mai multe ori decad foarte mult.
- Aşa este.

[108] Arhim. Ioanichie Bălan, *Ne vorbeşte Părintele Cleopa* apud https://basilica.ro/filosofia-paianjenului/ (accesat pe 27.06.2024).

- Pervertirea este un lucru care inspirat de demoni?
- De cele mai multe ori.
- Dar sunt şi oameni care din proprie iniţiativă ajung să facă aşa.
- Îmi vine greu că cred.
- Ba da.
- Cred că ai dreptate.
- Aşa este.
- Trebuie să fim persoane care să ne dăm seama că trebuie să fim activi când vine vorba de ameninţarea pervertirii.
- Ne priveşte pe toţi?
- Da.
- Aşa este.
- Sunt de acord.
- Pervertirea este un lucru care ajunge să ne facă să fim unii care să nu mai ştim de sensul vieţii.
- De ce?
- Fiindcă el ajunge să fie unul care se denaturează.
- Cât de mult?
- Foarte mult.
- Îmi dau seama.
- Totuşi Biserica Ortodoxă poate să stea împotriva pervertirii sociale?
- Da.
- Cât de mult?
- Atât de mult cât oamenii au credinţă.
- Deci este nevoie de credinţă?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Aşa este.
- Ceea ce îmi dau seama este că pervertirea şi cinstea nu pot coexista.
- Da.
- Nu au nimic în comun.
- Evident.
- Este bine să am avut această conversaţie cu tine.
- De ce?
- Fiindcă sunt mulţi care nu vor să ştie de ceea ce este şi cum se manifestă pervertirea.
- Înţeleg.
- Au apărut mai multe curente care pur şi simplu au ajuns să normalizeze pervertirea.
- Cum ar fi?
- În artă se cunoaşte un curent care se numeşte decadentism.
- Şi ce susţine el?
- Că în cele din urmă decadenţa are frumuseţea ei.
- Se poate aşa ceva?
- Da.
- Nu îmi vine să cred.
- Ba da.
- Aşa de departe au mers lucrurile?
- Da.
- Trist.
- Aşa este.
- Din nefericire.
- Sunt de acord.[109]

[109] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea gânditorul George Butunoiu despre psihologia furtului: „Cetățeanul cinstit (CC) e supărat pe Guvern, pe politicieni, pe stat, pe cei care fac afaceri cu statul şi pe toată lumea, în general.

În pauzele de la meci şi când se dă publicitate la filme, se ridică din fotoliu, face trei paşi, se aşează la calculator şi scrie măscări pe site-ul meu, cum că de ce i-am recrutat pe cutare şi pe cutare ca «manageri privaţi». Care cutare a furat asta şi asta – lista completă e pe internet. Fiindcă CC e convins că e treaba recrutatorului să facă în câteva zile ce nu au făcut poliția, procurorii, judecătorii, parlamentarii şi mulţi alţii în 20 de ani, şi să-l beştelesc eu pe corupt, scoţându-l de pe liste şi arătând celorlalţi CC-i ce mârşăvii a făcut. Adică să fac eu toată justiția care nu s-a făcut până acum, ba să o anticipez puțin şi pe cea divină. CC a citit un articol despre comunicarea nonverbală pe internet şi crede că toți corupții duc mâna la nas când îmi spun o minciună, şi eu, gata!, cu asta am rezolvat problema.

„Păi, toată lumea ştie că ăla a furat, mi-a zis mie un şef de secţie cum a făcut, scrie şi pe net…". CC crede că există teste, psihologice sau de alt fel, prin care să afli dacă cineva fură sau nu, sau că îţi poţi da seama de asta vorbind cu omu', mai ales dacă eşti recrutator cu experiență şi cu pretenții. Ar fi prea simplu… Nu, nu există aceste teste. Şi chiar dacă ar exista sau dacă ai astfel de «feelinguri», tot trebuie să te duci să verifici informațiile. Şi cum ar fi să mă apuc eu să fac o anchetă sau un audit pe la CNADNR sau la Tarom, ca să îşi vadă CC liniştit de filmele lui şi să nu mai fie supărat pe mine?"[110]

Este adevărat că unii ar putea să obiecteze şi să spună că suntem mult prea critic când vorbim de mârşăvie. Totuşi mârşăvia este o realitate a lumii noastre. Dacă nu se protejăm de ea vom ajunge să suferim şi vom avea foarte multe de îndurat de pe urma ei.

Este clar că cei mârşavi vor ajunge să se unească şi să formeze un fel de „partid" al lor fiindcă interesele lor sunt comune. Trebuie să ne dăm seama prin urmare că avem datoria de a lupta contra mârsăviei şi a mediilor viciate din societatea noastră.

Tot gânditorul Goege Butnaru spunea în acest sens: „şi nu ştiu cum se face, dar parcă banii şi corupția fac bine la profilul managerial. Oamenii aceştia au umblat prin lume, se îmbracă mai bine, şi-au mai adăugat cuvinte în vocabular, au mai învăţat limbi, sunt mai dezinvolți, mai autoritari, ştiu ce şi când să spună, sunt siguri pe ei, mulţi ştiu şi meserie. Şi au şi afaceri personale care merg din plin, semn că înţeleg bine cum stă treaba. Fiindcă, dacă nu ar fi fost aşa, nu ar fi fost buni la furat atât de mult şi atât de neprinşi. Şi invers, sărăcia nu e întotdeauna cel mai bun contributor la profilul candidatului la conducerea unei mari companii, mai ales a uneia foarte mari, aşa cum pare să creadă CC.

Aşadar, oricum aş lua-o iese prost. Eu nu am găsit o soluție la dilema asta. Am mai scos şi noi de pe liste pe unii şi pe alţii despre care scriu ziarele cum că ar fi făcut nu ştiu ce, însă nu putem să-i scoatem pe toți."[111]

Prin urmare trebuie să ne dăm seama de starea de conflict care există între cinste şi mârşăvie. Aceasta fiindcă ele sunt două lucruri care nu pot coexista în aceiaşi persoană. Ajungem să suferim mai multe traume psihice de pe urma mârşăviei fiindcă de cele mai multe ori sunt lacşi moral şi nu ne ridicăm mari probleme şi nici mari semne de întrebare cu privire la unde poate să ducă mârşăvia.

„Un cetăţean vede cu stupoare cum, în faţa lui, o maşină se abate intenționat de la drumul drept făcând o manevră bruscă şi omorând în plină stradă un câine ce dormea pe marginea drumului. Numărul de la maşină cade de la impact, în timp ce maşina demarează în trombă şi şoferul ucigaş pleacă mai departe chiuind de bucurie.

Cetăţeanul ia numărul, trage câinele mort deoparte, alături de un alt vecin ajută la îngroparea acestuia şi pleacă la poliție, unde face o declarație şi cere aplicarea Legii 9/2008, care prevede închisoarea pentru maltratarea şi omorârea animalelor. Această sesizare este susținută şi de o asociație care se ocupă cu apărarea şi protecția animalelor. De la poliție se cer declarațiile altor doi martori. Cetăţeanul se întoarce acasă, îl convinge pe cel care a ajutat la îngroparea câinelui să dea declarație pentru acest caz, roagă şi un om de ordine de la un obiectiv apropiat care văzuse totul, aceştia acceptă în principiu, dar când polițistul vine la faţa locului după câteva zile, le ia declarațiile şi le spune că urmează să vină şi la poliție să dea declarație şi că urmează să fie la dispoziția poliției pentru alte anchete si de asemenea să participe la proces în calitate de martori, cei doi dau înapoi şi spun că ei nu-şi permit 3-4 zile în care trebuie să fie purtaţi pe drumuri şi lăsaţi să aştepte cu orele pe holuri prin tribunal şi săli de poliție, zile în care poate sunt la muncă sau în concediu şi nu-şi permit alte greutăți sau probleme."[112]

Preoții creştin ortodocşi prin menirea lor trebuie să ducă o muncă de popularizare a cinstei şi să o facă cât mai cunoscută şi la fel de bine să prezinte cât de dăunătoare moral şi psihic este mârşăvia. Aceasta fiindcă

[110] George Butunoiu https://www.capital.ro/185731.html (accesat pe 27.06.2024).
[111] Idem.
[112] https://www.cotidianul.ro/cetateanul-cinstit-cu-spirit-civic-nu-mai-are-sanse-de-trai-in-romania/ (accesat pe 27.06.2024).

dacă cineva păşeşte pe calea mârşăviei ei bine ajunge să îşi pericliteze mântuirea. Nu se poate să ajungi la mântuire în sens creştin ortodox dacă eşti adept al mârşăviei.

Mediile viciate trebuie să ştim că sunt unele în care scara valorilor morale tradiţionale este răsturnată cu susul în jos. Ceea ce este bun devine nedorit şi ceea ce este rău devine un lucru demn de toată admiraţia şi dorinţa.

Vorbind despre un părinte duhovnicesc contemporan teologul Jean Claude Larchet spunea: „**fii blând și bun cu toți**, ne îndeamnă Părintele Serghie, că **toți sunt în nevoi**, bolnavi cu toții. Nu-i nimeni sănătos la suflet. Deși ne pare că le merge bine, de stai să cugeți ce i-a fost hărăzit omului să fie, și ce-a ajuns, nu poți decât să plângi de mila lor, și-a ta. Pe lângă asta, sunt necazurile vieții; numai citește ziarul și-ai să vezi cum omenirea se zbate în chin și suferință.

N-au, oare, toți acești oameni nefericiți nevoie de mila și **<u>bunătatea</u>** ta? Fiecare om pe care Domnul ți l-a scos în cale **să simtă că ți-e drag**, că-i vrei binele și că ai dorința vie de a-l ajuta. Să simtă, adică, toți iubirea ta.

Și cum să nu-i iubești pe toți, când sunt cu toții de mare preț în ochii lui Dumnezeu! Când fiecare, cum spune Dostoievski, mărunt și neînsemnat cum e, are o soartă măreață și zguduitoare, vrednic de luat în seamă și de plâns. Că **pentru toți, până la unul, S-a întrupat și S-a jertfit Hristos**. Părintele Serghie spune sus și tare că niciodată nu-i prețuim pe oameni așa cum se cuvine și de aceea pe cei care par că sunt mai de necinste, tocmai pe aceia cu mai multă cinste să-i întâmpinăm (cf. I Corinteni 12, 23).”[113]

Prin urmare trebuie să îi cinstim pe oameni şi să vedem în ei chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. Trebuie să avem acest lucru în vedere într-o lume în care viziunile despre om pendulează destul de mult între antropocentrism şi nihilism.

Trăim vremuri în care după cum am spus de mai multe ori şarlatanii şi parveniţii ajung să deţină mari portofolii politice şi sociale şi lumea se comportă ca acest lucru fiind normal şi firesc. Ei bine trebuie să ştim că nu este normal şi nici nu este firesc. Trebuie să ne dăm seama că noi oamenii obişnuiţi avem de pierdut de pe urma accederii celor mârşavi la mari funcţii în stat.

Iată ce a răspuns Sfântul Paisie Aghioritul despre cum trebuie să fie educaţi copii în duhul cinstei şi al corectitudinii:

„Părinte, pentru educația copiilor sunt răspunzători numai părinții?

Cea mai mare răspundere o au părinţii, pentru că, potrivit cu educaţia ce o vor da copiilor lor, aceştia vor deveni clerici buni, dascăli buni etc. şi vor ajuta şi ei la rândul lor atât pe copiii lor, cât şi pe ceilalţi. Iar dintre părinţi, mama are răspunderea cea mai mare pentru educaţia copiilor. Dacă părinţii, în perioada în care copilul este încă în pântecele mamei lui, se roagă, trăiesc duhovniceşte, copilul se va naşte sfinţit. Iar în continuare, dacă îl vor ajuta duhovniceşte, va deveni un om sfinţit şi va ajuta societatea, fie că va sluji în Biserică, fie că va ajunge într-un post de răspundere etc. **Cu toţii trebuie să-i ajutăm pe copii să devină oameni cinstiţi, ca astfel să rămână puţin aluat pentru generaţiile viitoare.** Pentru că acum, aşa cum merg lucrurile, este pe cale să dispară şi aluatul. Şi dacă va dispărea aluatul, ce se va întâmpla după aceea?

Părinţii care nasc copii şi le dăruiesc trupul trebuie să contribuie, pe cât pot, şi la renaşterea lor duhovnicească. Pentru că omul, dacă nu renaşte duhovniceşte, va merge în iad. Apoi, **ceea ce nu pot face ei înşişi pentru copiii lor, să o încredinţeze dascălilor**.

Vreau să spun că **toți trebuie să ajutăm, fiecare în felul său, cu exemplul său, pentru renașterea duhovnicească a copiilor,** astfel încât și în această viață să trăiască în pace, iar în cealaltă să meargă în Rai.”[114]

Este bine să fim conştienţi că un copil care este crescut într-un mediu viciat ei bine va ajunge un mare mârşav la maturitate. De ce? Fiindcă este cumva în ADN-ul lui să fie necinstit şi obraznic.

Mârşăvia este un lucru care nu este bun şi nici nu trebuie să fie încurajată în cazul copiilor fiindcă ea îi depărtează de Dumnezeu. Nu trebuie să uităm acest lucru în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care cred că fiindcă Dumnezeu este iubire ei bine El ne va accepta aşa cum suntem indiferent de comportamentul nostru.

Cu privire la originea mârşăviilor din lumea noastră Iisus a fost cât se poate de concludent când a spus: „căci dinăuntru, din inima omului, ies cugetele cele rele, desfrânările, hoţiile, uciderile, adulterul, lăcomiile,

---

[113] Jean-Claude Larchet**,** *Ține candela inimii aprinsă. Învățătura părintelui Serghie,* Editura Sophia, București, 2007, p. 97 apud https://doxologia.ro/sa-faci-asa-fel-incat-fiecare-om-care-iti-iese-cale-sa-simta-ca-i-vrei-binele (accesat pe 27.06.2024).

[114] Cuviosul Paisie Aghioritul**,** *Viața de familie*, Editura Evanghelismos, București, 2003, pp. 99-100 apud https://doxologia.ro/sa-invatam-copiii-sa-fie-oameni-cinstiti-responsabili (accesat pe 27.06.2024).

vicleniile, înşelăciunea, neruşinarea, ochiul pizmaş, hula, trufia, uşurătatea. Toate aceste rele ies dinăuntru şi spurcă pe om" (Matei 15, 18-19

„Dacă tinerii creștini vor auzi o înjurătură sau discuții pe teme indecente, să se adâncească cu mintea în **Rugăciunea lui Iisus.** Respectarea anumitor principii morale constituie **una din formele de mărturisire a credinței creștine** în lume. De cele mai multe ori, în dorința de a le respecta, ne ciocnim de batjocurile și glumele celor din jur.

Experiența, însă, ne arată că cei care trec cu succes acest test sunt respectați și au **autoritate** chiar față de cei care nu demult îi criticau. **Fermitatea** a fost întotdeauna la mare cinste. **Fiți atenți ce cale urmați!"**[115]

Cei care consideră că mârşăvia este un lucru care aduce bani şi bunuri materiale trebuie să se gândească la consecinţele spirituale şi morale ale ei. Aceasta fiindcă după cum am spus Dumnezeu ne-a dat o conştiinţă prin care El vorbeşte cu noi şi ne avertizează de ceea ce este bine şi de ceea ce este rău şi de cum trebuie să îi facem voia.

Conştiinţa este un lucru care nu ne va da pace dacă ajungem să fim unii care să nu ascultăm de ea. Prin urmare se poate spune că no voim să ajungem să trăim cu o conştiinţă neliniştită care ne mustră în continuu i care nu ne dă pace nici noaptea? Aceasta fiindcă au fost mai multe astfel de cazuri. Evident că nu. Orice om sănătos la minte vrea să aibă o conştiinţă împăcată şi liniştită.

„«A fi sincer înseamnă să fii fidel adevărului, să fii plin de adevăr. Problema este că, în această lume, în care vă simţiţi a fi atât ego, sinele fals, cât şi divin, aveţi de-a face cu două versiuni ale adevărului: adevărul ego-ului şi Adevărul, cu majusculă. Când spun adevăr, nu mă refer doar la fapte concrete, cum ar fi faptul că Soarele se află la 150 de milioane de kilometri de Pământ, ci şi la adevărul despre viaţă, despre realitate. Aici apar două versiuni ale adevărului. Din cauză că ego-ul priveşte viaţa printr-o lentilă care distorsionează, el nu poate vedea Adevărul despre viaţă. El vede doar adevărul său, perspectiva sa îngustă, distorsionată şi, prin urmare, falsă.

De exemplu, ego-ul îi vede pe ceilalţi ca fiind separaţi şi diferiţi de el însuşi. Ei bine, adevărul este că toată lumea este o expresie a Unicului, deşi cu aparenţe diferite. Ego-ul vede viaţa ca fiind crudă, dar adevărul este că viaţa este binevoitoare. Ego-ul vede situaţia ca eu-împotriva-lumii, în timp ce adevărul este că forţele călăuzitoare vă oferă ajutor şi sprijin în fiecare moment al vieţii. Ego-ul vede ceva ca fiind murdar, stricat sau vechi, în timp ce adevărul este că totul este chiar aşa: perfect în imperfecţiunea sa, perfect în eroare şi eşec, exact aşa cum trebuie să fie."[116]

Cartea noastră se vrea un apel şi un manifest la a avea o conştiinţă împăcată şi liniştită atunci când facem binele şi evităm mârşăvia. Este o datorie şi un imperativ moral să mergem pe calea cinstei chiar dacă acest lucru de mai multe ori poate să ne aducă unele greutăţi.

Cinstea prin urm are include cu sine mult mai multe alte virtuţi:

- sinceritate,
- onestitate,
- curaj,
- integritate
- şi moralitate.

Trebuie să fim conştienţi de toate aceste lucruri care vin mână în mână cu cinstea. Nu trebuie să credem că cinstea este o virtute izolată fiindcă nu este.

Sunt cât se poate de mulţi care mai ales în mas media vor să facă din cinstea un fel de subiect de senzaţia nu fiindcă cinstea ar fi o virtute bineplăcută lui Dumnezeu ci mai mult pentru

- rating,
- audienţă
- şi ieşire din anonimat.[117]

Trebuie să ne dăm seama că deşi cu toţii voim o lume mai bună şi mai frumoasă nu toţi sunt dispuşi să o facă prin

- mijloace
- şi metode

ortodoxe.

---

[115] Pr. prof. Gleb Kaleda, *Biserica din casă*, Editura Sophia, București, p. 232 apud https://doxologia.ro/sa-facem-alegeri-corecte-viata-indiferent-de-parerile-rautacioase (accesat pe 27.06.2024).

[116] https://www.spiritus.ro/RAZVAN/cristos+gina-a.trai.in.lume14.htm (accesat pe 27.06.2024).

[117] A se vedea Dan Petre şi Dragoş Iliescu, *Psihologia reclamei* (Comunicare.ro, 2008).

Nu este destul numai să voim o lume mai bună ci la fel de bine trebuie să fim activi în acest sens la lucrea acestui eşafodaj. „Aceste două puncte de vedere au ca rezultat experienţe interioare foarte diferite. Când vezi Adevărul, cu majusculă, ai parte de pace şi mulţumire, dar când priveşti prin ochii ego-ului, ai parte de nemulţumire, indispoziţie şi nefericire.

Adevărul ego-ului nu este deloc Adevărul, iar dovada este că, privind prin ochii ego-ului, te simţi cumplit de cele mai multe ori, în timp ce privind prin ochii Adevărului, cu majusculă, te simți bine. Te simți pe pace, liniştit, împăcat cu viaţa, te cufunzi în mister, iar misterul este atât de bun.

Un indicator excelent pentru a măsura dacă eşti aliniat cu Adevărul sau nu este felul în care se simte corpul tău. Eşti relaxat sau eşti încordat? Atât este de simplu. Tensiunea semnalează identificarea cu ego-ul, în timp ce relaxarea este un semn că eşti aliniat cu Sinele tău divin."[118]

Doi oameni în vârstă discutau într-o zi.

- Şi cum te mai simți?
- Foarte bine.
- Mă bucur.
- Dar tu?
- Mă interesează o nouă problematică.
- Care?
- Se merită oare să fi cinstit?
- Fără doar şi poate.
- De ce?
- Fiindcă este în firea lucrurilor.
- Ce fire a lucrurilor?
- Dumnezeu ne-a lăsat în această viaţă să fim cinstiți.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Iisus este cel mai bun caz.
- În ce sens?
- Tot ceea ce a făcut Iisus a fost pentru cinste.
- Cum?
- Nu a luat Iisus biciul şi i-a scos afară pe vânzătorii din templu?
- Ba da.
- De ce?
- Fiindcă făceau comerţ într-un loc sfânt.
- Şi atunci?
- Atunci ce?
- Nu se poate spune că Iisus a fost un exemplu de cinste?
- Ba da.
- Vezi?
- Dar oamenii nu vor să ştie de cinste.
- Sunt şi care vor.
- Nu ştiu ce să spun.
- Trebuie să ai încredere în cuvintele mele.
- Încerc.
- Cinstea este un lucru care ne este foarte benefic.
- De ce?
- Fiindcă aduce multă împlinire sufletului.
- Crezi?
- Da.
- De ce?

[118] https://www.spiritus.ro/RAZVAN/cristos+gina-a.trai.in.lume14.htm (accesat pe 27.06.2024).

- O să îţi spun.
- Un filosof păgân din vechime spunea că cea dintâi treaptă a nerecunoştinţei este de a nu răsplăti fapta bună, a doua de a o uita, iar a treia de a răsplăti binele cu rău.
- Interesant.
- Şi mai este ceva.
- Ce?
- Ştii cum este cu mârşăvia?
- Nu.
- Cunoaştem fabula despre omul care a încălzit la sânul său un şarpe amorţit, dar acesta drept recunoştinţă la omorât cu muşcătura-i veninoasa.
- Am auzit-o.
- Istoria aceasta a şarpelui se repetă mereu în lume şi se potriveşte mai ales atunci, când oamenii nerecunoscători abuzează de darul lui Dumnezeu şi jignesc pe cel mai mare binefăcător, pe Dumnezeu.
- Aşa este.
- Prin urmare avem toate motivele să fim unii care să credem în cinste şi să ne folosim de ea.
- Cred că ai dreptate.
- Mârşăvia aduce satisfacţie numai pentru cei netoţi şi demenţi.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă ei nu mai judecă normal.
- Se poate?
- Da.
- Cum?
- Sunt mulţi care nu văd lucrurile normal.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Ori cinstea te face să vezi lucrurile aşa cum sunt ele.
- Corecte?
- Da.
- Bine de ştiut.
- Aşa este.
- Ceea ce trebuie să ne dăm seama este că mârşăvia nu are viaţă lungă.
- De ce?
- Fiindcă justiţia ajunge mai de vreme sau mai târziu să o sancţioneze.
- Asta o ştiu şi eu.
- Deci nu se merită psihologic şi psihic să investeşti în mârşăvie.
- Există un aspect psihologic al problemei?
- Da.
- Nu era conştient de ea.
- Cel mârşav are un comportament neliniştit.
- De ce?
- Fiindcă riscă să fie prin în orice moment.
- Aşa este.
- Trebuie să fim unii care să ne dăm seama de ceea ce înseamnă mârşăvia.
- Se poate?
- Da.
- Cred că sunt de acord cu tine.
- Mă bucur.[119]

[119]Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

„Şi este destul de simplu să îţi schimbi starea, făcând ceva pentru a trece de la încordare la relaxare. Orişice ar putea realiza acest truc magic: opreşte-te din ce faci şi doar-fii pentru câteva momente, respiră lent şi profund, zâmbeşte, recită o mantra sau o frază înălţătoare, roagă-te pentru ajutor, fii atent la sunetele din mediul înconjurător sau la senzaţiile din trup, pune-ţi nişte muzică, mută-ţi atenţia spre ceva frumos din jur, trimite iubire cuiva sau către ceva sau doar gândeşte-te la cineva pe care îl iubeşti, dansează sau cântă o melodie preferată. Atât de multe lucruri îţi pot schimba starea de conştiinţă şi unele ţi se potrivesc mai bine decât altele. Aşa că experimentează şi descoperă ce tehnici de schimbare a conştiinţei, care te fac să te relaxezi, funcţionează cel mai bine pentru tine şi apoi încorporează-le în viaţa ta de zi cu zi.

Oare cât de greu este să te relaxezi?! Este foarte uşor. Dacă te vei opri suficient de des în timpul zilei pentru a te relaxa un moment, aşa vei învăţa să te relaxezi rapid. Însă dacă rămâi stresat pentru perioade îndelungate, va dura mult mai mult timp până vei reuşi să te relaxezi. Relaxarea este o abilitate care se dezvoltă prin practică şi ţi-ar fi de ajutor să o exersezi cu regularitate pe tot parcursul zilei."[120]

CAPITOLUL 6

MÂRŞĂVIA CA IMORALITATE

Nici un mârşav nu se consideră pe sine imoral. Aceasta fiindcă se consideră că imoralitatea ține de multe alte lucruri mult mai grave: pedofilie, homosexualitate, lesbianism, ideologia transgender etc. În acest capitol vom vorbii despre faptul că de fapt mârşăvia este de cele mai multe ori imorală. Ea se poate manifesta prin mai multe lucruri:

- a nu plătii pe cei angajaţi,
- a înşela,
- a escroca,
- a minţii
- a mituii
- sau a corupe.

Toate aceste lucruri placă din faptul că mârşavul are un ego care se consideră mai bun şi mai presus de restul. „Totuşi, nu prea vei găsi încurajare în lumea ego-urilor să o faci. Aşa că, integrând relaxarea în viaţa de zi cu zi, vei fi singur împotriva mulţimii. Dar este important să te opreşti periodic şi să te controlezi şi să te relaxezi, dacă ai nevoie. Dacă toată lumea ar practica mai mult relaxarea şi ar putea să o realizeze mai uşor, aceasta ar fi o lume mult mai bună. Relaxarea ar putea fi uşor de învăţat de către copii şi i-ar ajuta să dobândească un anumit control asupra emoţiilor, aşa cum se întâmplă şi în cazul adulţilor."[121]

Imoralitatea prin urmare poate să fie prezentă la o scară mai mare sau mai mică în funcție de ceea ce fac oamenii. Totuşi marile mârşăvii din istoria lumii trebuie să ştim că au fost imorale.

A fost imoral că împăratul Nero a dat foc Romei pentru a se inspira poetic şi muzical şi a dat vine pentru incendiu pe creştini.

Erau imorale jocurile de gladiatori din imperiul roman.

Au fost imorale arderile pe rug al inchiziţiei catolice.

Au fost imorale lagărele de concentrare naziste.

Au fost imorale atentatele teroriste din 11 septembrie 2001 din America.

Evident că am putea continua cu enumerarea.

„În multe ţări cinstea este ridicată la rang de adevărată virtute morală (unde ar trebui să-i fie locul), afirmându-se că „orfan nu este cel fără tată şi mamă, ci acela fără ştiinţă şi cinste" (Turcia), „dacă sufletul este cinstit, cinstite vor fi şi faptele" (Japonia), iar „un om cinstit nu se face câine pentru un os" (Belgia).

Unele dovezi de cinste şi corectitudine mai întâlnim destul de rar şi pe plaiurile mioritice, însă în rândul minorilor, poliţiştilor comunitari, pensionarilor, armatei, clerului, profesorilor, etc. De exemplu restituirea integrală a unor sume de bani uitate în diferite locuri, înapoierea unor obiecte prețioase proprietarilor, sesizarea primirii unor drepturi nemeritate sau mai mari decât prevăd reglementările în vigoare şi altele."[122]

[120]https://www.spiritus.ro/RAZVAN/cristos+gina-a.trai.in.lume14.htm (accesat pe 27.06.2024).
[121] Idem.
[122] https://www.spiritus.ro/RAZVAN/cristos+gina-a.trai.in.lume14.htm (accesat pe 27.06.2024).

Sunt mai mulţi care consideră că de fapt trebuie să fim mai permisivi cu mârşăvia fiindcă în cele din urmă trebuie să ştim că ea este una care ne face să ne dăm seama că nu suntem sfinţi. Nu se poate să cerem prea mult de la oameni şi să ne dăm seama că mârşăvia trebuie să fie şi ea tolerată în lumea noastră.

A tolera mârşăvia pare o soluţie bună pentru mai multă lume dar în realitate nu este. Nu are cum să fie fiindcă trebuie să ne dăm seama că mârşăvia este un lucru pe care trebuie să îl evităm.

„Să fii cinstit înseamnă în multe cazuri să pierzi. Vi s-a întâmplat, nu-i aşa, să cădeţi pe locul doi atunci când aţi apelat la o metodă cinstită, în timp ce alţii au reuşit să-şi rezolve problema cu vreo şmecherie sau şpagă bine plasată.

Aţi rămas însă cu satisfacţia de a nu vă fi lăsat corupt. Deşi pare un dezavantaj într-o societate coruptă, cinstea rămâne totuşi o calitate care până la urmă te face să câştigi.

Confirmă lucrul acesta o poveste chineză despre un împărat care neavând copii a decis să-şi aleagă un moştenitor din mai mulţi tineri de rând.

I-a adus la palat şi le-a spus: "îmi va fi moştenitor cel care va reuşi să crească într-un an de zile cea mai frumoasă plantă care va răsări din seminţele pe care eu vi le voi da." Tinerii au luat fiecare câte o sămânţă şi au plecat la casele lor. După un an s-a întors fiecare cu planta sa.

Numai un băiat avea ghiveciul gol. Era foarte trist că nu reuşise să facă sămânţa să încolţească şi să răsară, deşi o udase şi o îngrijise foarte atent.

Împăratul se opri tocmai în faţa lui şi-i spuse: "tu-mi vei fi moştenitorul". Toţi rămaseră uimiţi.

Împăratul îşi explică alegerea: "seminţele pe care vi le-am dat erau fierte şi nu aveau cum să încolţească. Voi toţi aţi sădit alte seminţe şi m-aţi înşelat. Singur acest băiat a avut curajul si cinstea de a aduce in faţa mea un ghiveci cu o sămânţă stearpă".

În acest fel împăratul le-a demonstrat că cine seamănă cinste, câştigă încredere."[123]

Prin urmare mârşăvia pe termen lung devine imorală. Este imorală fiindcă ajunge să ne facă să fim unii care să nu mai vede distincţia dintre

- bine şi rău,
- adevăr şi minciună,
- dreptate şi nedreptate,
- lumină şi întuneric
- realitate şi ficţiune
- moralitate şi imoralitate.

Imoralitatea este una care ajunge să ne contamineze şi să ne facă să nu mai vedem lucrurile corect şi drept. Nu trebuie să uităm de acest aspect în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care se regăsesc în subcultura mârşăviei:

- arte marţiale,[124]
- lupte de stradă,
- tatuaje,
- viaţa de gheto,
- violenţă
- sau stupefiante.[125]

Cu toate sunt unele care trebuie să ştim că ajung să facă mârşăvia care să fie văzută mai ales de tineri ca fiind una cool (fain) sau mai bine spus una plăcută.

Ei bine trebuie să ştim că mârşăvia de mai multe ori pătrunde în viaţa noastră prim micul şi marele ecran. Aceasta fiindcă sunt mai mulţi care cred că în cele din urmă şi mârşăvia este un mod de viaţă pe care trebuie să îl acceptăm şi de care trebuie să ne folosim.

Una dintre cele mai grave forme de mârşăvie trebuie să ştim că este cea religioasă. În antichitate mai mulţi mari iniţiaţi păgâni susţineau că nu există un singur Dumnezeu ci mai mulţi zei. Zeii erau unii care se credea că sunt de fapt atotputernici dar s-a descoperit că erau de fapt demoni.

Să nu fi fost idolatria păgână din antichitate un fel de mare mârşăvie? Fără doar şi poate că da. Păgânul era un mârşav care se dădea pe sine un om religios.

---

123 Remus Rădulescu https://www.romania-actualitati.ro/arhiva-emisiuni/o-vorba-buna/o-vorba-buna-72-cinstea-id20329.html (accesat pe 27.06.2024).

124 A se vedea Maria Dimitriadou, *Adevărul despre artele marţiale. O perspectivă ortodoxă* (Editura de suflet, 2016).

125A se vedea Radu Teodorescu, *Simulacrele culturii: contrafacerea culturii în contracultură, subcultură şi incultură în plan creştin ortodox* (Cugir, 2025).

Este adevărat că viaţa este complexă şi sunt mai mulţi care ajung să o vadă în toată complexitatea ei. Iată ce spunea în acest sens jurnalistul Andrei Crăciun: „am făcut presă scrisă aproape un deceniu. În fiecare zi. Un deceniu firește obsedant. Apoi am devenit *freelancer*. Am avut salarii proaste și foarte proaste, am dormit puțin, am mâncat pe sărite, am călătorit mult și am încercat să înțeleg lumea. Am scris despre: supraviețuitorii Holocaustului, supraviețuitorii Gulagului, supraviețuitorii pușcăriilor comuniste din România, supraviețuitorii unor incendii, cutremure și naufragii și despre dependenții de droguri, despre cei care trăiesc cu HIV, cu hepatite și alte maladii teribile, despre oamenii fără adăpost, despre prostituate și alți lucrători sexuali, despre sportivi, despre gunoieri, despre oameni care trăiesc din gropile de gunoi, despre marii hoți care s-au îmbogățit din gunoi, despre leproși, despre orbi, despre cerșetori, despre aurolacii căzuți la pușcărie, despre sinucigași, despre cei care nu au acte și pentru statul român nici nu există. Am scris despre oricine mi s-a părut interesant, am scris, am scris, am scris. Și nu mi-a părut niciodată rău – nu îmi e rușine și nici nu cred că a fost prea puțin. Spun și eu ca Eduardo Galeano: jurnalismul m-a învățat să văd lumea. Să văd lumea așa cum e cu adevărat, nu așa cum aș vrea să fie."[126]

Mârşăvia este imorală fiindcă ajunge să fie una care să se perpetueze. Sunt mai mulţi care fiindcă au ajuns să fie mârşavi odată şi au reuşit ei bine vor ajunge să încerce şi a doua oară şi a treia oară şi de mai multe ori. În acest sens în cele din urmă ei sunt unii care ajung să creadă în mârşăvie şi să o considere una care trebuie să fie

- bună,
- dreaptă
- şi utilă.

Utilitariştii sunt cei care susţin că trebuie să fie încurajat tot ceea ce este util. Prin urmare dacă mârşăvia este un lucru util ei bine ea trebuie să fie acceptată.

Mârşăvia poate să fie utilă dar nu înseamnă că este şi morală. În acest sens ortodoxia mărturiseşte că antihristul va fi unul care se va da pe sine ca fiind un om de bine dar realitatea va fi cu totul alta fiindcă el va înrobii lumea pentru diavol.[127]

O altă formă de manifestare imorală a mârşăviei trebuie să ştim că este viclenia. Sfântul Efrem Sirul spunea cât se poate de bine şi de frumos în acest sens: „deci, fraţilor, se cuvine a plânge şi a ne tângui pentru cei ce nu au blândeţe, ci cu vicleşug sunt înjugaţi, că sub rea hotărâre sunt supuşi! „Că cei ce viclenesc, de tot vor pieri" (Psalmul 36, 9). Iar Dumnezeul nostru Cel Sfânt, pe unii ca aceştia îi ocărăşte, zicând: „Omul cel viclean, din comoara cea vicleană a inimii sale scoate cele viclene" (Matei 12, 35). Şi proorocul zice: „Pe cei vicleni ce se ridică asupra mea, îi va auzi urechea mea" (Psalmul 91, 11). Căci cumplit drac este cel al vicleşugului! Pentru aceea, luaţi aminte, ca nu căzând cineva sub robia lui, pe sine să se păgubească. Că cel viclean niciodată nu petrece în pace, ci totdeauna în tulburare; totdeauna de mânie, de vicleşug şi de iuţime este plin, totdeauna pândeşte pe aproapele său, totdeauna şopteşte, totdeauna zavistuieşte, totdeauna pizmuieşte, totdeauna se aspreşte, totdeauna, când i se porunceşte, împotrivă grăieşte. Când i se dă sfat, face împotrivă; când este îndreptat, batjocoreşte; când este iubit, ia în râs; pe cei ce sporesc îi urăşte, de cei învăţaţi se îngreţoşează, sfătuirile le micşorează, pe fraţi îi răzvrăteşte, pe cei fără de răutate îi necăjeşte, pe cei blânzi de la sine îi îndepărtează, de cei îndelung-răbdători râde, înaintea străinilor se făţăniceşte, pe unul la altul îl cleveteşte, tuturor se împotriveşte, la gâlceavă ajută, spre ceartă porneşte, spre defăimări este gata, la clevetiri dulce, spre ocară lesnicios, în multă grăire viteaz, spre a certa osârdnic, spre tulburare cel întâi alergător, la cântare de psalmi neputincios, la post slăbănog şi la tot lucrul bun neputincios şi nefolositor, la cuvinte duhovniceşti tâmpit, pentru că toată fărădelegea îi va astupa gura lui."[128]

Se poate vedea din citatul de mai sus că există o profundă legătură dintre viclenie şi făţărnicie. Aceasta fiindcă ambele sunt cât se poate de înrudite şi ajung să facă mult rău. Fac rău fiindcă nu sunt morale şi sub diferite pretexte ele au ajuns să facă mult rău celor din jur.

Mârşăvia şi viclenia prin urmare sunt unele care se înrudesc şi foarte rar se găsesc diferite sau separate una de alta. În această viaţă suntem chemaţi să fim deştepţi şi să ne dăm seama de momentele în care ajungem să fim înşelaţi cu viclenie. Sunt oameni care nu o spus dar în cele din urmă la primul nostru gest de slăbiciune ajung să ne înşele cu cea mai mare viclenie.

---

[126] Andrei Crăciun, Dilema Veche https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/toti-sfirsim-invinsi-2275358.html (accesat pe 27.06.2024).

[127] A se vedea *Apostazia şi antihristul după învăţătura sfinţilor părinţi* (Bucureşti, 2014).

[128] Sfântul Efrem Sirul, *Cuvinte şi învăţături vol. 1,* Editura Bunavestire, Bacău, 1997, p. 80 apud https://doxologia.ro/viclenia (accesat pe 15.05.2025).

Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ciprian de Cartagina spunea în acest sens: „trebuie să ne păzim nu numai de înșelăciunile care se arată, care se văd, ci și de cele ascunse sub viclenia prefăcătoriei. Și ce e mai viclean și mai prefăcut decât dușmanul descoperit și alungat prin venirea lui Hristos? După ce a fost adusă neamurilor lumina strălucitoare a mântuirii care a făcut ca surzii să audă glasul bunăvoinței duhovnicești, orbii să-și deschidă ochii către Domnul, infirmii să capete sănătatea cea veșnică, șchiopii să alerge să-L asculte, muții să se roage cu glasul vorbirii, dușmanul, văzând că mulțimile prea credincioase au părăsit pe idoli și că templele și lăcașurile lui au rămas goale, a născocit o nouă înșelăciune, aceea de a atrage pe creștinii nebăgători de seamă prin însuși numele de creștin. A inventat erezii și schisme prin care să răstoarne credința, să corupă adevărul, să dezbine unitatea Bisericii. Pe cei pe care nu-i putea ține pe drumul orbirii celei vechi îi înșeală și-i abate pe calea unei noi rătăciri. Răpește pe oameni chiar din biserică și, tocmai când li se pare că s-au apropiat de lumină și au scăpat de noaptea acestei lumi, tocmai atunci îi coboară iarăși în întuneric, încât se numesc creștini și cei ce nu stau pe temeiul Evangheliei și al legii lui Hristos. Cei ce cred că au lumină umblând în întuneric, nemângâiați și amăgiți de dușmanul care se preface cu glas de Apostol și de înger al luminii (II Corinteni 11, 14-15), găsindu-și unelte care se dau drept slujitori ai dreptății, care pretind că noaptea este zi, moartea mântuire, deznădejdea nădejde, necredința credință prezentând pe antihrist sub numele lui Hristos și spunând minciuni înșelătoare, ca să denatureze adevărul prin amăgiri deșarte. Aici se ajunge, prea iubiți frați, când nu se merge la obârșia adevărului, nu i se caută începutul și nu este păzit cuvântul Învățătorului ceresc.”[129]

Doi istorici discutau într-o zi.

- Ştii ce am remarcat?
- Ce?
- Că de cele mai multe ori când oamenii fac rău nu cred că el se poate întoarce împotriva lor.
- Cum aşa?
- Am citit zile acestea un lucru foarte interesant.
- Despre ce?
- În anul 912 mongolii au ajuns până la graniţele Germaniei.
- Şi?
- In Brema sălbaticii Mongoli uciseră mulţi cetăţeni, mulţi preoţi, arzând şi nimicind multe biserici.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Îşi bătură joc de relicvele sfinte, jucară şi-şi petrecură în casa Domnului în mod neruşinat.
- Barbar.
- Aşa este.
- Şi?
- Apoi beţi, dădură foc bisericii catedrale.
- Vai de mine.
- În mijlocul petrecerii însă veni pedeapsa lui Dumnezeu.
- Cum?
- Izbucni pe neaşteptate un vifor cumplit, cari duse scânteile până în tabăra duşmanului, care se aprinse şi se mistui în flăcări.
- Ei da.
- Nu numai că a ars întreagă tabăra dar au pierit şi mulţi duşmani, iar cei rămas au trebuit sa fuga.
- Dumnezeu chiar a intervenit nu?
- Da.
- M-am gândit şi eu.
- De cele mai multe ori noi spunem că faptele din lumea noastră sunt simple coincidenţe.
- Dar nu sunt nu?
- Nu.
- Aşa cred şi eu.
- Sunt modalităţi prin care lucră Dumnezeu.

[129] Sfântul Ciprian, Despre unitatea Bisericii ecumenice, III, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1981), vol. 3, pp. 435-436.

- Sunt de acord.
- Bine.
- Nu ştiam de această întâmplare.
- Este din istoria mongolilor.
- Da.
- Se poate spune că şi-au dat singuri foc la căruță.
- Într-un anume fel.
- Aşa este.
- De mai multe ori acest lucru are loc.
- Cum?
- Oamenii fac răutăţi asupra celor din jur.
- Care se întorc împotriva lor?
- Da.
- Pare de înţeles.
- Sigur că este de înţeles.
- Prin urmare este bine să ne dăm seama de care sunt implicaţiile sensului de a fi mârşav.
- De ce?
- Fiindcă de multe ori ajunge ca lucrurile să se întoarcă împotriva noastră.
- Se poate aşa ceva?
- Istoria demonstrează că da.
- Ştii mai multe cazuri?
- Da.
- Cum ar fi?
- Bizantinii au dus mai multe războaie cu perşii.
- Şi?
- Perşii nu au uitat.
- Nu?
- Nu.
- Şi?
- După ce au trecut la islam unul dintre obiectivele lor să fost să îi cucerească pe vechii lor duşmani pe bizantini.
- Aşa este.
- Deci vezi?
- Ce?
- Faci un lucru rău spre cineva şi el ajunge să se întoarcă spre tine.
- Acum cred acest lucru.
- Foarte bine.
- Îţi mulţumesc că mi-a spus aceste lucruri.
- Ţi-am spus ce am citit.
- Este foarte interesant.
- Sigur că este interesant.
- Sunt multe lucruri bune pe care le poți afla din istorie.
- Aşa este.
- Trebuie doar să citeşti istoria cu luare aminte.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă istoria este o ştiinţă complexă.
- De asta sunt sigur.
- Foarte bine.[130]

[130] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viața creștină* (Arad, 1929).

Iată ce spunea Sfântul Chiril al Alexandriei despre viclenie: „cel ce se sârguieşte drept să dobândească cunoştinţa dreptăţii şi ţine să se distingă în iubirea de fraţi trebuie să apară statornic şi întărit şi aşa cum este, nu schimbăcios, nici uşuratic, nici cu o bunătate prefăcută, vrând să-şi acopere chipul de lup într-o piele de oaie; ci mai degrabă să se silească să aibă descoperită şi fără pată libertatea felului propriu de a fi. De aceea zice legea: Să nu umbli cu viclenie în neamul tău, şi să nu urăşti pe fratele tău în inima ta (Levitic 19, 17). Tot aceasta o porunceşte şi altfel: Să nu pui pe tine haină ţesută din două feluri (Levitic 19, 19). Şi iarăşi: Să nu te îmbraci cu haină ţesută din lână şi in (Deuteronom 22, 11). Căci amăgirea şi viclenia cu chip de bunătate reprezintă cu adevărat păcat foarte greu şi mai mare decât toată prihana şi un lucru din cele mai urâte lui Dumnezeu, având ca soră faţa îndoită a sufletului şi a gândurilor şi schimbarea neîncetată, care stârnesc mânia dumnezeiască a minţii preacurate. Căci zice despre unii: Săgeată ucigătoare: este limba lor; viclenie sunt cuvintele gurii lor; aproapelui său îi grăieşte cuvinte de pace şi în sine are duşmănia. Să nu-i cercetez pe ei? zice Domnul. Sau nu se va răzbuna întru poporul acesta sufletul Meu? (Ieremia 9, 8). Iar David zice că cel nevinovat cu mâinile şi curat la inimă, care nu a viclenit în limba lui şi nu a făcut răul aproapelui său, se va sui în muntele Domnului (Psalmi 14, 3-4). Astfel legea îi interzice omului ca un lucru prea urât şi necuvenit a umbla cu viclenii, adică a vieţui făţarnic şi a-şi lua chipul dreptăţii şi a păgubi pe fraţi, disprețuind legile iubirii.”[131]

Prin urmare se poate spune că mârşăvia este imorală fiindcă ea nu ţine cont de cele mai elementare norme ale bunului simţ.[132] În cele din urmă este bine să ne dăm seama că răul în sine este imoral şi el se găseşte sub mai multe forme.

La fel de bine mârşăvia este imorală fiindcă este un păcat. Trebuie să ştim acest lucru în zilele noastre când sunt mulţi care cred că de fapt pot să facă orice păcat fiindcă el se iartă într-un fel sau altul. Aceasta fiindcă se consideră de mai toată lumea că în cele din urmă păcatul este un lucru firesc al lumii noastre. Iată ce spunea în acest sens gânditorul Dorel Dumitru Chiriţescu: „lumea libertăţii este şi spaţiul unei concurenţe acerbe, al competiţiei, al austerităţii, al recunoaşterii caracterului imuabil al legilor sociale şi economice. Etica şi morala sunt repere individuale şi nu au valoare sau încărcătură economică. De aceea, în afaceri este etic să cumperi la un preţ şi să vinzi la alt preţ, mult mai mare. După cum este, iarăşi, etic să dai bani cu împrumut şi să obţii dobânda, adică o contraprestaţie pentru care nu faci nici un efort (problemă îndelung dezbătută la începuturile capitalismului). Lumea capitalistă este o lume a omului care gândeşte şi se manifestă raţional. Începând cu reforma condusă de Martin Luther şi definitivată de Jean Calvin, a face avere nu mai este un păcat. În zilele noastre, este chiar un semn de distincţie. Legea este cea chemată să asigure că averile şi profiturile sunt legitime sau ilegitime, indiferent că este vorba despre firme, persoane sau economii naţionale. Cu toţii ne supunem unui joc raţional, guvernat de lege şi a cărui finalitate o reprezintă nivelul de trai şi satisfacţia cu viaţa. Pe această bază, omul occidental al zilelor noastre s-a schimbat mult, atât în raport cu semenul său din epocile anterioare, dar mai ales în raport cu omul aparţinător altor civilizaţii şi culturi contemporane. Trăim cu certitudine mai mult şi mai bine. Cât de mult ne mai iubeşte Dumnezeu şi cum ne mai raportăm la El viaţa de zi cu zi, gândul şi fapta, asta este o altă discuţie. Este vorba despre fericire… Ceva mult mai complicat, mai personal, mai intim… Capitalismul are la baza sa păcatul originar al jafului. Este născut din durerile noastre de fiinţă decăzută din graţiile divine, obligată să mănânce de minim trei ori pe zi, să respire în fiecare secundă şi să adune în jurul său mii de nevoi şi interese. La baza lumii moderne se află jaful organizat al Americii, pus la cale de către colonialiştii europeni, deposedarea de pământuri a ţăranilor din Evul Mediu, dar şi numărul mare de războaie pe care le-am purtat, în căutare de averi.”[133]

Sunt mai mulţi care mergând pe o logică a imoralităţii sunt de acord că

- a fura,
- a jefui,
- a menţii
- şi a profita

de semenii tăi este un lucru cât se poate de normal şi de firesc.

Sunt mai multe mârşăvii care sunt imorale fiindcă se fac la nivel de ideologii. Sunt multe ideologii în lumea noastră şi toate susţin că sunt drepte şi adevărate. Aceasta fiindcă cei care le creează ajung să fie unii care se folosesc de ceea ce am putea spune ca fiind: elementul surpriză sau mai bine spus elementul vicleniei pe care l-am enunţat mai sus.

---

[131] Sfântul Chiril al Alexandriei, Închinare în Duh şi Adevăr, Cartea a Şaptea, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1991), vol. 38, p. 246.
[132] A se vedea Alexandru Paleologu, *Bunul simţ ca paradox* (Bucureşti, 1972).
[133] https://dilemaveche.ro/sectiune/societate/pacatul-originar-al-jafului-598803.html (accesat pe 16.05.2025).

Este clar că toţi dintre noi avem noţiunea de păcat ca fiind greşeală şi imoralitate. În acest sens gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea: „De ce ne este frică de a greși? De ce suntem așa intransigenți cu cei care greșesc, încât satisfacția cu care îi tratăm pe cei care au fost prinși că au greșit arată latura cruzimii ce sălășluiește în fiecare din noi? Am avut surpriza, nu de puține ori, să observ și la oameni din imediata mea apropiere, dar mai ales în mediul online, unde violența psihologică atinge uneori proporții cosmice, furia cu care se declanșează asupra cuiva sau a unei situații fără o minimă analiză a factorilor, dar și fără o minimă empatie, lucru care ne arată gradul de durere ce sălășluiește în oameni. Pentru că atunci când tratăm cu o satisfacție coercitivă pe cel care a greșit, de fapt scoatem la iveală modul cum am fost noi tratați de cei din jurul nostru atunci când făceam greșeli și eram prinși.

Dar cum mediul nostru formativ este unul în care ești criticat și certat pentru greșeala pe care o faci, de la ceva banal, cum ar fi că nu ascultam în lucruri lipsite de importanță deoarece avem nevoie de experiența actului pentru a ști cum se simte atunci când eșuăm, și pentru că așa și învățăm, până, desigur, la situații în care greșelile noastre pot avea consecințe, fiind făcuți de rușine (scoaterea în fața clasei, spre exemplu), comparația cu altcineva care face mai bine ca noi, toate aceste născând durere emoțională, durere pe care o purtăm cu noi la vârsta adultă și o punem în act atunci când sesizăm greșelile altcuiva, iar uneori o punem în act cu atât de multă violență și furie încât nu luăm în calcul cum îl afectează pe cel care a făcut greșeala."[134]

Imoralitatea prin urmare se manifestă la mai multe niveluri:

- ideologici,
- social,
- politic
- sau ştiinţific.

Aceasta fiindcă oameni imorali au existat din toate vremurile. Ca să nu fie prinşi ei au ajuns să se camufleze în tot felul de ideologii. Darwin susţinea că omul se trage din maimuţă şi nu a fost creat de Dumnezeu pentru că în acest mod el îşi justifica necredinţa lui. Sunt mai mulţi care fac acest lucru prin faptul că îşi găsesc tot felul de

- pretexte,
- scuze
- şi absolviri

de păcate şi de greşeli.

Iată ce spunea în acest sens tot gânditoare Cătălina Dumitrescu: „atunci când cineva e jos să-l lovești și mai mult e cruzime, e sadism, nu corectezi pe nimeni lovindu-l, umilindu-l, prin a te poziționa superior și fără de greșeală. Dacă nu poți ierta, măcar fii indiferent, dar nu lovi. Poziționarea superioară și satisfacția de a umili pe cel care a greșit spune mult mai mult despre tine decât despre cel care a greșit. A nu se înțelege că susțin să nu îi spui nimic celui care face o greșeală, dar acest lucru trebuie spus cu blândețe și în privat, întotdeauna rușinarea de tipul „scos în fața clasei și râs de el" va produce efecte inverse celor propuse și multă suferință. Și mai este un aspect de luat în considerare: nu știm ce structură psihică are persoana care a greșit și cât este de vulnerabilă, astfel încât putem produce un rău major care poate duce la instalarea unei tulburări psihice sau, *in extremis,*la sinucidere. Or, nu cred că se poate trăi ușor purtând pe conștiință povara unei vieți pierdute. "[135]

Realitatea a arătat că sunt mai mulţi care au în ei adevărate porniri sadice şi care ajung să se ascundă şi să se justifice. Ei sunt unii care trăiesc în lumea pervertirii şi a perversiunii dar vin cu tot felul de justificări şi scuze.[136]

„În mediul online sunt situații ale unor oameni care au făcut greșeli și care au recunoscut, unii cu greu, alții imediat, dar uimitor este sadismul celor care au lovit cu cuvintele lor pline de ură, multă ură, în cel care a greșit. Și mai uimitor este că nu se opreau din a-și deșerta ura și satisfacția la adresa acestuia. Intoleranța de a accepta greșeala arată multă durere în cel care o face, multe răni narcisice instalate în copilul care a fost acel om, un copil rănit și sancționat cu multă asprime, căruia i-a fost provocată multă durere emoțională și care, la vremea respectivă, nu avea resursele să se protejeze de asprimea pedepsei.

Ca o răsucire inversă, la maturitate acel om, în unele cazuri, în loc să devină empatic și să aibă toleranță, din contra, simte puterea pe care o are și atunci va lovi cu toată furia copilului rănit care acum poate să

---

[134] https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/cel-fara-de-pacat-o-sursa-idiopatica-2206618.html (accesat pe 16.05.2025).
[135] Idem.
[136] A se vedea Juan Jose Revenga, *Lumi oculte* (Editura Litera, 2008).

se răzbune, dar nu se răzbună și nu varsă atâta intoleranță în realitate la adresa celui din fața lui (chiar și virtuală fața), ci într-un mod inconștient strigă la cei din propriul trecut care i-au fost tartorii emoționali.

Poate încet-încet vom înțelege de ce reglajul emoțional și psihologic al adulților care contribuie la creșterea unui copil este esențial, vital, la fel cum este aerul pe care-l respirăm, altfel producem răni majore care au consecințe în adultul de mai târziu și care se vor întoarce către noi prin adulții care formează societatea de mai târziu, care vor fi cei răniți și furioși, lipsiți de empatie și dezorganizați intern, iar prin acțiunile lor vor contribui la o societate disfuncțională și agresivă, care ne va afecta implicit."[137]

Prin urmare din afirmaţia de mai sus ne putem da seama că fiindcă este imorală ei bine mârşăvia ajunge să creeze o societate

- bolnavă,
- disfuncţională
- şi degradantă.

Trebuie să ţinem cont de aceste lucruri în zilele noastre când sunt din ce în ce mai mulţi care cred că nu contează dacă eşti mârşav sau nu ci ceea ce contează este

- să îţi meargă ţie bine,
- să îţi iese pasenţa
- şi ca tu să fie deasupra tuturor.

Mârşăvia nu este niciodată smerită fiindcă dacă ar fi nu ar mai fi mârşăvie. Nu ar mai fi mârşăvie fiindcă nu ai cum să fi smerit şi să îl înşeli cu zâmbetul pe buze pe semenul tău.[138]

Tot gânditoarea Cătălina Dumitrescu spunea: „atunci când cineva e jos să-l lovești și mai mult e cruzime, e sadism, nu corectezi pe nimeni lovindu-l, umilindu-l, prin a te poziționa superior și fără de greșeală. Dacă nu poți ierta, măcar fii indiferent, dar nu lovi. Poziționarea superioară și satisfacția de a umili pe cel care a greșit spune mult mai mult despre tine decât despre cel care a greșit. A nu se înțelege că susțin să nu îi spui nimic celui care face o greșeală, dar acest lucru trebuie spus cu blândețe și în privat, întotdeauna rușinarea de tipul „scos în fața clasei și râs de el" va produce efecte inverse celor propuse și multă suferință. Și mai este un aspect de luat în considerare: nu știm ce structură psihică are persoana care a greșit și cât este de vulnerabilă, astfel încât putem produce un rău major care poate duce la instalarea unei tulburări psihice sau, *in extremis,*la sinucidere. Or, nu cred că se poate trăi ușor purtând pe conștiință povara unei vieți pierdute."[139]

Trebuie să ştim că există forme extreme ale mârşăviei:

- sadismul,
- cruzimea,
- bestialitatea,
- masochismul,
- violenţa
- tirania,
- sau rebeliunea nihilistă.

Sunt cu toate unele care ne fac mult rău şi ajung să se mascheze în societatea noastră de cei care le practică şi care sunt adepţi.[140]

Ceea ce este clar este că nici un dictator nu recunoaşte că scopul lui este de a tiraniza lumea. În acest sens trebuie să ştim că cei mai mulţi mari dictatori folosesc cuvine frumoase când vorbesc mulţimilor

- prosperitate,
- bunăstare,
- un nivel de trai ridicat,
- înțelegere
- pace
- şi iubire.

În realitate aceste lucruri sunt numai expresii de exterior fiindcă tiranii sunt cu adevărat sadici şi găsesc o plăcere sadică de a face rău şi a asuprii pe semenii lor.

---

[137] https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/cel-fara-de-pacat-o-sursa-idiopatica-2206618.html (accesat pe 16.05.2025).

[138] A se vedea Radu Teodorescu, *Smerenia şi modestia ca paradigme creştin ortodoxe* (Cugir, 2015).

[139] https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/cel-fara-de-pacat-o-sursa-idiopatica-2206618.html (accesat pe 16.05.2025).

[140] A se vedea Mario Turchetti, *Tirania şi tiranicidul* (Bucureşti, 2003).

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Octavian Buda: „Şi aici intervine o *ereditate socială a răului*. Din generaţie în generaţie ne omorâm între noi şi, în primul rând, conducătorii. Asasinatul sau crima politică vizează uciderea intenţionată a unei victime sau a unui grup specific de victime pornind de la un motiv legat de importanţa sau proeminenţa publică a victimei respective şi comisă în scop politic. Motivaţia raţională este, de multe ori, greu de stabilit. S-au comis, în genere, asasinate politice pentru a elimina un rival în lupta pentru putere, pentru a preveni sau răzbuna o înfrângere politică, din fanatism orb sau pentru a impune cu brutalitate o schimbare politică. Adesea, însă, scopul malefic al unor astfel de acţiuni nu ajunge să fie atins în totalitate şi generează efecte contrare cu consecinţe dramatice, după cum putem vedea în cauzalitatea paradoxală şi până la urmă absurdă care a declanşat Primul Război Mondial.

Crima din interes de stat, complotul asasin sau conjuraţia ritual-politică sunt, fatalmente, constante ale istoriei universale. Din noaptea veacurilor, stoparea personajului public ce periclitează un proiect alternativ a fost un mijloc şi o cale de a pretinde săvârşirea „binelui" în cetate. Tot aşa, în istorie, diferenţa dintre atentate şi crime n-a fost niciodată una foarte clar delimitată, discursul s-a polarizat inevitabil: victimele sau partizanii victimelor vor vorbi mereu despre crimă şi o vor descrie ca atare, după cum cealaltă baricadă, adesea politizată, a evitat folosirea cuvântului „crimă" şi a pus în loc atentatul, regicidul, lovitura de stat sau revoluţiile, ca dovezi ale unui mers implacabil, cauzal, al unor necesităţi istorice."[141]

Doi muncitori discutau într-o zi.

- Ştii ce?
- Ce?
- Tu ai auzit de lupta de clasă?
- Nu.
- Este vorba de faptul că unii muncesc şi alţii se bucură de munca lor.
- Şi?
- Este o idee a lui Karl Marx.
- Nu ştiam.
- Ba da.
- Şi de ce te interesează lupta de clasă?
- Îmi dau seama că este eronată.
- De ce?
- Un profesor stă la catedră şi vorbeşte.
- Şi?
- Noi stăm aici în fabrică şi muncim.
- Care este logica?
- Tu ai avea răbdare să îi înveţi pe copii?
- Nu.
- Deci vezi profesorul chiar dacă nu dă cu ciocanul tot face un efort.
- Aşa este.
- Deci lupta de clară este mai mult o minciună.
- De ce?
- Fiindcă foarte rar se justifică.
- Înţeleg.
- Îţi voi spune eu ce nu se justifică.
- Ce anume?
- Lăcomia.
- De ce?
- Fiindcă nu este raţională.
- Nu?
- Nu.
- De ce?
- Îţi voi spune.
- Chiar te rog.

[141] https://www.dilema.ro/tema-saptaminii/ereditatea-raului (accesat pe 16.05.2025).

- Un servitor avea obiceiul, de a bea cu un pahar de vin ori rachiu, mai mult, decât putea suporta.
- Şi?
- Într-o zi el aducea caii de la adăpat.
- Înţeleg.
- „Du caii îndărăt la adăpat, îi porunci stăpânul.
- Servitorul se uită mirat la el, dar observând tonul hotărât al stăpânului, se supuse şi plecă bombănind.
- Şi?
- Când se întoarse stăpânul îl întrebă aşa.
- Ei, au băut caii?
- Cum să bea, doar ştie oricine că animalele nu beau, dacă nu li-e sete, răspunse servitorul.
- Atunci stăpânul îi zise zâmbind.
- Ce?
- Vezi să iei în viitor exemplu de la caii tăi şi ţine minte, că un om, care bea prea mult, are mai puţină minte decât un animal.
- Foarte bună lecţia.
- Deci vezi lăcomia te face să nu mai fi raţional.
- Crezi?
- Da.
- Ai dreptate.
- Omul este făcut să fie raţional.
- Dar nu o preface.
- De ce?
- Fiindcă devine iraţional.
- Aşa este.
- Deci nu lupta de clară este problema.
- Ci lăcomia?
- Da.
- Îţi dau dreptate.
- Fiindcă am dreptate.
- Păi da.
- Cele mai multe mârşăvii au loc din cauza lăcomiei.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Oamenii vor mai mult decât le trebuie.
- Nu ştiu ce să spun.
- Să mă crezi.
- Te cred.
- Este bine să ştii că poate cel mai mare rău social este lăcomia.
- Aşa de rea este?
- Da.
- Nu mi-am dat seama.
- Omul face lucruri total anapoda când este stăpânit de lăcomie.
- Mi-ai spus întâmplarea cu calul.
- Aşa este.
- Acum sunt cred sunt lămurit.
- Mă bucur.
- Mi-ai deschis ochii.
- Sunt lucruri care mă preocupă.
- Îmi dau seama.[142]

[142] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Prin mârşăvie ei bine omul poate decădea mult de la statutul său moral. Iată ce spunea în acest sens gânditorul Cătălin Mamali: „fiecare animal politic trebuie să facă, explicit sau implicit, o alegere, care, în funcţie de starea morală a individului şi de sănătatea forţelor exterioare (politice, economice, militare, financiare), devine existenţial dilematică. Încercând să înţeleg configuraţia câmpului de forţe în care animalul politic, practic, fiecare individ, trebuie să facă o alegere politică (în bună măsură dependentă de nucleul ei moral), am observat că în multe contexte sociale şi istorice această alegere are o natură profund dilematică. *Dilema esenţială a animalului politic este ezitarea între tirania partinică, tirania apartenenţei (care urmează aderării) la un partid politic, pe de o parte, şi autonomia responsabilă, pe de alta*. Ralph Waldo Emerson avertiza demult, şi asta într-un context democratic de invidiat şi de urmat, că apartenenţa la un partid (oricare partid politic) modelează gândurile, atitudinile, opţiunile individului. Această mutaţie a devenit evidentă în Europa, mai ales în timpul Revoluţiei Franceze. Dar tirania politică a atins apogeul prin *Manifestul Partidului Comunist scris de Marx* şi Engels (Troţki i-a numit „scribii" partidului, cei care au urmat un dicteu politic mai mult decât oricine). Nu este vorba doar despre un vârf politic, ci despre un val istoric devastator, care a avut şi care are ca avangardă Partidul Comunist."[143]

CONCLUZII

Am găsit că este de actualitate să scriem o carte pe tema de fi cinstit fiindcă cu toţii avem nevoie să fim cinstiţi. Este un lucru pe care toată lumea îl ştie dar mai toată lumea ajunge să îl ignore şi să nu ţină cont de el.

Se poate vedea în societatea noastră o tânjire sau mai bine spus o nevoie după cinste. Aceasta fiindcă la nimeni nu îi place să fie

- minţit,
- înşelat,
- dus cu preşul
- sau tiranizat.

Totuşi aceste lucruri au şi nu putem să fim indiferenţi.

Creştinii ortodocşi au apărut în ca o reacţie a imoralităţii păgâne. Trebuie să ştim că păgânii erau unii care în nici un fel nu prea ţineau la normele morale. Aceasta fiindcă zeii lor de cele mai multe ori erau imorali. Zeiţa Afrodita la greci trebuie să fie cistită prin erotism şi prostituţie. Se poate vedea că omul a ajuns să îşi facă zei după propriile patimi şi păcate.

La fel de bine în religiile lumii sunt mai multe mârşăvii care susţin că sunt de fapt adevăruri. În acest sens se crede că zeii interacţionau cu oamenii în ceea ce a ajuns să fie denumit ca mitologie. Mitologia este şi ea o mare minciună şi o mare mârşăvie fiindcă este plină de poveşti fantastice ce nu sunt nici de cum adevărate. De ce?

A existat o pasă Fionix care se regenera din propria cenuşă?

A existat Icar care şi-a făcut aripi de ceară şi a zburat cu ele aproape de soare şi aripile s-au topit şi el a căzut la pământ?

A existat Pegas un cal înaripat care putea să zboare?

A existat cutia Pandorei în care erau ascunse toate relele lumii?

Evident că nu. Mitologia a fost prin urmare unde dintre cele mai mari mârşăvii şi minciuni ale lumii antice păgâne.[144]

Prin urmare trebuie să ştim că mârşăvia ajunge să fie promovată în societatea din jurul nostru mai ales de scandalagii. Scandalul este şi el o mare mârşăvie şi trebuie să ştim că nu ai cum să fi un om cinstit dacă tot ce faci este să mergi din scandal în scandal.[145]

Avem o presă de scandal care tot ceea ce face este să exploateze cât mai mult slăbiciunile şi greşelile semenilor. Scandalul trebuie să ştim că nu ne face bine şi ajunge să ne distrugă pe noi ca persoane.

Iată ce spunea în acest sens gânditorul Orlando Daniel: „pentru mine și pentru acest articol, omul cu comportament de tip scandalagiu este omul care găsește vinovați din exterior pentru ceea ce simte în exterior. De multe ori, scandalagiul nu va recunoaște asta ci va spune că nu face asta pentru el sau ea ci pentru copii sau pentru țară sau pentru oricine altcineva din exterior. Aceasta este o păcăleală, o perdea de fum, astfel încât să nu poți percepe cu claritate ce se întâmplă cu adevărat în acel om.

---

[143] https://www.observatorcultural.ro/articol/dilema-animalului-politic/ (accesat pe 16.05.2025).

[144] A se vedea Jonathan Kirsch, *God against de gods: a history of the war between monotheism and polytheism* (Penguin, 2005).

[145] A se vedea Raymond J. Lawrence, *Sexual liberation: the scandal of christendom* (Praeger, 2007).

Comportamentul celui cu comportament de tip scandalagiu ne duce către una dintre provocările societății în care trăim: suntem mult prea competitivi și mult mai puțini cooperativi unii cu ceilalți. Într-o astfel de cultură, este foarte ușor să arăți cu degetul, sperând că și alții vor face același lucru. Asta îi oferă scandalagiului sentimentul că este superior celui pe care îl învinovățește.

„Divide et impera" (divide și cucerește) este strategia preferată a scandalagiului, dacă găsești două tabere care sunt în competiție, tot ce trebuie să faci este să fii primul care arată cu degetul, sau dacă nu ești primul, măcar cel mai vocal (sau/și cei mai mulți followeri pe rețelele sociale) și astfel te vei ridica deasupra lor, vei fi conducătorul lor.

Hitler a fost un scandalagiu, a găsit vinovatul, l-a arătat cu degetul și a asmuțit poporul german asupra vinovatului. Cei care nu au fost de acord cu scandalagiul au fost considerați nefrecventabili și deci dați la o parte. Nimic nu trebuie să îl oprească pe scandalagiu în goana sa după putere.

Scandalagiul nu vrea să se simtă slab în fața adversarului, în fața competitorului, de aceea dorește să îl zdrobească cât mai repede. Pentru a nu simți disconfortul interior, care vine dintr-o rană veche sau dintr-un neajuns, scandalagiul duce toată acest tumult în exteriorul său, distrugând tot ce are în cale."[146]

Am voit în această carte să aducem în atenţia cititorilor faptul că în nici un fel nu trebuie să ne lăsăm seduşi de mârşăvie care ajunge să se manifeste în societatea noastră prin mai multe scandaluri. Ştim astfel că există scandaluri:

- politice,
- morale,
- academice,
- filosofice
- sau ştiinţifice.

Aceasta ca să enumerăm numai câteva dintre categoriile scandalului.

Am vorbit la fel de bine şi de corupţie care trebuie să ştim că fiindcă este mediatizată ajunge să fie un mare scandal în societatea noastră.[147]

Tot despre scandalagiu gânditorul Orlando Daniel spunea: „pentru că scandalagiul pare că are putere, asta proiectează în exterior. Nu o dată am auzit spunându-se despre lideri politici: "îmi place pentru că îi ține la respect pe cei din jur", un fel de lup alfa care mârâie mai puternic ca ceilalți. Față de un lup, omul poate alege dacă folosește „mârâitul" în mod constructiv sau într-un mod egotic (pentru a se proteja pentru a nu mai simți suferința provenită din rănile din trecut).

Din păcate pentru cei care cred în scandalagii, acest comportament duce de fiecare dată la distrugere, niciodată la construcție. Partea bună este că dacă vrei să distrugi ceva, pui un scandalagiu, însă să nu te aștepți ca acel scandalagiu să mai și construiască ceva în loc. Nu la asta se pricepe, nu pentru asta s-a pregătit atât de mulți ani la „școala de scandalagii".

Acel om ar trebui să își alchimizeze comportamentul de scandalagiu și doar atunci va putea să construiască, însă mă poți crede pe cuvânt, durează ceva ani până când un om își dezvoltă această abilitate. Motivul este pentru că va trebui să își lase identitatea de care se atașase să moară și astfel să renască sub o altă identitate."[148]

Cartea noastră prin urmare se vrea un apel la cinste şi la onestitate fiindcă se poate vedea că ele sunt noţiuni în criză. Sunt din ce în ce mai mulţi care nu vor să ştie de cinste fiindcă sunt certaţi cu

- morala,
- bunul simţ
- şi corectitudinea.

Scandalagii sunt la mare modă în lumea noastră. De multe ori îi putem vedea cum ocupă mari funcţii politice sau publice şi fac mult rău celor din jur.

Gânditorul Orlando Daniel spunea în continuare: „astfel, în SUA, în Europa, la fel ca și în România, au ajuns la putere oameni radicalizați susținuți de mișcări radicale care pozează în luptători pentru justiție și echitate. În realitate sunt niște scandalagii spoiți pentru a fi mai prezentabili. Oricine are acces la o rețea de socializare și

[146] https://orlandostoicescu.ro/ne-plac-scandalagiii/ (accesat pe 16.05.2025).
[147] A se vedea Raymond Fisman, Miriam A. Golden, *Corruption* (Oxford, 2017).
[148] https://orlandostoicescu.ro/ne-plac-scandalagiii/ (accesat pe 16.05.2025).

dorește să învinovățească pe cineva, are acum prilejul să o facă știind că sigur va găsi și alți scandalagii sau iubitor de scandalagii care să îl/o susțină.

Că tot am menționat de iubitorii de scandalagii, aceștia sunt niște scandalagii reprimați, niște „wannabe" care ar dori să își facă nevoile auzite însă nu au curajul să o facă, așa că acceptă să fie călcați în picioare și acasă și în corporațiile sau firmele pe unde lucrează, găsind pe Internet și rețelele de socializare o portavoce pe care o pot folosi fără a se expune. Pe românește, sunt oameni cu comportament de lași, nimic mai mult, nimic mai puțin.

ATENȚIE: Chiar dacă vorbesc de scandalagii, asta nu înseamnă că pun egalitate între comportament și om. Când un om își manifestă geniul nativ, când are încredere în sine și în puterea sa de creație, își oferă și oferă libertate, se bucură de experiențele vieții, are abilitatea de a se deschide față de oamenii din jur, respectă mediul înconjurător și deci își respectă ființa, este MINUNAT.

De aceea, oameni cu comportament deviant au momente când sunt mai adorabili ca un urs Panda ce se rostogolește drăgălaș pe un deal plin cu iarbă. Apoi însă ceva din mintea lor face CLICK, programul care gestionează comportamentul distructiv revine și totul este ca înainte."[149]

Este bine ca noi creştinii ortodocşi să fim unii care să ajungem să ne adunăm şi să fi o forţă împotriva mârşăviei şi scandalurilor din jurul nostru. Aceasta fiindcă sunt mulți creştini ortodocşi care se simt

- slabi,
- vulnerabili
- şi fără putere

în faţa scandalurilor şi mârşăviilor din jur.

Gânditorul Orlando Daniel continua: „scandalagiului nu îi pasă de tine, nu are de ce, ești doar un număr pentru acesta, un număr care îi servește intereselor sale egotice, ce nu au nici o legătură cu liniștea și cu viața ta bună. Dacă nu am mai reacționa la lozincile scandalagiilor, am crea o lume mult mai relaxată și mult mai axată pe o viață bună. Din păcate, ne-am construit o lume în care cei mai mulți sunt masă de manevră pentru scandalagii și cei care aparțin acestei mase de manevră nu pot observa asta.

Nu așa ajungem la echilibru și la a conviețui împreună, prin scandal ajungem doar la conflicte și războaie. Dacă de asta e nevoie pentru a realiza asta, atunci asta e, pregătește-ți bunkerul și ia-ți lângă tine oameni mișto, oameni deschiși, vulnerabili, puternici, oameni care să nu cadă pradă scandalagiilor. Nu uita că un scandalagiu poate întoarce un apropiat împotriva ta, dacă tu ai ales să ai în apropiere un scandalagiu reprimat, un "wannabe", un om cu comportament de laș."[150]

Am vorbit în această carte despre faptul că sunt mai multe tipuri de oameni mârşavi pe care îi întâlnim în societatea noastră:

- borfaşi,
- hoţi,
- impostori,
- sabotori
- sau scandalagii

sunt cu toţii unii care pun beţe în roate societăţii noastre.

Ei bine de ei trebuie să ne ferim şi să ajungem să ne luăm măsuri de precauţie pentru a nu fi afectaţi de cea ce fac. „de aceea, primul pas este să revenim către noi și să ne integrăm rănile și traumele, astfel încât să fim cât mai greu de butonat, cât mai greu de urnit de scandalagii. Scandalagii sunt în continuare la putere pentru că oamenii sunt în continuare mânați de programele pe care le rulează, programe care provin din fuga de suferință. Scandalagii au fost mai tot timpul la putere în societăți unde nu s-a pus accent pe geniul nativ al omului ci omul a fost văzut doar ca un număr, doar ca un plătitor de taxe și impozite.

În triburile izolate nu vei găsi scandalagii, nu e nevoie de aceștia. Acolo oamenii trăiesc în acord cu natura lor, în echilibru cu natura din exterior. Asta nu înseamnă că trăiesc perfect ci doar că ne putem inspira de la ei. Cât timp nu vom colabora între noi, vom fi ori scandalagii ori scandalagii reprimați care d-abia așteaptă să fie mânați către următorul război ori conflict."[151]

---

[149] https://orlandostoicescu.ro/ne-plac-scandalagiii/ (accesat pe 16.05.2025).
[150] Idem.
[151] Ibidem.

Societatea noastră este adevărat că nu este formată numai din oameni răi şi din mârşăvii şi cine va citii aceste rânduri îşi va da seama că am spus că trebuie să ne preocupe mârşăvia din jurul nostru dar nu trebuie să fim obsedaţi de ea.

La fel de bine în această carte am evidenţiat că în cele din urmă mârşăvia nu este de dorit fiindcă ea ajunge să ne contamineze. Ne contaminează cu foarte multe lucruri rele care ne fac mult rău. Trebuie să ne ferim la timp de mârşăvie dacă voim să fim curaţi şi cinstiţi.[152]

Doi studenţi la teologie discutau într-o zi.

- Cât de departe trebuie să meargă credinţa noastră?
- Până la capăt.
- De ce?
- Fiindcă aşa trebuie.
- Crezi?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun.
- Dacă voim să facem o lume mai bună trebuie să mărturisim până la capăt.
- Cum?
- Îţi voi spune.
- Te rog.
- Trei creştini Andrei, Paul şi Nicomach fură duşi înaintea procurorului roman, acuzaţi fiind că sunt creştini.
- Pe vremea persecuţiilor?
- La întrebarea procurorului, Nicomach îi răspunse trufaş.
- Ce?
- Eu sunt un creştin.
- Frumos.
- Acelaşi lucru îl mărturisiră şi ceilalţi însă modest şi cuviincios.
- Interesant.
- Procurorul îi porunci lui Nicomach să jertfească zeilor, la ceea ce acesta răspunse aşa.
- Tu ştii că un creştin nu jertfeşte diavolului.
- Şi ce a urmat?
- . Procurorul dădu ordine şi chinurile începură.
- Nu se poate.
- Ba da.
- Şi?
- Abia îl atinse însă călăul, când Nicomach începu să strige.
- Ce?
- Nu am fost niciodată creştin, sunt gata să jertfesc.
- Şi?
- Îndată fu liberat şi dus la altarul de jertfă, unde acesta jertfi.
- Păcat.
- Însă în momentul acela diavolul îl trânti la pământ, începu să se zvârcolească în dureri cumplite, şi apoi îşi dădu sufletul.
- A venit pedeapsa lui Dumnezeu?
- Da.
- Îmi dau seama.
- Aşa este.
- Deci vezi de multe ori pedeapsa lui Dumnezeu vine.
- Deşi se lasă aşteptată?
- Da.
- Îmi dau seama.

[152]A se vedea Henry George, *Social problems* (Rpbert, Schachelenbach Fondation, 2020).

- Foarte bine.
- Şi nu trebuie să Îl mărturisim pe Hristos cu mândrie.
- Sunt mulţi neortodocşi care o fac.
- Din nefericire.
- Aşa este.
- Trebuie să fim unii care să ne dăm seama că avem datoria să luăm atitudine împotriva necinstei din jurul nostru.
- Crezi că face vreo diferenţă?
- Da.
- De ce?
- Fiindcă aşa vrea Dumnezeu.
- Nu ştiu ce să spun.
- Trebuie să îi urmăm lui Dumnezeu.
- Asta o ştiu.
- Deşi este mai greu ei bine calea lui Dumnezeu nu este imposibilă.
- Se poate.
- Este bine să vedem lucrurile aşa cum le vede Dumnezeu.
- Şi ce părere ai despre scandalagii?
- Sunt nişte oameni pierduţi.
- De ce?
- Fiindcă cred că pot să modifice lumea cum vor ei
- Scandalagii sunt unii care fac din mediul social o cocină de porci.
- De ce?
- Fiindcă ei nu au nimic sfânt.
- Crezi?
- Da.
- De ce?
- Pentru scandalagiu totul este permis.
- Îmi dau seama.
- Ei nu se consideră mârşavi dar sunt.
- Oare?
- Da.
- Nu ştiu ce să spun.
- Sunt mulţi care se dau creştini dar în realitate nu sunt.
- Cum aşa?
- Aceasta fiindcă ei fac lucruri care nu sunt demne de a fi umane.
- Totuşi scandalul este unul uman nu?
- Da.
- Trebuie să fim unii care să ieşim din scandal.
- Cum?
- Prin isihie.
- Ce este isihia?
- Este liniştea sufletului.
- Şi adevărul este că avem nevoie de isihie?
- Da.
- Sunt de acord.
- Mă bucur.
- Voi fi şi eu mai atent cu scandalagii.
- Aşa să faci.
- Evident.[153]

[153] Din Grigorie Comşa, *1000 de pilde pentru viaţa creştină* (Arad, 1929).

Prin urmare cinstea trebuie să ştim că este un lucru fundamental pentru cel care vrea să se mântuiască. Aceasta fiindcă avem nevoie de cinste în această viaţă dacă voim să facem o lume mai bună. Omul cinstit este unul care stă în antiteză cu borfaşul care nu vrea să ştie nimic de calea

- binelui,
- adevărului
- şi frumosului.

Necinstea este şi ea o formă a răului care ajunge să se manifeste în lumea noastră şi care ne face mult rău dacă nu ne protejăm la timp.[154]

Un cunoscut dicton spunea că: *pentru ca răul să învingă în lumea noastră tot ceea ce trebuie să facă oamenii buni este să stea cu mâinile în sân.*

Prin urmare este bine să ştim că avem datoria de a fi unii care să luăm atitudine împotriva necinstei şi să facem cât mai mult bine.

Deşi nu pare necinstea este o formă distructivă în lumea noastră. Pentru acest motiv trebuie să ne luăm măsuri de precauţie şi să ne ferim de ea.

Ceea ce este clar este că mârşăviile pe care le fac unii semeni de-ai noştri nu vor scăpa de pedeapsa lui Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens Sfântul Ioan Gură de Aur: „dar vă zic vouă că pentru orice cuvânt deşert, pe care îl vor rosti oamenii, vor da seamă în ziua judecății (Matei 12, 36). Prin cuvânt deşert se înțelege cuvântul care nu corespunde faptelor: minciuna, calomnia. Unii tâlcuitori spun că prin cuvânt deşert se înțelege un cuvânt grăit fără rost, de pildă cuvintele care dau naştere la râs nesăbuit sau cuvintele de ruşine, neruşinate şi nepotrivite. Că din cuvintele tale te vei îndrepta şi din cuvintele tale te vei osândi (Matei 12, 37). Ai văzut că tribunalul nu e aspru? Că pedepsele sunt uşoare? Judecătorul nu-ți va hotărî osânda întemeiat pe cuvintele pe care altul le-a spus despre tine, ci pe cuvintele pe care tu însuți le-ai grăit. Iar aceasta este cea mai desăvârşită dreptate. Tu eşti stăpân şi să le spui şi să nu le spui. Aşadar, nu trebuie să se neliniştească şi să tremure cei vorbiți de rău, ci cei care vorbesc de rău. Nu sunt siliți să se dezvinovățească cei vorbiți de rău de cuvintele rele pe care le-au auzit, ci cei care vorbesc de rău, pentru cuvintele pe care le-au vorbit. Pe aceştia îi amenință toată primejdia."[155]

Este bine să ne dăm seama că în cele din urmă răul se manifestă în mai multe forme şi una dintre ele este şi necinstea şi mârşăvia. Trebuie să ştim acest lucru într-o lume în care

- impostorii
- şi parveniţii

sunt unii care se ridică din ce în ce mai sus pe calapodul social.

Sfântul Clement Romanul spunea că noi creştinii ortodocşi trebuie să fim unii care să fim exemplu de cinste pentru a nu fi sminteală celor din jurul nostru: „că neamurile, auzind din gura noastră cuvintele lui Dumnezeu le admiră ca frumoase şi mărețe; apoi, văzând că faptele noastre nu sunt vrednice de cuvintele pe care le spunem, se întorc de aici spre hulă, spunând că sunt basm şi înşelătorie. Când aud de la noi că Dumnezeu spune: Nu aveți nici o mulțumită dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ci aveți mulțumită dacă iubiți pe duşmani şi pe cei ce vă urăsc (Luca 6, 32, 35); când le aud pe acestea, admiră covârşirea bunătății; dar când văd că noi nu numai că nu iubim pe cei ce ne urăsc, dar că nu-i iubim nici pe cei care ne iubesc, râd de noi şi este hulit numele lui Dumnezeu."[156]

Prin urmare dacă această carte aduce cât de cât o dorință de lucra spre cinste şi a aprecia cinstea în lumea noastră credem că şi-a atins scopul. De mult prea multe ori suntem invadaţi în viaţa noastră de comportamentul agresiv al necinstei. Am găsit de cuviință că este bine să luăm atitudine împotriva acestei stări de fapt. Rândurile acestei cărți credem că sunt cele mai conclusive.

La fel de bine am dorim să prin această carte să luăm apărarea tuturor celor care sunt cinstiți şi care sunt desconsiderați. Aceasta fiindcă sunt mulți care sunt cinstiți şi sunt luați de proşti şi de fraieri. Ei de fapt sunt mult mai aproape de Dumnezeu decât am crede.

---

154 A se vedea Christian B. Miller, *The philosophy and psychology of a neglected virtue* (Oxford, 2021).

155 Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, Omilia XLII, II, în Părinți şi Scriitori Bisericeşti (1994), vol. 23, p. 502.

156 Sfântul Clement Romanul, Omilie, numită a doua Epistolă către Corinteni, Cap. XIII, 3-4, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti (1979), vol. 1, p. 118.